19

1976
OCAK

FAŞİZME KARŞI DEMOKRATİK GÜÇ VE EYLEM BİRLİĞİ

DİSK

TÜRKİYE
DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK YAYINI

DERGİMİZDEN...

Dergimizi izleyenlerin sayısı giderek artıyor. Özellikle DİSK'i oluşturan üyelerimizin dışında kalan kesimlerden gelen bağışlar arttıkça, daha çok üyemizle birlikte diğer işçi ve emekçi kardeşimizin dergiyi izleme olanağı artıyor.

Memleketimizin dört bir yanında haklı mücadelenin bayrağını yükselten işçi ve emekçilerin ve bu mücadeleyi paylaşan dostlarımızın dergimizi izleme olanağı elbet yukarıda belirtilenle sınırlı değil... Bir yazı ile başvurmak ve yapılabilirse bir bağışta bulunmak, bunun için yeterlidir.

Fabrikalardan, ter döken köy emekçilerine, şoförlerden, esnaflara, aydın dostlarımızdan, balıkçı kardeşlerimize kadar geniş bir alanda DİSK DERGİSİ elden ele dolaşıyor, bilinç taşıyor. Emekten yana ileri demokratik bir düzen için süregiden mücadelede karşılaşılan sorunların çözümüne omuz veriyor.

Bize ulaşan olumlu dilekleri daha çok hakedebilmek için çabalarımızda artan bir yoğunluk vardır.

DİSK V. Genel Kurul kararlarını hayata geçirmek, bu hedeflere varmak, DİSK'in en az haftalık bir yayın organına sahip olmasını sağlamak için; tüm DİSK üyelerinin başta olmak üzere paylaşılması gereken sorumluluklar vardır. Çevre ve işyerlerinden canlı haber ve fotoğraf göndermek; yeni okurlar kazanmak; DİSK'in yayınlarını zenginleştirecek, bunlara omuz verecek adımlardır.

DİSK Basın Yayın ve Tanıtma Dairesiyle en azından üyelerimiz arasında arttırılacak böyle sıkı ilişkilerin, «En az haftalık bir yayın organına sahip olma» amacını yaklaştıracak temel bir niteliği vardır.

Dostça Selâmlarımızla
DİSK, Basın-Yayın ve
Tanıtma Dairesi

19

1976

OCAK

DİSK

İÇİNDEKİLER SAYFA

Sahibi: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına, Genel Başkan: KEMAL TÜRKLER ● Yazı İşleri Müdürü: Erhan Gömüç ● İdare Yeri: DİSK, Merter Sitesi, Sendikalar Binası, Aksaray/İSTANBUL ● Telefon: 25 89 68 ● Gönderilen yazı, resim vb. yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez ● Bağışlar için posta Çeki No: 20 096 814 ● Dizgi: Alfabe Matbaası/27 97 49 ● Baskı: Aksiseda Matbaası ● Film ve Montaj: Modern Röprödüksiyon/27 87 04 ● Kapak ve Karikatür: Tan ORAL ● Desenler: Orhan TAYLAN ● Son baskı tarihi: 5-2-1976

BAŞYAZI

İşçi sınıfını, örgüt içinde ve mücadele içinde birleşmeye, dayanışmaya iten iki temel neden var. İşçi sınıfı adına davranan örgütlerin, her iki neden içinde ayrı ayrı payları, yerleri var. Birinci neden ekonomiktir: Sömürü oranı gittikçe artmaktadır. İkramiye ve primlerin ardına gizlenen emek üretkenliği ile fazla mesai uygulamasının artışının yanında, fiyatlar hızla yükselmektedir. Böylece, üretilen artı-değerden aldığı payın yükselmesi ve enflasyonun hızlanması tekelci sermayenin kazanımı aşırı derecede çoğaltmaktadır. Aynı süreç içinde, gerçek işçi ücretleri gerilemekte ve para değerinin de düşürülmesi piyasaya karşılıksız fazla para sürülmesi sonucu ücretlerin satın alma gücü zayıflamaktadır. Bu arada, işçi ücretlerinden, sigorta hissesi, gelir vergisi, mali denge vergisi, damga vergisi şeklinde kesilen pay yükselmektedir.

Yani üretim ve maddi yaşam süreci içinde iki sınıfın ekonomik durumu zıt yönde gelişmektedir. Üretim araçlarının mülkiyetini eline geçirmiş tekelci burjuvazinin **kârı artarken, maddi değer üretim, fakat «işgücünden başka yetinecek şeyi olmayan» işçi sınıfının yaşam ve çalışma koşulları hızla ağırlaşmaktadır.**

Sanayileşme sürecinin ilk dönemlerinde, büyük sermaye bu temel çelişkinin sınıfsal ve siyasal bilince dönüşmesini uzun süre erteleyebilmişti. Fakat, artık proleterleşme, yani sanayi işçisinin köyle kopuşma süreci hızlanmıştır. Bu durum, sanayie yeni girmiş ve kırla ilişkilerini koruyan geniş işçi kitlelerini de etkilemektedir. Özellikle, işçi sınıfının «büyük» sanayi merkezlerinde yoğunlaşmış kesimi sömürüyü azaltma, daha bilinçli bir diğer kesimi de sömürüye neden olan koşulları ortadan kaldırmanın bilincine varmışlardır. Günümüzde bu potansiyel bilinç hızla eyleme dönüşmektedir. Eylemin ilk basamağı olarak da, tekelci burjuvaziye karşı örgütlenme zorunluluğu, artık bir zorunluluk olmaktan çıkarak, genel bir istem haline gelmiştir, gelmektedir. Örgütlenmenin de ilk basamağı olarak sendikal örgütlenme, her geçen gün daha geniş işçi kitlelerini kapsamaktadır. İşte, gelişimin bu aşamasında, mevcut örgütlerin etkinliği, sınıfsal tavır ve mücadele yöntemleri, örgütlenme sürecini etkilemektedir:

İki üst sendikal örgüt vardır. Bunlardan birisi (Türk-İş) emek-sermaye işbirliğini, giderek, «partiler dışı» çizgisiyle devlet-sermaye-emek işbirliğini savunmaktadır. Diğeri ise, (DİSK) emek-sermaye zıtlığını, ekonomik-siyasal mücadele bütünlüğünü ve sosyalizmi savunmaktadır. Hangisinin etkili olacağını, yani işçi kitlelerinin hangisine yöneleceğini yine, az önce belirttiğimiz maddi koşullar ve bunların içinde üreten, yaşayan kitleler belirlemektedir. Ücretlerinin gerilemesinin, yoksullaşma süreçlerinin hızlanmasının temel nedenini, bir avuç tekelci kapitalistin sömürü oranı ile kârını, devletin tüm olanaklarını da seferber ederek, arttırması olarak kavrayan geniş işçi kitlelerinin tercihi her geçen gün daha bir açıklıkla belirmektedir. Bu kavrayış biçiminin yöneleceği ve hatta yöneldiği sendikal örgüt artık Türk İş değildir, sınıf uzlaşmacılığı sendikal akımı değildir. Bu yöneliş sınıf ve kitle sendikacılığına, DİSK'e doğrudur.

İşçi sınıfını birleşmeye, örgütlenmeye iten ikinci ana neden özünde siyasaldır: Sömürülmelerinin arttığını, yaşam ve çalışma koşullarının daha da ağırlaştığını gittikçe artan bir durulukla kavrayan işçi kitleleri yıllardır «durumlarının neden değişmediği» tüm vaadlerine rağmen «siyasal iktidarların neden bu doğrultuda davranmadıkları» sorusunu sormaktadırlar. İşçi sınıfının bilinçli bir kesimi için bu cevap verilmiştir. Bu bilinçli kesimin, kendi sınıflarının büyük sermaye egemenliğinden kurtulması doğrultusunda verdikleri örgütlü mücadele diğer kitleleri de etkilemektedir. Yine aynı süreç içinde yaşanılan olaylar vardır. İşverenler, sıkıyönetimlerden yana olmuşlardır. Sıkıyönetimleri uygulatanlar siyasal iktidarlardır. Bu dönemlerde grevler yasaklanmış, ertelenmiş, fakat lokavtlar çoğalmıştır. Yine bu dönemlerde, işten atılmalar çoğalmış, ücretler düşerken, fiyatlar artmıştır. Sıkıyönetim uygulamaları, işçi sınıfının yasal direnme biçimlerini, sendikal hak ve özgürlükleri (ve bunları kullanan kitleleri) çiğnemiştir. İşverenler, sendika seçme özgürlüğüne, referanduma karşı olmuşlar ve birçok işyerinde işçiler üzerinde silâhlı kanlı terör yaratmışlardır...

Bitmeyen bu somut olayları yaşayan işçi kitleleri, işçi sınıfı ve demokrasi adına düşünen ve davranan örgüt ve güçlerin de etkisiyle, siyasal iktidarların hangi sınıfın çıkarlarını koruduğunu ve kolladığını görmüşlerdir. Gelmiş geçmiş tüm siyasal iktidarların tekelci burjuvaziyle bütünleştiği, artık daha geniş işçi kitlelerinin bilincine çıkmaya başlamıştır. Bu bir siyasal potansiyel güçtür. Ve işçi sınıfı, yarattığı değerlere sahip çıkmanın, insanca ve özgürce yaşamanın, ancak, kendisinden halktan yana bir iktidardan geçtiği gerçeğine hızla yaklaşmaktadır. Bu gerçeğin hayatta kavuşması da, örgütlenmekten, birleşmekten geçmektedir. Bu sürecin hızlanmasıyla birlikte, işçi sınıfı siyasal yönelişini pratiğine sokacaktır.

İşçi sınıfının ekonomik ve siyasal bilinçlenme, mücadele ve örgütlenme sürecinin hedefi sosyalizmin kurulmasıdır. Sosyalizmi savunan DİSK, işçi sınıfımızın tek gerçek sendikal örgütüdür. Sosyalizm mücadelesinde DİSK, kendisine düşen görevi yapar ve yerini alırken, bu mücadelenin başarıya ulaşmasının işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinden, diğer emekçi katmanların ve onların ilerici örgütlerinin işçi sınıfıyla ortak eylem ve güç birliğinden geçtiğini savunmaktadır. Tüm emekçi sınıf ve katmanların onların ekonomik ve siyasal ilerici örgütlerinin, ayrı ayrı, yerleri vardır. Objektif olarak sosyalizm doğrul-

tusunda ilerleyen demokrasi mücadelesine katılan kitle ve örgütlerin sayısı çoğalmaktadır. Yaşamları pratik bu mücadelenin başını işçi sınıfı onun bilinçli ve örgütlü kesimleri çekmektedir. İşte, DİSK bunlardan biri, sadece biridir.

CHP Genel Başkanı Bülent ECEVİT, demokrasi mücadelesinde birlik sorununu, 9 Ocak günü yaptığı bir konuşmada şöyle belirtti: «işçi hareketi önce kendi içinde birleşip, sonra CHP ile bütünleşmelidir.» ECEVİT, aynı konuşmasında CHP'nin «demokratik işçi hareketinin kendi partisi» olduğunu ve «işçilerin iktidar olacağını» söyledi.

Bu sözler, işçi sınıfı hareketinin birliği ve Ecevit'in de belirttiği gibi, mutlaka bir an önce gerçekleştirilmesi gereken demokratik güçbirliği açısından değerlendirilmelidir.

1 — Sendikalar ve partiler arasındaki ilişkilerin biçimini, bir ülkenin işçi hareketinin edindiği deneyimler, hareketin tarihsel gelişimi belirler.

20 inci yüzyıl başlarında yaygınlaşan, sendikalarla partilerin organik bağlar (bütünleşmesi) kurması gerekliliği görüşü, günümüzde Batı ve Kuzey Avrupa'nın birçok ülkesinde (kendi tarihsel özelliklerini ve farklılıklarının) taşıyarak yürürlüktedir. Ancak, ülkemizde, uzun yıllar, siyasal partiler sınıfsal niteliklerini kitlelerden saklamaya çalışmak üzere sendikaları, kendi çıkarı için; basamak olarak kullanmışlardır. Emek-sermaye işbirliğinin en iğrenç örnekleri, işçi sınıfının sırtına oturularak, verilmiştir. Türk-İş bunun bir aracı olmuştur.

DİSK'in mücadele deneyleri, özellikle V. Kongreden sonraki hızlı gelişimi ve yığınsallaşması, DİSK'in demokratik sınıf ve **kitle** anlayışını pekiştirmiştir. Çağdaş ve bilimsel sendikacılığın ilkelerinden biriside, sendikalar ve partiler arasındaki **örgütsel bağımsızlık**'tır. Partiler, daha çok, temsil ettikleri sınıf ve kitlelerin en ileri kesimlerini örgütlerlerken, sendikalar, dinsel inancı, siyasal düşüncesi ve dili ne olursa olsun **tüm emekçileri ortak çıkarları** etrafında örgütleyen **kitle örgütleridir.**

2 — Sendikaların bağımsızlığı, tarafsızlık anlamına gelemez. Ülkemizde «partiler veya siyaset üstü» sendikacılığı savunan Türk-İş Yöneticileri işte bu tarafsızlığı kendilerine bayrak edinmişlerdir. Ancak, yukarlarda belirttiğimiz gibi, sınıflar çatışmasının şiddetlenerek devam ettiği kapitalist toplumlarda «tarafsızlık» sömüren sınıfların yanında yer almakla eş anlamlıdır. DİSK, yerini sömürülen sınıf ve kitlelerin yanında almıştır. Örgütsel bağımsızlığı savunan DİSK'in üyesi işçiler istedikleri partiye girmekte özgürdürler. Ancak, sendikal örgütlerinde, sendikal hareket dışından ve özellikle siyasal partilerden aldıkları direktifleri uygulamalarına izin verilemez. Bu tutum, sendikal örgütlerin kitlesel birliğini bozucu, bölücü ve sendikal birlik mücadelesini engelleyici bir tavırdır. Nasıl DİSK, siyasal partilerin örgütsel bağımsızlığına ve ilkelerine saygı gösteriyorsa, onlarda DİSK'in bağımsızlığına, siyasal yönelişine saygı göstermek durumundadırlar.

3 — Örgütsel bağımsızlığı savunan DİSK, sosyalizm doğrultusunda mücadele verirken, öncelikle demokrasiden yana ve karşı olan partiler arasında elbette bir ayrım yapmaktadır. 14 Ekim 1973 ve 12 Ekim 1975 seçimlerinde DİSK bu tavrını açıkça pratiğe koymuştur. Oysa, Türk-İş Yöneticileri, işverenlerin yutturmacası «tarafsızlık» ilkesine sadık kalarak demokrasi düşmanı sınıf ve güçlerin yanında yer almıştır.

4 — DİSK, işçi sınıfının sendikal birliği için mücadele vermektedir. Bu birlik, her ne pahasına olursa olsun bir birlik değildir. Belirli ilkeleri vardır. DİSK'i DİSK YAPAN DA İŞTE BU İLKELERDİR. Bunların başında, sınıf uzlaşmacılığına ,her geçen daha geniş işçi kitlelerin karşı çıktığı ve bu yüzden Türk-İş'ten koptuğu emek-sermaye işbirliğine karşı mücadele etmek gelir. Bu mücadelenin hedefi, kapitalizmin sadece sonuçlarını değil, nedenlerini ortadan kaldırmaktır. İşte, DİSK'in Türk-İş'ten temel farklılığı budur. Sömürünün azaltılması, giderek kaldırılması gerekliliğini kavrayan örgütsüz ve Türk-İş'e üye işçi kitleleri, işte bu yüzden, DİSK'e yönelmektedirler.

İşçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması, sınıf mücadelesi temeli üzerinde ve DİSK çatısı altında olacaktır. Türk-İş tabanındaki işçi kitlelerinin özlemi, Türk-İş yöneticilerinin işçi sınıfı düşmanı düşünce ve davranışlarına rağmen, işçi sınıfının birliğinden, bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerlemeden yana güçlenmekte ve eyleme dönüşmektedir. «İşçi hareketinin kendi içinde birliği»nin sağlanması da bu temele oturmaktadır. Bu «birlik»ten Türk-İş ile DİSK'in birleşmesi anlaşılıyorsa, bu enazından içinde bulunduğumuz aşamada olanaksızdır. Çünkü sınıf uzlaşmacılığı ile sınıf mücadelesi birleşemez.

Birlik sorununun diğer bir yanı da, faşizm tehlikesinin hızla tırmandığı günümüzde özel bir önem taşımaktadır. Faşizme set çekilebilmesi, toplumun demokratikleştirilmesi ancak, işçi sınıfı örgütlerinin, diğer emekçi katmanların demokratik kitle örgütlerinin ve tüm ilerici örgütlerin, ortak talepleri içeren bir ortak eylem programı etrafında güç ve eylem birliği yapmasıyla olanaklıdır.

Güçbirliği, içinde yer alan hiçbir örgütün egemenliğini sağlamak için bir araç olamaz. Bunun içinde, her örgütün ayrı ayrı yeri vardır. Güçbirliğinin bir diğer vazgeçilmez ilkesi de, katılan örgütlerin, temsil ettikleri sınıf ve kitlelerin ekonomik çıkar ve siyasal özlemlerinden kaynaklanan ayrı nitelikleri, ideolojik farklılıkları ve örgütsel bağımsızlıklarına mutlaka saygı gösterilmesi gerekliliğidir.

İşçi sınıfının ekonomik ve sosyal örgütlenme, sendikal birliğini gerçekleştirme eğilimi hızlanmaktadır. İşçi sınıfının sendikal birlik eğilimine cevap veren ve verecek durumda olan tek örgüt DİSK'tir. DİSK, diğer örgütlerden ve siyasal partilerden örgütsel bağımsızlık ilkesini savunan bir sınıf ve kitle sendikal örgütüdür.

Yukarda açıklanan ilkelerden ödün vermeden gerçekleştirilmesi artık ertelenemez bir duruma gelen demokratik güç ve eylem birliği çağrıları yerindedir. Bu çağrının, 9 Ocak'ta ülkemizin en büyük partisinden gelmiş olması ayrıca önemlidir. DİSK ilkelerine sahip çıkarak, bu güçbirliği için üstüne düşen görevi mutlaka yerine getirecektir.

ZONGULDAK'TA SINIF SENDİKACILIĞINA DOĞRU

Zonguldak havzası 50 bin maden işçisinin damgasını taşıyan büyük bir işçi yatağıdır.

50 seneyi aşkın bir zamandan beri havzada büyük sayıda işçilerin katıldığı direnişler olmuştur. Bu güçlülüğe rağmen Zonguldak maden işçilerinin başlıca noksanı; gerçek devrimci bir sendikaya sahip olamamalarıdır.

Biz aşağıda bunun nedenlerini açıklamaya çalışacağız.

Havzada Maden İşçilerinin eylemleri :

1855'lerde işletmeye açılan havzada işçilerin ilk direnişi, 1865'lerde kötü çalışma şartlarının düzeltilmesi amacıyla yapılıyor. Madenciler bu eylemle havzanın yöneticisi Dilâver Paşa'yı çalışma şartlarını belirleyen bir nizamname çıkartmak zorunda bırakıyorlar.

Yine 1908 ve 1909'larda çalışma koşulları ve ücret isteklerine yönelik eylemler yapılmıştır.

Bu ara çıkartılan takri-i- sükûn kanununun ilânından 1960'lara kadar, maden işçilerinin açık bir eylem ortaya koyamadıkları bir dönemdir.

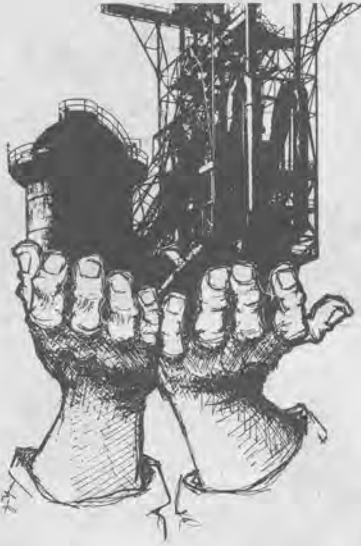
Biz bu yazıda daha çok 1960'tan sonrası işçi direnişleri üzerinde duracağız.

1960 senesinden sonra Zonguldak'taki işçi direnişlerinin nedenlerini iyi kavramak için biraz geriye, 1946 senelerine gitmek zorundayız.

İkinci Dünya Savaşından sonra Dünyada ve Türkiye'de oluşan yeni şartlar, hakim sınıfların işçi sınıfına karşı yürüttükleri baskı politikasında bazı değişiklikler yapmak zorunluluğunu hissettirdi. İşçi sınıfının her türlü örgütlenmesine karşı olan hâkim sınıflar, kısıtlı da olsa bazı tavizler vermek zorunda kaldılar.

İşçiler sendika kurabilecekler, fakat, toplu sözleşme ve grev yapamayacaklardır. İşte bugün 60000 üyesi olan Zonguldak Maden İşçileri Sendikası bu dönemde, 1946 yılında kurulmuştur. Bu sendikanın kuruluşunu gerçekleştiren işçiler —hemen hepsi nezaretçi— çalışmalarında işverenin büyük yardımını görmüş, onun tarafından teşvik edilmişlerdir. Yine aynı dönemlerde Başçavuşlar Sendikası, Fuantörler Sendikası, Teknik Sanatkârlar Sendikası gibi meslek guruplarına göre örgütlenen birçok sendika kuruldu. Bu sendikalar hâla varlıklarını sürdürmektedirler ve bunların Z.M.İ. Sendikası ile çok yakın ilişkileri vardır. Gerici iktidarların Zonguldak'ta işçi örgütlerinin başına, sınıf bilinci olmayan ve kendi ideolojisine yatkın kişileri getirme politikası tam bir başarıya ulaşmıştır. Bu iddiamızın doğruluğunu, bizzat 1960'tan

Şimdi yapılacak iş; DİSK'in bayrağının mutlaka ve başarılı bir biçimde Zonguldak'ta dalgalandırılmasıdır...

sonraki maden işçilerinin eylemleri ispatlamaktadır.

27 Mayıs Anayasasının getirdiği imkânlar, tüm Türkiye'de işçi sınıfı hareketinin yükselmesinde faydalı oldu. 1965 senesinde çalışma koşullarının kötülüğü ve farklı prim uygulamalarından dolayı, maden işçileri Kozlu'da ve zincirleme şekilde diğer bölgelerde ocaklara inmedi. Bu direniş sırasında jandarmanın açtığı ateş sonucu Satılmış Tepe ve Mehmet Çavdar adlarındaki işçilerin öldürülmesiyle direniş kanlı bir şekilde bastırıldı.

Madencilerin 1965 Kozlu direnişi Türkiye'deki diğer işçi direnişlerinin etkisini üzerinde taşıdığı gibi, Türkiye işçi sınıfının eylemlerinin yükselmesinde de etkili olmuştur.

Bu kanlı direnişe rağmen Zonguldak maden işçilerinin çalışma koşulları ve yaşama şartlarında önemsenecek bir değişiklik olmadı. Ve Z.M.İ. Sendikasının yöneticileri de bunların değişmesinde hiçbir ciddi çaba sarfetmediler.

6 Şubat 1968'de de işçiler toplu sözleşmenin uzaması nedeniyle 3 gün ocaklara inmediler ve şehir merkezine yürüyerek sendika binasını tahrip ettiler. Yine 1970 Haziranında sendika yönetimini protesto etmek için şehir merkezine yürüdüler.

24 Ağustos 1975'te Kozlu Bölgesi işçileri sendikanın işçi sarayı ve tüketim kooperatifi için kesilecek parayı protesto etmek için de ocağa girmemişlerdi. Yine 1 Eylül 1975'te Karadon ve Gelikte işçiler, yeterli emniyet tedbiri alınmadığı gerekçesiyle ocaklara inmediler.

1960'tan sonra maden işçilerinin yaptıkları direnişler işverene ve sarı sendika yönetimine karşı yapılmıştır.

Hakim sınıfların Zonguldak maden işçilerine karşı kurdurduğu sarı sendika çemberini kabul etmediklerini işçiler eylemleriyle gösterdiler. Ve gerici iktidarlar 1968 yılından sonra bu direnişleri kırmak için bütün bölgelere jandarma ve toplum polisini yerleştirdi.

Tüm bu direnişlere rağmen maden işçisinin çalışma koşullarında elle tutulur değişiklik olmadı.

EKİ 1974 yıllığında yer alan verilerde, 1941 senesinden 1974 senesine kadar her sene iş kazalarından ölen ortalama işçi sayısı 85 dir. Bu rakamalarda hiç bir kesin düşüş olmamaktadır. Yine ölümle sonuçlanmayan iş kazalarında ise sürekli yükselme görülmektedir.

Halbuki bu çalışma ve yaşama koşullarında asgari bir iyileşme olabilmesi için sistemli bir mücadele yürütmek gerekmektedir. Sistemli bir mücadele yürütmek ise ancak gerçek bir sendika çatısı altında mümkün olabilir.

Maden işçileri, Z.M.İ. Sendikası başkanının —Mehmet Tezer için geniş bir propaganda yapılmıştı— değişmesinden ümitlenmiştir. Fakat kısa bir zaman sonra onunda işverenin ve gericilerin bir aleti olduğunu anladı ve birçok yerde kendisini konuşturmadılar.

Uzun senelerden beri sendika yöneticilerinden şikayetçi olan maden işçileri neden sendika yönetimine kendi çıkarlarını savunacak bir kadro getiremedi?

Zonguldak Maden İşçileri Sendikası şimdiye kadar gelen hangi yönetim olursa olsun işçiye hiçbir konuda açık seçik bilgi vermemiştir. Haftada bir çıkardığı sendika gazetesinin işçiler tarafından alınışının başlıca sebebi paket yapmak içindir. İşçilerin gazeteye yönelttiği genel eleştiri şudur: «Gazetede birşey yok».

Sendikanın toplu sözleşme dışında gazeteden başka ortaya koyduğu hiçbir çalışma yoktur. Ve gazete de işverenin iş yeri bekçileri tarafından dağıtılır. Hiçbir sendikal eyleme katılma imkânı bulamamış olan işçilerin bilgi noksanlığı çok fazladır. Bir kısım işçiler vardır ki, bunlar genellikle mevzuat üzerine (Sendika cambazlığı) bazı bilgilere sahip olmalarına rağmen, sınıf bilincine sahip değillerdir.

Bu ikinci gurup işçiler havzada kurulu meslek sendikaları, yapı ve tüketim kooperatifi yöneticisidirler. Lokal sendikaların hemen hemen hepsinin bugün yaptıkları iş, işçilere faizle borç vermektir. Ve bunların yöneticileri EKİ'deki gelirleri yanında buradan temin et-

tikleri gelirlerle de rahat bir yaşam sürmektedirler. Yine Yapı Kooperatiflerinde görev yapan işçiler de senenin büyük bir kısmını kooperatifin işlerini takip etmek bahanesiyle harcırah alarak çalışmadan geçirmektedirler. Kooperatifçiler içinde Kayıkçı Ahmet adında birisi vardır ki, artık ücretli çalışmayı bırakmıştır. Bunun büyük bir doğrama atelyesi vardır. Birkaç tane özel arabası olan bu zat, oğluna muhteşem bir düğünden sonra balayına gönderirken cebine 20.000 lira koymuştur. İşte maden işçisi içindeki bu parazit gurup, Zonguldakta'ki sarı sendikacılığın başlıca dayanağıdır. TÜRK-İŞ'e bağlı Z.M.İ. Sendikasının temel kadroları bu tiplerdir.

Bu ağzı laf yapan kesim Z.M.İ. Sendikasının kongresi için yapılan delege seçimlerine tam kadro olarak yerini alır ve işçiler bunların birinden kurtulsalar ikincisine takılırlar.

Bunların hemen hemen % 90'ının işyerlerindeki pozisyonu da nezaretçiliktir. Yeraltında çalışanları başçavuş, yer üstünde çalışanları da ya ustabaşı ya da postabaşıdır. Bu delegelerle yapılan kongrelerde maden işçisinin istediğinin tam zıddına kararlar alınır. (Aksi zaten beklenemez. Zira tabanla bir birliktelik söz konusu değildir.)

Hiç bir iş yapmadan günü gün eden bu parazit kadro, Z.M.İ. Sendikasının yönetimiyle tam bir uyum içinde çalışır. Zonguldak Maden İşçileri Sendikası yöneticileri bunların ağabeyleridir. Çünkü onlar işçiyi satmakta ona ihanet etmekte en usta olanlarıdır. Ve kendilerinin yetişmesinde büyük katkıları olmuştur. Niteliğini yukarıda belirttiğimiz bu kadronun işçiye karşı büyük manevralarından

birisi de şu olmuştur. 1970'lerde sendikaya karşı çok yükselen öfke dalgasını kırmak için Z.M.İ. Sendika başkanını değiştirdiler. Bir sonraki toplu sözleşmeye katılan kadrodan sadece başkan değişmişti.

Onların bu manevralarını daha sonra kavrayan maden işçileri, Z.M.İ. Sendikasının yöneticilerinin isteğiyle yapılan son kongreye hiç ilgi göstermedi. Bu ilgisizlik öylesine yoğunduki, işçiler kongreyi kendi aralarında bile konuşmadılar. Artık maden işçisinin bu sendikanın düzeleceğine inancı kalmadı.

Bir önceki kongrede Z.M.İ. Sendikası başkanı M. Tezer'in yaptığı «İşte sayın müessese müdürümüz buradadır. Şimdiye kadar havzada birlik ve beraberliği sağlamada ve istihsalin arttırılmasında kendilerine benim kadar faydalı olan bir başka yönetici görmüşmüdür? şeklindeki konuşma, maden işçilerinin ne kadar haklı olduğunu ortaya koymuştur.

Bu sarı sendikacıların işçiler tarafından istenmemelerine rağmen inatla yerlerini muhafaza etmelerinin sebeplerinden birisi de; 60 bin işçinin 100 km² lik bir alana dağılmış bulunmasıdır. Kömür üretimi esas olarak 5 bölgede-Armutçuk, Kozlu, Üzülmez, Karadon, Amasra- yapılmaktadır. Bu üretim

bölgelerinde işçiler toplu halde bulunmalarına rağmen bölgelerin birbirine uzaklığı, maden işçileri arasındaki ilerici ve dürüst unsurların bir araya gelerek mevcut sendika içinde bir muhalefet oluşturmalarını zorlaştırmaktadır. Bundan sonra bu yönde yapılacak bir çalışmanın geniş işçi kitlesinin desteğini kazanması zordu. Çünkü maden işçilerinin Z.M.İ. Sendikasından ümitleri yoktur.

Uzun yılların tecrübesi Maden işçilerinin içindeki dürüst, uyanık ve ilerici unsurların gözlerini DİSK'e çevirmiştir. Çünkü onlar, uzun zamandır Türk-İş ve DİSK'i, bu iki konfederasyonu dikkatle izliyorlar. Ve bu konuda açık bir fikire varmışlardır: **«İşçi sınıfının gerçek sendikal örgütü DİSK'tir»**

Şimdi yapılacak iş, DİSK'in bayrağının mutlaka ve başarılı bir biçimde Zonguldak'ta dalgalandırılmasıdır. Çünkü bütün koşullar mevcuttur. Bu görev, elbetteki kolay bir iş değildir. Ancak DİSK'in tecrübelerinin ışığı altında yürütülecek çetin bir mücadele, mutlaka başarıya ulaşacaktır.

SEYDİŞEHİR RAPORU

DİSK'in gelişmesi karşısında, işçi sınıfının devrimci sendikal birliğini DİSK saflarında sağlamak istemesi karşısında, sermaye güçlerinin korkusu ve şaşkınlığını artarak gidiyor.

Sarı sendikaların işverenlerle olan ortaklıklarının dayanağı olan MC iktidarının toplumsal tabanı eriyor, kayboluyor. Ekonomik açmazlar içinde çırpınan MC, baskıya başvuruyor. Ömrünü biraz daha uzatmak için giriştiği çabalar, onu her geçen gün Anayasanın, yasaların biraz daha uzağına atıyor. Gerici-faşist güçler çırpındıkça batıyorlar, güçsüzleştikçe saldırıyorlar. Tarihsel gelişimin acımasızca dönen çarklarını durdurmak gibi olmayacak bir çabaya gömülenler, Tariş işçilerine, Seydişehir işçilerine saldırılar tertipliyorlar, DİSK'in işçi sınıfının yükselen haklı mücadelesini önlemeye çalışıyorlar.

Üstelik bu saldırılar planlıdır. İnceden inceye düşünülmüş ve öyle uygulanmıştır. DİSK'in gücünden duydukları korku, açıkça ortaya çıkmıştır. Açığa çıkan diğer bir nokta da, bu ölümcül saldırıları planlayan faşizan güçlerin Seydişehir ve yöresini gericiliğin bir diğer politik merkezi haline getirmek yolunda iktidar kademelerinden talimat almalarıdır. Tariş ve Seydişehir olayları gerek basında ve gerekse TRT'de kamuoyuna çok kısıtlı ve yanlış olarak yansıtılmıştır. Tutucu faşist basın ise zaten olayları sürekli olarak **ters** aktarmaktadır. Oysa İzmir ve Seydişehir'de meydana gelen saldırıları, yaşanılan terör havasını ortaya sermek, sermaye güçleri + iktidar + sarı sendika işbirliğini teşhir etmek ve bazı idari makamların tutumlarını sergilemek gerekir. Faşizmin hangi ellerce tırmandırıldığı herkese somut olarak gösterilmelidir.

Seydişehir olaylarının başlangıcı Orta Anadolu'nun bu yöresine Sovyetler Birliği'nce kurulan ve ülkemizde herkesin savunduğu ağır sanayii tesislerinden Alüminyum kombinasında 8 bin işçinin üretime geçmesiyle başlar. Bu dev tesis, yörenin ilk ve yegane sanayii kuruluşudur. Çoğunluğuyla toprakla olan ilişkilerin ta orta yerine bu ağır sanayii tesisi oturmuştur. O zamana kadar yarı-aç yarı tok toprakla uğraşan yöredeki emekçi halk için, durumlarını düzelten, yaşamlarını değiştiren yeni bir iş alanı doğmuş ve Seydişehir'in çehresi değişmiştir. Seydişehir'den ve civar il, ilçe ve köylerden pekçok köy emekçisi, topraktan kopup, bu muazzam tesise işçi olarak girmişlerdir. Yani işçileşmişlerdir. Fakat doğaldır ki, ağır bir sanayi tesisinde çalışmaya başlayan Seydişehir işçilerinin köy ile olan bağlantıları halâ devam eder niteliktedir. «Birinci kuşak işçi» olarak nitelenen bu işçiler, kapitalizmin, gelişme sürecinin çeşitli evrelerinde yıkıma uğrattığı ve topraktan çekip koparttığı ve sınıf mücadelesiyle daha yakından tanıştırdığı işçilerdir. İşçi sınıf hareketine yeni katılan bu emekçiler, sınıf mücadelesi okulundan geçmemiş olup, burjuva ve küçük burjuva fikirlere kapılmaya ve politik olgunluğa kavuşmamış işçilere özgü kavramları benimsemeye açıktırlar. Ne var ki Alüminyum kombinasında çalışan bir bölüm işçinin mücadele deneyi bulunmaktadır, bir diğer bölümü ise günümüz Türkiye ve dünyasında yükselen mücadelenin en azından ekonomik mücadele bilincine sahiptirler. Emekçilerin bir bölümünü haklı gördükleri ve içten içe yakınlık duydukları DİSK ülküleri için mücadeleden alıkoyan nedenler; yıllar boyu burjuvazinin empoze ettiği gerici ideolojik şartlanmaları ve manevi inançlarının «sömürünün devamı» yönünde ve gizliden istismarıdır.

(Devrimci potansiyelin her geçen gün yükseldiği, topraksız köylü ailelerinin 1 milyon 315 binin üzerine çıktığı kırsal alanlarda, bugüne kadar gereğince çalışmaların yapılamamış olmasının somut güçlükleri, ortadadır. Yoksul köy emekçilerinin hayati çıkarları yönünde uğraşmak, onları DİSK çatısı altında örgütlemek, önümüzdedir. DİSK, büyük sanayi kentlerine sıkışan, yalnızca sanayi işçilerinden oluşan bir konfederasyon değildir, veya olmamalıdır.

Bu çabaları köylere götürmek, işçi sınıfının yoksul köy emekçileriyle bağlaşıklığında ileri adımlar atmak, bu amaçla (1) — Tarım işçilerinin işkanunu kapsamına alınmaları, ve (2) — Kısıntısız grevli - toplu sözleşmeli sendikalaşma hakları için ortadaki engellerin temizlenmesi de, daha etkin bir çaçabayı gerekli kılmaktadır.)

Bölgede, aniden ve yoğun bir işçi yatağı oluşmuştur. Toplumsal yapı, değişmiştir ve bunun, beraberinde yeni değişmeler getirmesi de doğaldır. Elbet işçilerin sendikalaşma mücadelesi (yani ekonomik mücadelesi) başlayacaktır, elbet Seydişehir işçileri kendi haklarını en iyi savunan bir sendikayı tercih edeceklerdir. İşin bu safhasını, toplumsal gelişme yasalarını bilmeyen kafaların çözmesi olanaksızdır. Örneğin Erbakan, pekçok konuşmasında **«100 yıl önceki toplumsal huzura»** duyduğu özlemi dile getirmiştir. Onun gibi pekçok tutucu kişi ve politikacı da toplumsal gelişmenin yasalarından habersizdirler. Kapitalizmin doğuşunu, işçi sınıfının meydana gelişini, **«kapitalist toplum»** denen **«son sınıflı toplum»** daki «sınıf mücadelesini» ve **tarihin akış doğrultusunu bilmek gerekir. Üretim araçlarının özel mülkiyetine dayalı bir toplumsal düzen ve bu düzeni yürüten «üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip burjuvazi» ile, kapitalist toplumun diğer ana sınıfı olan işçi sınıfının (proleteryanın) arasındaki uzlaşmaz çelişkinin doğuracağı mücadele, elbet Seydişehir'de de kendini gösterecektir.**

Ve göstermiştir... Her ne kadar Seydişehir Alüminyum Tesisleri özel şahısların (burjuvazinin) dolaysız mülkiyetinde olmayıp bir devlet kuruluşu ise de, kapitalizmin yasaları ve işleyişi burada da söz konusudur. İşçi sınıfı, ekonomik ve sosyal haklarını daha da geliştirmek için, tıpkı diğer devlet sektörlerinde olduğu (Sümerbank, Tekel, Etibank vb.) gibi, burada da mücadele verecektir. Nitekim Seydişehir işçileri, önce «Özgür Alüminyum-İş» adını verdikleri sendikalarını kurmuşlar ve örgütlenmeye başlamışlardır. Döktükleri terin karşılığını almak için giriştikleri bu mücadele, elbet anayurdumuzun dört bir yanında görüldüğü gibi, sermaye güçlerinin hoşuna gitmemiş ve baskıları göğüslerken, öte yandan, başarı için, DİSK çatısı altında birleşmek yolunda harekete geçmişlerdir. Bu olumlu adım, işbirlikçi sermayenin görevli kıldığı gerici-faşist güçleri daha ürkütmüş, işçi sınıfının devrimci sendikal mücadelesinin hiç değilse Orta Anadolu'nun bu stratejik yerine ulaşamaması için çok yönlü çabalar içine girilmiştir. Tıpkı İskenderun Demir Çelik tesislerinde olduğu gibi... Sarı ve faşist sendikalar bölgeye üşüştürülmüş, Seydişehir işçisine ve emekçi halkına karşı yoğun bir gerici ideolojik kampanya açılmıştır. Emekçilerin manevi inançları bu yolda sömürülmüş, yüzyılların birikimi olan kültürel gerilik en alçakçasına kullanılmış, şoven duygular istismar edilmiş ve yıllar boyu burjuvazi tarafından sürdürülen antikomünizm edebiyatı ile Seydişehir işçileri ve köylüleri DİSK'e karşı kışkırtılmaya çalışmıştır.

ÜNLÜK yaşamda bile, güçlü olanın kaba kuvvete başvurmayacağı açıktır. Orta Anadolu'nun bu yöresinde güçlenen işçi sınıfının devrimci sendikacılık anlayışı olmuş, sermaye güçleri ve onunla işbirliği yapan sarı sendikalar ise gözle görülür bir gerileme içine girmişlerdir, emekçilerden tecrit olmuşlardır.

Dolayısıyla, sorunu, baskı yöntemleri ile çözümleme yoluna sapmışlar ve Özgür Alüminyum-İş'in, DİSK'e bağlı T. Maden-İş Sendikasına katılma kararı alacağı kongreyi, Seydişehir dışından getirdikleri faşist güçlerce basarak, dağıtmışlardır. Bu olaylar sırasında Seydişehir işçilerinin karşısında yer alanların niteliği önemlidir.

Özgür Alüminyum-İş üyelerinin ve pekçok görgü tanığının ifadelerine göre bu saldırı bütün sağ güçlerin birleşik saldırısı olmuş ve bu saldırgan güruh içinde ülkü ocaklılardan **Türk-İş'e, AP, MSP, MHP Seydişehir yöneticilerinden ilçe yetkililerine ve bir kısım toplum polisine kadar pekçok kişi yer almıştır. Kongreyi yaptırmamak ve Seydişehir işçileri ile DİSK'in birleşmesini önlemek için adli ve idari tüm yetkililere yoğun baskılarda bulunulmuş ve «kaymakamın bu kongreyi yaptırmaması halinde valiliğe terfi ettirileceği» söylentiden de öte yaygınlık kazanmıştır.**

İşçi Gazetesi

ÖRGÜTLENME MÜCADELEMİZİN İLK ADIMIDIR

İŞTE OLAYLARIN İÇYÜZÜ!..

Cumhuriyet Savcılığına Açık Mektup

Seydişehir olaylarının İçyüzü

ÇAĞDAŞ METAL-İŞ MADEN-İŞ'e KATILIYOR

★

Bu olaydan sonra, Seydişehir'de, gerici güçlerin çabaları devam etti. İşçi sınıfının aydınlık düşüncesine, emekçi halkın gerçek çıkarlarına karşı yöneltilen baskılar sürdürüldü. Ama Seydişehir Aliminyum tesislerinde çalışan 7 bin 618 işçi Özgür Alüminyum - İş'e kayıtlıydı ve Türk Metal-İş sahte fişlerine güvenerek yetki istiyordu. Oysa sorunun çözümü çok kolaydı: Gizli oylama ve açık sayım ilkesine göre yapılacak referandum, DİSK'e geçmek isteyen Özgür Alüminyum-İş sendikasının gücünü ortaya koyardı. Ama sermaye dediğimiz gibi çok yönlü bir çaba içindeydi. Bir yandan referandumun yasa dışı bir uygulama olduğunu öne sürüyor, diğer yanda zaten sonuç alamayacağı bir uygulamadan kaçınarak, Seydişehir'de baskı ve terör yoluyla Türk Metal'in yetki almasına çalışıyordu.

Seydişehir'deki gerici mihraklara, Ankara'dan ülkü ocaklı ve silâhlı ek kuvvetler gönderildi. Sermaye güçlerinin amaçlarını şu üç noktada toplamak mümkündür.

İşçi Gazetesi

Faşizme Geçit Vermiyeceğiz

MC İKTİDARI ve İŞÇİ SINIFI DÜŞMANLIĞI

Toplu sözleşme Yetkisi üzerine

İşverenleri denetlemiyen S.S.K. KONYA ŞUBESİ BASKI ALTINDA MI!..

1 — Her ne bahasına olursa olsun, yetkiyi Türk Metal'e kazandırmak,

2 — Seydişehir'e ve dolayısıyla Orta Anadolu'ya DİSK'i ve DİSK'e bağlı Maden-İş'le birlikte işçi sınıfının ileri ve aydınlık düşüncesini ve gücünü sokmamak,

3 — Seydişehir'i gericiliğin politik merkezi haline getirerek, oradaki 8000 işçiyi bu yolda kullanmak...

Bu amaçları gerçekleştirmek için baskı ve terör yeniden alevlendirildi. Özgür Alüminyum-İş'e bağlı işçilerin yöredeki köy emekçileriyle olan bağlaşıklığını kesmek için, gerici propagandalar en ücra köylere dek sokuldu. Bildiri dağıtan işçilere saldırıldı, mühendis Kemal Oyman, Avukat Ali Şen Seydişehir dışından gelen faşist eşkiyalarca (kiralık adamlarca) yaralandılar. Saldırganlardan ikisi Av. Ali Şen'in ısrarlı çabalarıyla tutuklandı. Diğerleri ise mahkeme sırasında Özgür Alüminyum-İş yöneticilerine saldırılarını tekrarladılar.

28.12.1975 Cuma sabahı ise saldırı planlı olarak yürütüldü. Özgür Alüminyum-İş'e bağlı işçilerin fabrikada bildiri dağıtmaları sırasında 06 plakalı olduğu saptanan arabalardan(*) yaylım ateş açıldı. Faşistler, kendi kurşunları ile kendi adamlarını, MHP Gençlik kolları başkanını vurdular. Aynı kurşunlarla Özgür Alüminyum-İş üyesi Hasan Özdemir, Celal Kılıç, ile Mustafa Okyay ve Mustafa Fidan adındaki 4 işçi de yaralandı.

Planlanan bu provakasyon ile olaylar daha da büyütüldü. Özgür Alüminyum-İş yöneticileri ve yaralanan işçiler, baskını ve terör eylemlerin şikâyet için karakola gittiklerinde «olayın gerçek suçluları» gerekçesiyle hemen tutuklandılar. Aynı anda bazı ajanslar, teleksler saldırı olayını DİSK'in tertip ettiğini yaymaya başlamışlardı, ve mümkündür ki bazı gerici-faşist gazeteler haberleri dizmeye başlamışlardı bile...

Oysa tutuklanan Özgür Alüminyum-İş Genel Sekreteri Ahmet Kavlak'ın, Mali Sekreter Abdürrezzak Koçak'ın, Mühendis Hikmet Bilge'nin, işçi Oruç Yılmaz ve İsmet Atay'ın ve Genel Başkan Vural Yıldırımoğlu'nun olayın vukuu bulduğu saatlerde olay yerinden değişik ve uzak yerlerde oldukları ŞAHİTLİ olarak belirli idi. Ama önceden planlanmış bu saldırı olayının bir sonraki aşamaya geçebilmesi de, sendika yöneticilerinin bu suçlama ile tutuklanmasına ve böylece işçilerden uzak bulundurulmalarına bağlıydı. Güvenlik kuvvetlerinin bu tutumu, saldırının etkisi altındaki işçileri daha bir karamsarlığa sürükledi. Türk Metal'ci 35-40 MHP militanının silâhlarını ateşleyerek öldürülen işçinin cesedi başında sürdürdükleri provakasyona MSP'liler ve orada hazır bekleyen AP'liler de eklenince, kitleyi bilinçsizce olaylara sürükleyen «kitle pisikolojisinin» koşulları yaratılmış oldu.

Üstelik Özgür Alüminyum-İş binasında HAVAN TOPU ve makinalı tüfek bulunduğuna dair bir söylenti, tansiyonu daha da arttırmak ve halâ kararsız olanları harekete dahil edebilmek için ortalığa yayıldı. Polis, bu ihbarı değerlendirmek üzere sendika binasında yaptığı aramada eli boş ayrılmak üzereydi ki «dinsizler - Allahsızlar-Koministler - Moskoflar - Anarşistler» vb. gibi beylik ve yıllanmış haykırmalarla ve yürümeyenler isteklenerek ve bacaklarına hafifçe bıçak sokularak kafaları zincirlenerek, sendika binası, faşistlerce basıldı. Tarumar edildi. Kışkırtmalarla, maddi manevi zorlamalarla başlatılan terör; Tüted, Töb-Der, Seydişehir Kültür Derneği binalarını deldi geçti. 1 kahve, bir meyhane ve Seydişehir sinema binası da bu talana uğradı.

Bu noktada tam bir gavur-müslüman sorunu haline getirilen terör havasına tekbirlerle dinsel nitelik hakim kılındı ve kaymakamlık önünde biriken kalabalığa, münübüslerle olay yerinden uzaklaşmaya çalışan işçiler de zorla dahil edildi.

MSP ve MHP militanlarının ilâhiler söyleyerek esnaf arasına daldığı ve yakaladıkları esnafın dükkânını kapatarak topluluğa kattıkları saptandı. Havada uçuşan kurşunlar arasında manevi duyguları zorla esir alınan kitle, sırasıyla TSİP, Maden-İş, TİP, CHP, Genel-İş ve bir fotoğrafçı dükkânına yöneltildi. Tabelası 15 gün önce sökülen CHP binası kısmen, diğerleri bütün eşyalarına varıncaya dek talan ve tahrip edildi.(*)

Emniyet kuvvetlerinin seyirci kaldığı olaylar, Özgür Alüminyum-İş'li işçilerin ve esnafın akşamın çökmesinden istifade ederek kaçmalarından sonra hızını epey kaybetti ve **«DİSK'in 1500 kişilik bir kuvvet gönderdiği»** söylentisiyle birlikte, bütünüyle, durdu.

Olayların gerçek gelişimi budur, ve bunun binlerce görgü tanığı vardır. Oysa Seydişehir olaylarının günlük gerici-faşist kırması bazı gazetelerde nasıl yansıtıldığı da ortadadır. Üstelik olayları yaşayanlar, tedhiş ve terör havasının, dehşetinin, asla gereği gibi yansıtılamayacağını da belirtmektedirler.

İşin ilginç bir yanı da şudur: Saldırganları ne Anayasa, ne ya-

---

(*) Ankara'dan gelen arabaların plaka numaraları şöyle saptanmıştır: 06 KA 598, - 06 PU 398 - 06 OT 402 - 06 KC 817 - 06 FH 164. Bu numaralar Seydişehir Kaymakamına ve Savcısına da iletilmiştir.

(*) Olaylara katılmak zorunda bırakılanların büyük çoğunluğunun Özgür Alüminyum-İş üyesi işçiler oldukları, bizzat Seydişehir Kaymakamının da ifadesidir.

salar, ne devletin emniyet kuvvetleri, ne adlî ve idarî makamlar··· Korkutamamış ve **durduramamış**, gerici-faşist militanlar bu provakasyonlarında da devletin emniyet kuvvetlerine yardımcı oldukları iddiaları içinde ve rahat hareket etmişlerdir. Onları tek korkutan ve olayları sona erdiren; gene kendi içlerinden yayılan «DİSK'in 1500 kişilik kuvvet gönderdiği» söylentisi olmuştur.

Seydişehir idari ve adli makamlarının harekete geçişi ise, ancak olayların yatışmasından sonra o da DİSK'i temsilen gelen Maden-İş yöneticileri ve hukuk adamlarının çabalarıyla mümkün olmuştur. Ayrıca olaya Barolar Birliği el koymuş ve İstanbul Barosu Başkan Vekili ve T. Maden-İş Sendikası Hukuk Dairesi Müdürü Av. Müşir Kaya CANPOLAT,. Seydişehir'de gerekli temaslarda bulunarak idari - adli makamlar üzerinde bazı baskıları saptamıştır.(*)

Seydişehir'i gericiliğin bir diğer politik merkezi durumuna getirme amacını taşıyan ve bu uğurda DİSK'in Seydişehir'e girmesini kesin olarak önlemeye çalışan gerici-faşist güçlerin, farkına vardıkları gibi, DİSK'i elemine etmek, güçtür! İşçi sınıfının doğal, haklı ve tarihsel mücadelesini yenilgiye uğratmak ise, başarılabilecek iş değildir.

İşçi sınıfının güçlenen mücadele süreci içinde yer yer geçici başarısızlıklar vardır. Ve gerçekte de mücadele böyle adımlarla yürür ve yükselir. Önemli olan; emeğin kurtuluşu ve sömürünün olmadığı bir dünyaya varmak için yürüyen mücadele de, söz konusu geçici başarısızlıkların, gerçek ve ileri başarılar haline getirilebilmesidir.

İşçi sınıfı mücadelesinin 1976'daki dağınık ve parçalanmış görünümüne karşı ulaştığı düzey; böyle sorunları çözümleyebilecek güce sahip olan bir düzeydir. Gerekli olan, işçi sınıfının birliği için yılmadan çalışmak ve bu birliği, tüm ilerici güçlerin birliğine belkemiği yapabilmektir.

Bugün, İskenderun'da, Zonguldak'ta İzmir ve Çukurova'da vb. olduğu gibi, **Seydişehir'de** de, gerici-faşist güçlerin örmeye çalıştığı ağların sökülmesi gerekiyor. Seydişehir'de saldırıya uğrayan tüm kol ve kafa emekçilerinin, ortak hayati çıkarları etrafında, tabanda ve örgütsel düzeyde güçbirliğine gitmeleri, bu uğurda çabaları, zorunludur.

Bu amaca yönelik olarak Barolar Birliği'nin Anayasal, yasal, demokratik hak ve özgürlüklerin korunması yönünde giriştiği çabaları DİSK takdirle karşılıyor.

DİSK, Seydişehir Alüminyum tesislerinde **zorla yaratılan** yetki uyuşmazlığı sorununun, Seydişehir'deki ilgili mahkeme tarafından çözüme kavuşturulmak istenmediğini de tespit etmiş bulunmaktadır. Seydişehir işçilerinin ezici çoğunluğuna sahip Özgür Alüminyum -İş Sendikasına «yetki» verilmeyişinin en önemli nedenlerinden birisi de, can güvenlikleri kalmayan adli makamlar üzerinde yoğunlaşan faşist baskılardır.

Anayasal kurumlar hiç bir baskı altında kalmadan karar vermek durumundadırlar. Verilecek karar, Seydişehir gerçekleri ve 8000 işçinin Anayasal ve Sendikal haklarının korunması doğrultusunda olmalıdır. Alüminyum tesislerinde çalışan emekçilerin yetkili tek sendikasının Özgür Alüminyum-Iş olduğu ve halen bu sendikanın yaptığı toplu sözleşmenin yürürlükte bulunduğu gözden uzak tutulmamalı, hatırlanmalıdır.

İşçi sınıfının aydınlık ve ileri düşüncesinin, demokratik hak ve özgürlüklerin, bu yeni sanayi kentinde kökleşebilmesi, tüm ilerici güçlerin ortak çabalarını zorunlu kılmaktadır. Bu somut hedef için somut görev de; Seydişehir işçilerinin ortak isteği olan Özgür Alüminyum-İş ve DİSK'in bu yörede kökleşmesidir.

Sorun, temelinde, sadece ekonomik değil, fakat siyasaldır. Seydişehir Alüminyum tesisleri, bir devlet kuruluşudur. Devletin Anayasal ve demokratik hak ve özgürlükleri koruması başta gelen görevlerindendir. Oysa Seydişehir'de devleti temsil eden makamların ve tüm görevlilerin gözleri önünde ve planlı olarak bu hak ve özgürlükler çiğnenmiş, **katledilmiştir.**

Seydişehir'i gericiliğin politik bir diğer merkezi haline getirmeye çalışan **sermaye + siyasal iktidar + işveren yanlısı sendikalar** üçlüsüne karşı tüm ilerici güçler, **örgütlerinin en üst organlarını da bu sorumluluğa katarak,** Seydişehir **emekçilerini** demokrasi mücadelesine kazanmak üzere ortak çabalarını, düşünce ve davranış birliğini **gerçekleştirmelidirler. Bu, artık pek çok gerçeği açıkça gören, tecrübe kazanan Seydişehir işçilerinin ve köy emekçilerinin de ortak dileğidir.** Ve mutlaka gerçekleştirilecektir.

Bugün yurdumuzda sayıları iki milyona yaklaşan tarım işçisi kardeşimiz vardır. Bu tarım işçisi kardeşlerimiz diğer sanayi işkollarında çalışan işçi kardeşlerinin sahip oldukları haklara sahip değildirler. Tarım işçileri iş kanunu kapsamına alınmamışlardır. Bu, tarım işçilerinin sendikalarda örgütlenmelerini zorlaştıran temel engellerden biridir. Tarım işçilerinin asgari ücretlerini ulusal düzeyde saptayan, işçiden yana bir kurum yoktur. Tarım işçisi kardeşlerimiz çok kötü çalışma ve yaşama koşulları içerisindedirler. Sendikalaşamadıkları için ücretleri belli değildir. Çalışma saatleri belli değildir. Kapitalist dünyada, uğrunda 100 yıldan beri mücadele edilen 8 saatlik, işgünü tarım işçilerinin barınak sorunu vardır. Tarım işçilerinin sağlık sorunları vardır. Bugün tarım işçilerimizin önemli bir bölümü DİSK'e bağlı bu işkolundaki sendikamızda örgütlenmektedirler. Ceylanpınar'daki tarım işçisi kardeşlerimiz Türkiye'de tarım işçilerine öncülük ediyorlar. Tarım işçilerinin bu sorunlarının üstesinden gelmek, tarım ve sanayi işçilerimizin birliği yolunda önemli bir adım olacaktır. Bu yolda çabalarımızın artması gerekiyor.

(*) Ayrıca Barolar Birliği'nden bir heyet, İstanbul Barosu Başkanı Mehmet Ali İkizer başkanlığında Seydişehir'de tetkiklerde bulunmuş ve gerici-faşist komployu bizzat adlî ve idarî makamlarla yaptıkları temaslarda tespit etmişlerdir.

İŞÇİ — MEMUR AYRIMI

GASPEDİLEN HAKLAR MUTLAKA GERİ ALINACAKTIR!

«Sermaye güçlerinin dört bir yandan yürüttüğü saldırıları göğüslemek geri püskürtmek ve hedefe doğru yürümek için, «olanla yetinmek» değil, «olması gereken» e doğru adımlarımızı hızlandırmak zorundayız.»

DİSK, yüzbinlerce işçiyi memur yapmak suretiyle işçi sınıfının kazanılmış demokratik ve sendikal haklarının MC aracılığıyla gaspedilmesine karşı sürdürdüğü mücadeleyi, bundan böyle de daha etkin olarak sürdürme kararında bulunuyor.

Bu konuda Danıştay'da açılan davaların, Uluslararası Çalışma Örgütü I.L.O'ya yapılan başvurmaların ve sorun üzerinde geliştirilen tartışmaların, gaspedilen hakların geri alınmasında olumlu rolleri olacaktır.

MC iktidarınca yaratılan bu durumu oluşturan nedenler, çoğunluk tarafından biliniyor. DİSK ve DİSK'e bağlı sendikaların konuya ilişkin görüşleri, demeçler ve basın toplantıları ile kamuoyuna duyuruldu. Konfederasyonumuza bağlı Sosyal-İş ve Has-İş sendikalarına üye işçilerin İstanbul ve Ankara'da kademeli olarak geçtikleri direniş hele 1500'ün üzerinde emekçinin işten atılışı, aileleriyle birlikte karda-kışta açlığa itilmeleri, MC'nin ve bu iktidarda somutlaşan büyük patronların «emek, hak ve halk düşmanı» yüzlerini bir kez daha açığa çıkardı.

Emperyalizme bağlı büyük burjuvazinin bireysel hırs ve çıkarları gereği uyguladıkları politikanın, işçi sınıfı ile diğer ezilen emekçi katmanlar arasındaki bağlaşıklığı (ittifakı) artırıp pekiştirdiği ortadadır. Bütün bu durumu doğru değerlendirmek, büyük patronların ittifakların sarsmak, karşılarına «Bağımsızlık ve Demokrasi» bayrağıyla çok daha güçlü olarak çıkmak gerekiyor.

İşçi-Memur ayrımına ilişkin olarak gelişen olaylar DİSK'in üzerinde durduğu pek çok konunun önemini bir kat daha vurguladı. Bunların en önemlisi, işçi sınıfının sendikal ve politik düzeydeki birliğinin sağlanmasına ilişkindir. Sermaye güçleri; işçi sınıfının, emekçi katmanların tüm çalışan halkın her türden kazanılmış haklarına el uzatırken inceden planlı davranıyor. Başta işçi sınıfının birliğine, sonra işçi sınıfı ile diğer ilerici güçler arasındaki somut duruma bakıyorlar. Elbirliği ile halkın üzerine çullanan, haklarını birer birer gaspetmek yolunda yürü-

yen gerici-faşist güçlere karşı birliği sağlayamamak, birliği çıkmaza sokucu tavırlar almak, yurdu yıkıma götürür.

Yüzbinlerce işçiyi memur yapma girişimleri yalnızca DİSK'i hedef almış değildir. Yalnış anlaşılmasın. DİSK, saflarındaki kardeşlerinin gaspedilen haklarını geri almak ve daha da ileri götürmek için çaba harçamaktadır, harcayacaktır. Fakat sorun, asla tek boyutuyla ele alınmamalı ve başlatılan **saldırının tümüyle işçi sınıfının sendikal demokratik kazanımlarını hedef aldığı gözden kaçırılmamalıdır.**

Türk-İş yöneticilerinin, bu konfederasyona üye işçileri burjuvazinin kuyruğuna takmak suretiyle yerden yere vuruşuna, DİSK elbet seyirci kalamaz. İşçi haklarına saldıran MC iktidarıyla «tam bir uyum içinde» olduklarını söyleyebilen Türk-İş yönetimine karşı, kesin ve aktif bir mücadeleyi daha da güçlendirmek ve Türk-İş tabanındaki işçilerle ortak çıkarlar için birliği sağlamak, DİSK'in, DİSK'e bağlı tüm sendikaların ve üyelerinin önemli görevleridir.

Önemli bir nokta da şudur: Yüzbinlerce işçiyi memur statüsüne geçirmek yolu ile sendikal - demokratik haklara el uzatılması, başta tüm işçileri ilgilendirir. Ülkemiz sorunlarına çok daha yakından ve bilinçli olarak eğilen DİSK üyelerinin ve hele militanlarının, soruna böyle bir sorumlulukla yak laşmaları doğaldır. Bugün, direnen ve bir kısmının işten atıldığı SSK işçilerinin uğradığı haksızlığa karşı İskenderun'dan, İzmir'e, Trabzon'dan Adana'ya, Edirne'den Artvin ve Zonguldak'a İzmit'ten Konya ve Samsun'a kadar tüm işçi sınıfı üyeleri kayıtsız kalmamışlar ve kalmayacaklardır.

Kazanılmış haklara karşı girişilen bu gaspa karşı DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalar karşı çıktılar. Yürüyüşler ve basın toplantıları düzenlendi. İşçiler direnişe geçtiler; Kamuoyunun dikkati çekildi. Üyemiz Sosyal-İş Sendikası konuyla ilgili Belgesel bir kitabcık çıkardı. DİSK üyeleri Faşizan baskılara karşı sonuna kadar mücadeleye kararlıdır.

Sorunun ilgilendirdiği ve kayıtsız kalamayacağı diğer kesim ise, diğer tüm çalışan katmanlardır. Onların ilerici - demokratik örgütleridir, demokratik hak ve özgürlüklerden yana olan güçlerdir.

Çünkü işçi sınıfını bölme, parçalama ve örgütlü sendikal savaşımını zayıflatmayı amaçlayan girişimler, temelde, demokrasi mücadelesine darbe vurur ve zayıflatır.

Bu noktaların açığa serdiği sonuçlar da şöylece özenlenebilir:

Sermaye sınıfları, işçi sınıfımıza, emekçilere ve tüm çalışanlara karşı sömürü ve baskılarını örgütlü olarak sürdürmektedir. İşverenler, demokrasi mücadelesinin karşısına tek olarak çıkmamakta, kendi sınıfsal dayanışmalarını gerçekleştirmiş, kendi sınıfsal örgütlerini kurmuş ve organize etmiş olarak çıkmaktadırlar. İşte bu nedenle;

1 — Artık işçi sınıfımız da, bütün çalışanlar da işverenlere karşı mücadelelerini örgütlü ve dayanışma içinde vermek zorundadırlar. Bu dayanışmanın boyutları işyeri ölçeğini çoktan aşmış bulunuyor. İşverenlere, sermayeye, her türden baskıya, sömürüye ve teröre karşı işyeri düzeyinde karşı koymak suretiyle sendikal ve demokratik haklarımızı almak, giderek zorlaşmaktadır. Bu itibarla; en vazgeçilmez ve en doğal hakları-

"Genel Grevin en kısa zamanda yasallaşması için mücadele daha güçlendirilmelidir."

BAYSEN-İŞ

BİRLİKTE KUVVET DOĞAR

DİRENİYORUZ

mız olan,

a) Grev haklarına konan kısıtlamaların kaldırılması,

b) Dayanışma Grevi ve,

c) Genel Grevin en kısa zamanda yasallaşması için mücadele daha güçlendirilmelidir.

2 — İşçi sınıfının demokratik - sendikal haklarına yönelen saldırıların demokrasi mücadelesine ve bu mücadelenin belkemiği olan işçi sınıfı birliğine yönelik olmalarından hareketle, birlik sorununa olumlu yaklaşımlar artırılmalı, örnekleri görülen ve okunan sorumsuz tavırlar ve fraksiyoner yaklaşımlar terkedilmelidir.

İşbirlikçi büyük burjuvazi, gerici - faşist güçler, elbet bu yöndeki çabalara alkış tutmayacaklardır, tutmamışlardır. İşçi sınıfının çalışanların birliğini baltalamak için her yolu denemişlerdir, bundan böyle de deneyeceklerdir: ilerici sendikaları birbirleriyle ve ilerici örgütlerin tümünü, kitlelerle karşı karşıya koymaya, hedef şaşırtmaya, ilerici sendikaları vb. içerden çökertmeye, işçi sınıfına ters maceracı - bozguncu akımları bu amaç için kullanmaya çalışmışlardır ve çalışacaklardır.

Bu oyunlara gelmemek, bu oyunları bozmak gerekiyor. Bu uğurda inandırıcı ve olumlu adımlara her zamankinden daha fazla gerek vardır.

MC iktidarının 1897 sayılı yasa ile dayatmaya çalıştığı koşullara karşı DİSK'in, DİSK'e bağlı sendikaların sürdürdükleri çabalar, gaspedilen haklar geri alındıktan başka daha da ileri düzeylere çıkartılmak üzere devam edecektir. DİSK Yürütme Kurulu'nun ve DİSK Başkanlar Konseyi'nin bu yoldaki çalışmalarının ve aldığı kararların her düzeyde ortak çabalarla yürütülmesinin önemi buradadır. Ve elbet bu çabaların, tüm ilerici - yurtsever güçlerin aktif katkısıyla birleşmesi, sonuca etkin olacaktır. «Sabırlı ve kararlı mücadele yöntemlerine» ters düşen kimilerinin DİSK'e yönelttikleri temelsiz ve sorumsuz suçlamaların da DİSK'in bilinçli üyelerince gereğinde ve yerinde cevaplanması gerekiyor.

Bu arada değinilmesi gereken bir diğer nokta, DİSK'in ve DİSK'e bağlı sendikaların üzerinde zaten elbirliği ile durdukları «işyeri örgütlenmesinde» daha ileri adımların atılmasıdır. Diğer bir deyişle, sendikaların, işyeri düzeyindeki örgütlenmelerinin geliştirilmesidir. Bilindiği gibi, işyeri düzeyinde örgütlenme, yalnızca «üye kaydı ve temsilci atama» dan ibaret değildir. O işyerindeki üretimin niteliğine ve işyerinin gereksinmelerine göre alt sendikal birimler (Üniteler) oluşturulmalı ve sendikal demokrasi mutlaka hakim kılınarak eğitime ağırlık verilmelidir.

Sermaye güçlerinin dört bir yandan yürüttüğü saldırıları göğüslemek geri püskürtmek ve hedefe doğru yürümek için, «olanla yetinmek» değil, «olması gereken» e doğru adımlarımızı hızlandırmak zorundayız.

"Yüzbinlerce emekçinin haklarına yönelen bu gasp, tüm işçi sınıfını ilgilendirir. Türk-iş'in bu konuya gösterdiği umursamazlık DİSK'in sorumluluğunu arttırıyor. Kazanılmış haklara yönelen saldırılara karşı tüm ilerici güçlerin dayanışması önem kazanıyor!.."

İSDEMİR ARTIK GERİ ALINAMAZ BİR ADIMDIR!

Bundan 5 yıl öncesine değin İskenderun'a 18 km. uzaklıktaki 15 milyon metrekarelik bir alan bataklık ve çalılıklarla kaplıydı. Bugün ise aynı alanı 1967'de imzalanan Türk-Sovyet «Kredi ve Teknik İşbirliği Anlaşması» çerçevesinde gerçekleştirilen İskenderun Demir-Çelik tesisleri süslüyor. Bir devlet kuruluşu olan Türkiye Demir-Çelik İşletmelerinin işleteceği İSDEMİR için Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği 4 milyar 143 milyon liralık malzeme, makina, teçhizat yardımında bulunmuş. Değeri 6 milyar olacak yıllık 1 milyon tonluk üretimiyle İSDEMİR Türkiye'nin Demir-Çelik ithaline son verdiği gibi, kısa sürede ihtiyaç fazlası yaratarak büyük bir döviz tasarrufu sağlayacaktır. İSDEMİR'de toplam 15 binin üzerinde kol ve kafa işçisi çalışacak.

1967'den bu yana SSCB ülkemizde Seydişehir Alüminyum, Bandırma Sülfirik Asit fabrikası, İzmir Aliağa Rafinerisi gibi yeni sanayi tesislerini gerçekleştirmiş.

Tüm bunların arkasından insan bir soru sormadan geçemiyor: Ülkemizi talan ederek, kısa sürede aşırı kâr peşinde koşan egemen emperyalist ve yerli sermaye 53 yıldan bu yana hangi İSDEMİR'i gerçekleştirmiştir?

İSDEMİR, Türkiye'ye sağladığı ekonomik yarardan başka, Sovyetler Birliği ile ülkemiz arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Türkiye'nin, tek yanlı ekonomik ilişkiler çemberinden sıyrılıp, çok yanlı ilişkilere geçme yolunda adımlar atması, elbette sevindiricidir. Ancak, İSDEMİR'in açılışında konuşan Sovyet Cumhuriyetler Birliği Başbakanı Aleksi Kosigin'in; «Bu tesisin, Türk-Sovyet ilişkilerine katkıda bulunacağına, komşuluk ve işbirliği anlayışının bundan sonra da alkışlanacağına bütün kalbimle inanıyorum» sözlerine karşılık, Demirel'in «Türk-Sovyet hududunun dostluk ve işbirliği hududu yapılması» dileği içtenlikten oldukça uzaktır. Türkiye NATO'ya bağlı kaldıkça ve son derece modern casusluk ve saldırı üs ve tesislerinin, sadece kendi güvenliğimizi değil, komşu ülkelerin güvenliğini de tehdit ettiği sürece bu sözler bir yutturmacadan öte bir anlam taşımaz.

Tüm ilerici ve devrimci güçler, İSDEMİR'in üretime geçmesiyle birlikte, sosyalist ülkelerle sadece ekonomik ve ticari değil, kültürel ilişkilerin de geliştirilmesi, komşularımızla, bölgede barışı sağlam temeller üzerine oturtmak üzere, karşılıklı ortak güvenlik saldırmazlık anlaşmaları imzalanması gerekliliğini bir kez daha belirtmektedirler. Daha niceleri imzalanan, fakat TBMM'nden geri dönen Türk-Sovyet kültürel anlaşmasının günün koşullarına göre yeniden gözden geçirilerek uygulamaya konulması halklarımız arasındaki yakınlaşmayı hızlandırmada önemli bir rol oynayacaktır. Bu istem, Türkiye'nin de imzaladığı Helsinki Ortak Güvenlik ve İşbirliği Konferansı kararlarının da bir gereğidir. MC iktidarı Başbakanı Helsinki Konferansı hükümlerinin yerine getirilmesinden yana olduğunu **belirtirken, bu doğrultuda hiç bir atılım yapılmamakta, tam tersine en basit insan hak ve özgürlükleri canice hergün çiğnenmekte ve NATO çerçevesinde silahlanma yarışı bölgede gerginliğin arttırılmasına hizmet etmektedir Helsinki'de söz verdiği taahhütlerini yerine getirmeyen MC iktidarı Konferans kararlarını halkımızdan gizlemek için özel bir çaba harcarken, bu belgeler SSCB'de 20 milyon basılmıştır.**

Her şeye rağmen İSDEMİR, artık geri alınamayacak bir adımdır.

REFERANDUM ÜZERİNE

DİSK,referandumun yasalaşması için çabalarını sürdürüyor, sürdürecektir. Çünkü bu istek, memleketteki tüm işçilerin ortak dileği olarak, demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

İşverenler, referandumun, bu demokratik işlemin yasa dışı bir uygulama olarak nitelendirilmesinin kesinleşmesi için her türlü çabayı gösteriyorlar. En yüce değer olan emeğin sahiplerine, onların demokratik - ekonomik - sendikal hak ve özgürlüklerine karşı savaşıyorlar. Bu çabaları içinde, yargı organlarına savurulan tehditler ve vardır. Refik Baydur, T. İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkan Vekili; Mahkemelerin Yargıtay Genel Kurulu'nun kararına **rağmen** «Referanduma» karar vermelerinin «babayiğitlik» olacağını söylüyor.

Yargıtay Genel Kurulunun bu konuda verdiği kararlar çelişkilidir. Yargıtay'da bu konuyu işleyen ve sorunları çözmekle yükümlü olan Daire'nin bu konudaki görüşleri «oturmuş» değildir. Kısa aralıklarla birbirine zıt görüşler, meydandadır.

DİSK, referandum konusunun hayati zorunluğunun demokrasiden yana olan hukuk adamlarınca görüleceğine inanır. Toplumsal yaşamın gerçekleri, işverenlerin çalışanların haklarını gaspetme niyetleri anlaşılamaz - görülemez şeyler değildir. Yargıtay Genel Kurulunun kararlarını düzeltme olanağı yanısıra mahkemelerin referandum kararı verme yetkileri de vardır. İşçi sınıfının, demokrasiden yana aydınların ve hukuk adamlarının görüşü budur.

Sermayenin baskılarını elbirliğiyle göğüslemek ve yetki saptanmasındaki en demokratik yolun gizli oy ve açık sayım esasına göre yasalaşmasına çalışmak, güncel ivedi bir demokratik görevdir.

DEMOKRATİK KAZANIMLAR VE "HUKUK„UN İŞLEVİ

«Unutulmamalıdır ki demokrasi mücadelesi işçi sınıfının siyasal mücadelesinin parçasıdır. Dünya'da ve Türkiye'de işçi sınıfının demokratik hak ve özgürlükler uğrundaki zorlu ve kararlı mücadelesi, burjuva hukuk sisteminde demokratik gedikler açmıştır».

İstanbul Barosu Genel Kurulu geçtiğimiz günlerde toplandı ve yapılan seçimleri Çağdaş Avukatlar Grubu kazandı. Çağdaş Avukatlar Grubu'nun bildirgesinde, demekratik meslek örgütlerinin -bağlı olarak avukatların- görevi, «demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, bu yoldaki tüm anti-demokratik engellerin temizlenmesi» olarak vurgulanıyor. Bildirgede, Anayasa'ya aykırı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin çalışmalarına karşı çıkılması; savunma hakkını kısıtlayıcı, antidemokratik mevzuat ve uygulamaların kaldırılması; Anayasa'da yapılan değişikliklerle getirilen anti-demokratik hükümlerin kaldırılması; demokratik hak ve özgürlüklerin kısıntısız olarak kullanılmasının sağlanması için yasaların gözden geçirilmesi; tüm çalışanlar için sendikalaşma ve grev haklarını kısıtlayan yasa hükümlerinin değiştirilmesi; genel grev, dayanışma grevi ve referandum haklarının sağlanması; kişilere ve kitlelere baskı ve şiddet uygulamalarının sona erdirilmesi yer alıyor.

İstanbul Barosu seçim sonuçları, seçimleri Çağdaş Avukatlar Grubu'nun kazanması ve Grubun bildirgesinin içeriği, şu olguyu bir kez daha ve önemle gösteriyor: demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi toplumun tüm çalışan sınıf ve tabakaları arasında hızla yaygınlaşıyor ve güç kazanıyor.

Bu önemli gelişme içinde İstanbul Barosu'nun da yerini alması, şu soruları önümüze getiriyor: Kapitalizm şartlarında hukukun toplumsal işlevi nedir? Hukukun demokratik hak ve özgürlükler için mücadeledeki değeri nedir?

KAPİTALİZM ŞARTLARINDAKİ HUKUKUN SINIFSAL İÇERİĞİ

Emperyalizmin işbirlikçisi tekelci burjuvazinin sömürü baskısını sürdürebilmek için hukuku da kullanacağı açıktır. Çünkü «kapitalist toplumun hukuku her şeyden önce kapitalist sınıfın çıkarlarına uygundur.» Hukuk, öncelikle bir baskı aracıdır. Bu baskı aracının bir özelliği vardır: ideolojik oluşu. Hukuk bu yönüyle, maddî ve zorlayıcı yaptırımlar sistemidir. Bu Bu yaptırımları uygulayıp yürüten aygıtlar sistemidir. Egemen sınıf adına, işçi sınıfı ve öbür çalışan tabakalar üzerinde baskı aracı olarak işler. Bağlı olarak, egemen sınıfın değerler sistemini, sömürü ve baskı ilişkilerini formüle eder. Onun hukukî ideolojisini dile getiren kavramlar -ilkeler olarak, sömürülen ve baskı altında tutulan sınıf ve tabakaların zihnini bulandırma aracı işlevini yüklenir. Burjuva hukukî ideolojisi, burjuva hukuk sisteminin ve ilişkilerinin mutlak olduğunu, evrensel olduğunu öne sürer. Sınıflarüstü ve eşitlikçi olduğunu iddia eder. Onun sınıf içeriğini karartır; inceltilmiş yöntem ve tekniklerle işçi sınıfı ve öbür çalışan tabakaların zihninde çarpıtılmış bir hukuk anlayışı yaratmaya çalışır.

Bu yönüyle kapitalist hukuk sisteminin içeriğini, kapitalist sınıfın çıkarları belirler. «Bu, sömürücü sınıfın sömürülen sınıf üzerinde bir baskı hukuku, sömürücü sınıfın iç ilişkilerini düzenleyen bir hukuktur.» Birkaç örnek sıralayacak olursak, 141-142. maddeler, Devlet Güvenlik Mahkemeleri, mülkiyet rejimini düzenleyen Eşya Hukuku, genel olarak Ceza Hukuku, Şirketler Hukuku, gibi.

DEMOKRATİK KAZANIMLAR İÇİN MÜCADELEDE HUKUKUN DEĞERİ

Fakat kapitalist hukukun biçimlenişini sadece iktidardaki sınıfın iradesine indirgemek, sorunu basitleştirmek olur. Özünde burjuva nitelik taşıyan hukuk sistemi içinde demokratik mevziler elde etmek mücadelesine sırt çevirmek olur. Oysa «hukukun devinmesini belirleyen, iki çıkarın karşılaşmasından doğan ödünlerin gelgitidir: iktidardaki sınıf sömürüsünü sürdürmek ve daha da genişletmek için mücadele ederken, ezilen sınıf yaşama hakkını kazanmak ve genişletmek için mücadele eder.» İşçi sınıfı tekelci burjuvazinin hukuk sisteminde demokratik gedikler açmalıdır. Bu demokratik kazanımlarını genişletmeyi, onu kendi yararına dönüştürmeyi, her demokratik kazanımı bir ileri mev-

KAPİTALİST HUKUK SİSTEMİNİN İÇERİĞİNİ KAPİTALİST SINIFIN ÇIKARLARI BELİRLER...

zideki mücadelesinin dayanağı yapmayı başarmalıdır. Çünkü bu demokratik kazanımlar, «işçi sınıfının mücadeleleri için değerli bir kaldıraç görevi» görür. Bu durumda egemen sınıf, hukuku, işini güçleştiren bir engel gibi görecektir. Bu yönüyle hukuk, işçi sınıfının ve tüm çalışan tabakaların elinde demokratik bir araç işlevi kazanır.

Bir yandan, kapitalist sömürü ve baskı, inceltilmiş hukuk, teknik ve mekanizmalarıyla formüle edilerek uygulanacaktır. Egemen hukukî ideoloji bunu meşru gösterecektir. Öbür yandan, işçi sınıfı ve çalışan tabakaların demokratik hak ve özgürlükler uğrundaki mücadelesi, kapitalist hukuk içinde bir «çelişki unsuru» yaratacaktır. Grev hakkı, sendikalaşma hakkı, dernek kurma hakı, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, toplu sözleşme hakkı vb. birer demokratik kazanımdır. Dünyada ve Türkiye'de işçi sınıfının bu hak ve özgürlükler uğrundaki zorlu ve kararlı mücadelesi, burjuva hukuk sisteminde demokratik gedikler açmıştır. Bu demokratik taleplerin burjuvazinin yasalarına girmesinin anlamı budur. Demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlarının genişletilmesi, yeni kazanımların yasallaştırılması, yeni mevzilerin ele geçirilmesini sağlayacaktır. Örnek olarak, grev hakkının toplu sözleşme düzenine bağlı olmaktan kurtarılması, genel grev, dayanışma grevi, uyarı grevi ve benzerleri gibi tam olarak tanınması; lokavtın yasaklanması; referandum hakkının yasalaşması, vb. gibi.

Unutulmamalıdır ki demokrasi mücadelesi işçi sınıfının siyasî mücadelesinin parçasıdır. Sınıfsal görevinin bütünleyicisidir.

Kapitalizm şartlarında hukukun toplumsal işlevi, demokratik hak ve özgürlükler için mücadeledeki değeri özetle budur.

İstanbul Barosu seçimlerinin sonuçları ve Çağdaş Avukatlar Grubunun bildirgesinde yer alan demokratik talepler, hukukun demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi açısından taşıdığı değeri somutluyor. Bundan böyle İstanbul Barosunun da bu mücadelede yerini alacağını dikkate değer bir biçimde vurguluyor.

Çağdaş Avukatlık Mesleği

Toplumsal gereksinmeler ve işbölümü, uğraşların bazılarını uğraşanlar yönünden belli bir «meslek» niteliğine kavuşturmuştur.

Böylesine bir gereksinme kalmadığı dönemlerde ise uğraşlarda mesleklerde silinmiş, yok olmuştur. Vakti ile bir meslek olduğu halde günümüzde bir eski anı olarak kalmış meslekler vardır.

Toplumsal gereksinmeleri, üretim ilişkileri belirlediğine göre üretim ilişkilerinde ki gelişmeler ve değişmeler bazı meslekleri gereksiz kılmakta, bazılarını değiştirmekte yeni bazı meslekleri de ortaya çıkarmaktadır.

İlkel toplum düzeninde geçerli bir meslek, kölelik düzeninde, kölelik düzeninde geçerli bir meslek feodal düzende, feodal düzende geçerli bir meslek kapitalist düzende, kapitalist düzende geçerli bir meslek daha ileri bir düzende yok olmakta ya da daha üst bir düzene uyarak, ayakta kalabilmektedir.

Örneğin kölelik düzeninde «köle ticareti» mesleği, köleliğin kalkması ile sona ermekte, kapitalist düzen'de «ücretli emek» çalıştıran «sanayici mesleği» olarak yeniden başka bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bu tarihi gelişme ve bu perspektif içinde avukatlık mesleğine bakıldığında, bu mesleğin başlangıcını toplumun çok eski dönemlerine kadar uzatmak mümkündür.

Toplum düzenine karşı suç kabul edilen eylemleri yapanların yargılanma hakkını elde edebildikleri mücadele dönemlerini şimdi hatırlamaya elbette imkan yoktur. Bir yargı önünde yargılanma hakkını elde etmek, yargılanan sınıflar yönünden kolay olmamıştır. Sanıkların kendilerini bizzat savundukları günlerin güç koşullarını yenerek, bir savunucu sağlıyabilmeleri yargılama için elbette bir aşama olmuştur.

Yargılıyan sınıflar yönünden, yargı'da bir savunmacının yer alması bir yandan geri bir adımdır, bir yandan da «yargılamanın» tarafsız yapıldığının açık bir propagandasıdır.

Sınıflı toplumlarda, egemen sınıflarla mücadele vermekte olan sınıflar yargıyı, iddia ve savunmayı gerekli kılan bir düzeye ulaşmaktadırlar. Bu gün avukatlar hangi sınıfın yanında yer alırlarsa alsınlar mesleklerini bu tarihsel mücadeleye borçludurlar.

Sınıflar arasındaki mücadelede egemen sınıfların yanında yer aldıkları sürece mesleği geçerli kılan temel nedene ters düşmekten kurtulamazlar.

Bu sınıfların yanında yer alarak mesleği onurlu ve yüce kılmak mümkün olmadığı gibi, bu durumu sürdürmekte mümkün değildir.

Nitekim avukatların bir küçük bölümü sermayeci sınıflarla bütünleşirken, asıl büyük bölümü emekçi sınıflarla, işçi sınıfı ile bütünleşmektedir.

İşçi sınıfının ekonomik, politik ve ideolojik mücadelesinde organik birleşmeye ulaşan avukatlardan başka, mesleklerini uygulamakta olan bağımsız avukatların çoğu zorunlu olarak bu sınıfın yandaşı durumuna gelmektedir.

Sermayeci sınıfın bütün ideolojik propaganda ve vaatlerine rağmen sayı arttıkca meslek gelirleri ancak bir emekçi'nin olanaklarını verebilmekte, çalışma ve yaşama koşulları bu bütünleşmeyi gerçekleştirmektedir.

Avukatların meslek örgütleri yani Baro'lar ve Barolar Birliği, üyelerini temsil ederken bu gerçeği yöntemilerinde yansıtmak zorundadırlar. Bu kurumların demokratikleştirilmesi sürecini bu nedenler hızlanmıştır.

Gerek avukatlık mesleği ve gerekse onların meslek örgütleri olan Baro'lar ve Baro'lar Birliğinin çağdaşlaşması, işçi ve emekçi sınıfları ile bütünleşmesine, güç birliği etmesine bağlıdır. Bu gelişmeye ayak uydurmaksızın avukatlığı «çağdaş» bir meslek olarak sürdürmeye artık olanak kalmamıştır.

Özde ve biçimde avukatlık mesleğini çağdaş bir düzeye yükseltirken, meslek örgütlerinin demokratik ve kitlesel yapılarını bunun engellerini hesaba katmak gerekecektir.

KAPİTALİST TOPLUMDA SENDİKALARIN YERİ VE ROLÜ

«Hem günlük demokratik ve sendikal haklar mücadelesini yürütmek açısından, hemde uzun- erimli mücadele açısından, birlik sorunu yaşamsal önemde bir sorundur ve öyle kalmaktadır. İşçi sınıfının ve tüm çalışanların ortak dayanışması eylem birliği olmaksızın, mücadelenin başarılı olabileceği düşünülemez.»

Sendikalar; bilindiği gibi, çalışanların ekonomik haklarını ve çıkarlarını gözeten ve bu yolda mücadele veren, mesleki çalışma kollarına uygun olarak kurulmuş örgütlerdir. Sendikalar bu temel görevlerini yerine getirirlerken, politikadan uzak yada «tarafsız» kalamazlar bu anlamda, sendikalar politika ile ilgilidirler.

Kapitalist toplumda, çalışanların ve özellikle işçi sınıfının üç yönlü bir mücadele yürüttüğünden söz edilir: politik, ekonomik ve teorik mücadele. Bu üç yön arasında sıkı bir ilişki vardır, ve bu ilişki gözetildiği ölçüde, verilen mücadele başarıya ulaşabilecektir.

Ancak, sendikalar bu üç yönden birini, yani ekonomik mücadeleyi temel görev almaktadırlar. Bu, az önce de belirttiğimiz gibi, onların ekonomik mücadelenin sınırlarından dışarı burunlarını çıkarmadıkları, politik mücadeleyi aforoz ettikleri (lanetledikleri) yada partilerüstücülük oynadıkları anlamına gelmez. Sendikalar, temel görev olarak ekonomik ve demokratik - sosyal haklar mücadelesini üstlenmekle birlikte, politik mücadeleyi de, teorik mücadeleyi de yürütürler. Ancak son ikisini, görece daha dolaylı olarak yürütmek durumundadırlar.

Sendikaların «politika-üstü kalmasını önermenin bugün ülkemizde tutar yanı pek kalmadı bu «iş»in kıdemli savunucuları olan Türk-İş yöneticiliği bile bu bakımdan artık hayli zorluk çekmekte. Sarı sendikalar eliyle işçi sınıfını «politika-dışı tutmak» girişimleri, Türkiye'de de tarihsel miadını doldurdu. Bu açıdan, başta DİSK olmak üzere, ilerici sendikacılığın temsilcilerinin çizgisi geniş yığınlara büyük ölçüde mal olmuş durumda.

Burada, hemen başka bir uca da dikkati çekmekte yarar var. İşçi sınıfının, giderek tüm çalışanların politika dışı, Partiler-üstü kalmayı reddetmesiyle birlikte; burjuva ve küçükburjuva ideologlar, daha başka, bu eski kanserin «içi dışına çevrilmişi olan» bir görüşü yaydıkları, yaymaya çabaladıkları bilinir. Bu görüşe göre, işçi sınıfının hem ekonomik, hem politik, hem de teorik mücadelesinin tek yürütücüsü ve sözcüsü sendikalar, işçi birlikleri olmalıdır. Bu zararlı görüşün, giderek, boyutlarını «genişlettiği» ve anarko- sendikalizm denilen sapmayı oluşturduğu tarihte gözlenmiş bir olgudur. Bu sapma da, en az birincisi (politika-dışı, partiler-üstü kalmak) kadar tehlikeli bir yönelimdir.

Ekonomik mücadele ile politik mücadele arasındaki bağlantı, gerçek işçi ücretlerin yıllık artış oranının, bunların görece ileri yada geri olduğu yıllardaki politik ortamla karşılaştırılması halinde, kolayca kurulabilir.

O halde, sendikaların temel görevinin ekonomik ve toplumsal haklar mücadelesi olduğunu vurgulamakla birlikte, bunların, işçi sınıfının politik ve teorik mücadelesiyle uyumlu yürümek durumunda ve zorunda olduğunu da belirtmek gerekir.

Şimdi, bu kısa girişten sonra, kapitalist toplumda sendikaların ana görevlerini kısaca gözden geçirebiliriz:

1) Ekonomik ve toplumsal haklar mücadelesi, sendikaların en başta gelen görevlerindendir. Gerçek ücretlerde, yani çalışanların

satın-alma gücünde, günün koşullarına uygun bir artış sağlamak; işyerinin sıhhi koşullarını düzeltmek; sağlık hizmetlerini geliştirmek; iş güvenliğini sağlamak; işgününün çağdaş ölçülere uygun bir zaman birimi içinde kalmasına dikkat vermek; izin ve tatil düzenini uygulatmak; işyerine gidiş - geliş sistemini iyileştirmek; toplu sözleşme koşullarının eksiksiz yerine getirilmesini denetlemek; işçilerin mesleki açıdan yetiştirilmesi için çaba göstermek; sendikal ve sosyal hakların genişletilmesi yolunda mücadele vermek vb. hep bu görevin kapsamına girer.

Sendikanın bu görevini yürütmesi sırasında, işveren tarafından ciddi bir dirençle karşılanacağı bilinen bir şeydir. Zira bu görevin yerine getirilmesi, kapitalistlerin (artı-değer adını verdiğimiz) sömürüsünü azaltmak anlamına gelecektir. Kapitalizmin, artı-değer üretimi olmaksızın varlığını sürdüremeyeceği bir yana; kapitalist düzenin genel eğilimi de, artı-değer oranını arttırmaktır. Bu çeşitli yollarla olabilir: parasal ücretleri düşürmek ya da, parasal ücretlerde artış olurken gerçek ücretleri indirmek yoluyla, işgününü uzatarak, emeğin verimliliğini ve yoğunluğunu arttırarak, işgücünün üretim masraflarını düşürerek, kadın ve çocuk emeği kullanarak, bilimsel ve teknolojik gelişimi kendi çıkarları yolunda seferber ederek, vb. Ve görülmektedir ki, biraz önce saydığımız sendikal görevler bu yöntemlere karşı yöneltilmiştir. Bundan ötürü de, bu görevlerin işveren sınıfının ve onun sözcülerinin sert direnişiyle karşılanacağı doğal sayılmalıdır.

2) Sendikaların başka bir önemli görevi de, işçi sınıfının barış, demokrasi, sosyal gelişim ve sosyalizm için verilen mücadeleden etkin bir yer alması mücadelesine katkıda bulunmak, işçi sınıfının demokratik ve sınıfsal bilincini geliştirmektir.

Bu, sendikaların genel eğitim görevidir. Sendikalar, geniş işçi yığınları için düzenledikleri kurslarla, seminerlerle, açık oturumlarla, yayın araçlarıyla (sendikal gazeteler, dergiler, broşür ve bildiriler) yaygın bir eğitim yürütme durumundadırlar. Bu kurslarda, seminerlerde işçi sınıfının gelecekteki önderlerini yetiştirmek çabası öne alınmalıdır. Kurslar, klasik tarzda değil, işçi kitlesinin tam katılmasıyla, kitlelerin hem dinleyici, hem de öğretici bir konum almasıyla, amacına uygun bir seyir izleyebilir. Sendikal yayınlar için de durum aynıdır. İşçi kitleleri yalnızca okumak ve hatta yalnızca dağıtım sorunuyla değil; aynı zamanda, yayın araçlarının içeriğini hazırlamak (yazı göndermek, haber toplamak vb.) sorunuyla da doğrudan ilgilendirilmelidir. «Yazarlar yazar, okuyucular okur» zihniyetinin eskidiğini, iyi niyetli herkes teslim edecektir. DİSK, gelecekteki yaygın eğitim çalışmalarında bu özelliğe daha fazla dikkat vermeye hazırdır. Böylelikle, işçi sınıfının bilinç düzeyinin artması ve sarı sendikacılığın zeminin daha hızlı kayması mümkün olabilecektir.

Grevler, boykotlar ve öteki demokratik mücadele dönemleri, işçi sınıfının, geniş kitlelerin sınıfsal ve politik bilinç için en fazla hazır oldukları dönemlerdir. Bu dönemlerde, yığınların bilinci «gerili bir yay» özelliği kazanmaktadır. Bu günler, ak ile karanın özellikle açığa çıktığı günlerdir. Yığınlardaki bu potansiyel artışından dolayı, ustalar, sık sık, grevlerin, hazırlık ve mücadele okulu olduğunu ifade etmişlerdir. Sendikalar, bu dönemlerde, uygulanan mücadele yöntemlerinin amacına uygun işletilmesine de dikkat vermelidirler. Çeşitli maceracı akımların, provokatörlerin, patron ajanlarının mücadelenin amaçlarına ters düşen yöntemler geliştirmeleri ve demokratik mücadeleyi saptırmaları olasılığı sözkonusudur. Ancak yeterince eğitilmiş, bilinçli bir kitle, bu tür oyunlara karşı çıkmasını bilebilir.

Son olarak, gelecekteki, uzlaşmaz sınıfların bulunmadığı düzen için de, işçi sınıfının, sendikaları tarafından eğitilmesi gerekir. Gelecekteki kuruculuk ve yönetim çalışmaları bakımından, böyle bir eğitim zorunludur.

Sendikaların eğitim ve hazırlama görevleriyle ilgili sözlerimizi noktalamadan önce, bu görevin yalnızca sendikaların değil, işçi sınıfının (başta politik olmak üzere) bütün örgütlerini ilgilendirdiğini belirtmek isteriz.

3 — İşçi sınıfının, çalışan güçlerin birliğinin sağlanması da sendikaların önemli görevleri arasındadır.

Sendikaların kitle örgütleri oldukları bilinir. Sendikal mücadele, bu kitlesel tabanı genişletmek için özellikle önem taşır. Sendikaların, tabanı ve bu tabanın etkin desteği olmaksızın, güçlenemeyecekleri rahatça söylenebilir. Sendikaların yığınlarla kaynaşması, başka bir yönden de önemlidir. Böylesi bir kaynaşma, böylesi bir birlik, tüm çalışanların omuz omuza vermesi anlamına gelecektir.

Hem günlük demokratik ve sendikal haklar mücadelesini yürütmek açısından, hem de uzun erimli mücadele açısından, birlik sorunu yaşamsal önemde bir sorundur ve öyle kalmaktadır. İşçi sınıfının ve tüm çalışanların ortak dayanışması eylem birliği olmaksızın, mücadelenin başarılı olabileceğini düşünemeyiz.

İşçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması ve politik birliğinin pekişmesi, tüm demokratik güçler, ilerici yurtsever unsurlar için de canlı bir örnek olacaktır. Bu durum ise, tekelci, işbirlikçi burjuvazinin geriletileceği, gerilemek zorunda bırakılacağı ve iktidar üzerindeki tekelinin kaldırılacağı bir sürecin başlangıcını belirleyecektir. **Bu, işçi sınıfının öncülük so-**

SENDİKALARIN TABANIN ETKİN DESTEĞİ OLMAKSIZIN GÜÇLENEMİYECEKLERİ BİLİNMESİ YETMEYEN BİR GERÇEKTİR!..

Sendikaların yığınlarla kaynaşması, böyle bir birlik oluşturulması, tüm çalışanların omuz omuza vermesi anlamına da gelir. Öte yandan işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması ve politik birliğinin pekişmesi, tüm demokratik - yurtsever unsurlar için de canlı bir örnek sunar. DİSK böyle doğruları hayata geçirmek için savaşıyor !

rununun yalnızca tek bir görünümüdür.

Büyük patronların bu gelişime seyirci kalacakları ya da alkış-tutacakları elbette beklenemez. İşçi sınıfının, çalışanların birliğini baltalamak için her yolu deneyecektir. İşkollarının sayısını yapay bir şekilde şişirmek; patron beslemesi sendika-dükkanları açarak sendika enflasyonu yaratmak ve öte yandan da, ilerici, işçiden-yana sendikaları susturmak, kapatmak için, «sendika enflasyonu olduğu» feryatlarıyla sahneye çıkmak; farklı (fakat işçiden-yana) sendikaları birbirleriyle, sendikalarla başka ilerici örgütleri ve tüm ilerici örgütlerle kitleleri karşı-karşıya getirmeye çabalamak; sendikal mücadele alanını daraltmak (memurlara sendikal haklar tanınmaması, bazı işyerlerindeki grev yasaklamaları, genel grev ve dayanışma grevinin yasallaştırılmaması, lokavtları meşrulaştırmak, grevleri ertelemek, vb.); ilerici sendikaları içerden çökertmeye girişme; bozguncu ve maceracı unsurlar ağzıyla gerçek sendikalara sözde-sol'dan öfkeli sesler çıkarttırmak... Gibileri denenen ve denenmekte olan yollar arasındadır.

İlerici sendikalar, sendikacılar bu oyunlara gelmeyecek, çalışan kitlelerle, öteki ilerici örgüt ve kuruluşlarla bağlantı (diyalog) kurma çabalarını sürdüreceklerdir. **İşçilerin birliği, tüm çalışanların birliği hem yakın hem de uzak amaçlar açısından «olmazsa olmaz bir koşul»dur, bir zorunluluktur.**

4) Yalnızca ulusal planda birliği gerçekleştirmek de artık günümüzde yetmiyor. İşçilerin, tüm çalışanların acil görevi olan birlik sorunu, ulusal olduğu kadar, uluslararası boyutlar da kazanmıştır. Bu neden böyledir?

Nedeni, açık:

Herşeyden önce, işçi sınıfının yazgısı, amacı, mücadelesi ortaktır, **birdir. İşçi sınıfı bundan dolayı enternasyonalist geleneklere sahiptir. Bugün, Amerikan işçisinin de, Fransız işçisinin de, Türkiye işçisinin de, Japon işçisinin de karşısındaki güçler aynıdır: büyük patronlar ve sömürü düzeni. Onların hepsinin amacı tektir: barış, demokrasi ve sosyal gelişim mücadelesini başarıya ulaştırmak ve insanın insanı sömürmediği bir düzeni gerçekleştirmek hatta sömürüyü yoketmiş ülkeler (sosyalist sistem ülkeleri) işçileri ve halklarının yazgısı, amacı da tüm dünya işçilerinin yazgısıyla, amacıyla çatışma şöyle dursun, tersine, çakışma (birleşme-bütünleşme) halindedir.** Bu durumda, uluslararası işçi-sınıfı hareketinin **bir bütün olduğunu** söylemek mümkündür.

İkincisi, kozmopolit (karışık) bir güç olan tekelci sermaye yeni biçimler geliştirmektedir. Kapitalist bütünleşmeyi gerçekleştirmek üzere Ortak Pazar (AET), gibi örgütler kurmuş, sömürüyü şiddetlendirmeye yönelik uluslararası şirketler örgütlemiş, gelişmekte olan ülkelerdeki ulusal hammadde kaynaklarını talan etmek amacıyla enerji ajansı tarzında ortaklıklar yaratmıştır. Bu süreç, zaten ortak olan çalışanların yazgılarını daha da birbirlerine yakınlaştırmıştır. Artık, örneğin, İtalya'daki Renault işçileriyle Türkiye'deki ve başka ülkelerdeki Renault işçilerinin yazgısının ortak yanları son derece açık, somut bir hale gelmiştir. Bu başka işyerleri ve işkolları için de geçerlidir.

Öyleyse, işçiler, çalışan güçler birbirleriyle uluslarası ilişkiler kurmak, bunları geliştirmek zorundadırlar. Büyük şirketlerin, onların sözcülerinin engelleme çabalarına karşın, bu alanda da başarılı bir geleceğin işçi sınıfını beklediğini söylemek için bütün esaslar vardır. Zaten bunun tersi, bizzat işçilerin çıkarlarıyla bağdaşmayacaktır.

DİSK'in ve ona bağlı sendikaların son kongrelerinde, gerek sosyalist ülkelerden, gerek kapitalist ülkelerden gelen konuklar, devrimci sendikacılığın bu yoldaki başarılarını örneklediler. Bu yolda yeni yeni başarılar kazanılması gerekiyor ve kazanılacaktır.

İşte, kapitalist ülkelerdeki ilerici, sınıf ve kitle sendikaların, sendika militanlarının ana görevleri kısaca bunlar...

2 DÜNYA SENDİKAL HAREKETİNİ TANIYALIM

DİK dünya iş konfederasyonu

Dünya İş Konfederasyonu'nun es ki adı Uluslararası Hristiyan Sendikaları Konfederasyonu (UHSK)'-dır.

UHSK 1920 Haziran'ında Hollanda'nın La Haye kentinde kurulmuştur. Bu kuruluş kongresine Almanya, Avusturya, Çekoslovakya, Macaristan, İtalya, İspanya, Fransa, İsviçre, Belçika ve Hollanda'nın hristiyan sendikaları katılmışlardır. Yani UHSK Orta Avrupa sendikal hareketinin içinden doğmuştur. Kuruluşunda UHSK 3.367.400 emekçiyi temsil ediyordu.

UHSK'nın sendikacılık anlayışı, isminden de anlaşıldığı gibi, hristiyanlık ilkelerine dayanır. O zamanki tüzüğünün 2 inci maddesinde «Sosyal ve ekonomik hayat bir halkın bütün çocuklarının işbirliğini içerir. Bu nedenle UHSK, patron tarafından da gelse, işçi tarafından da; şiddeti ve **sınıf mücadelesini reddeder.»** diye yazıyordu.

Dinsel ilkelere dayanmak, sendikaların demokratik kitle örgütleri olması niteliğine tersti.

Ancak Batı Avrupa toplumlarında hristiyanlığın derin etkileri ve siyasette de hristiyancılığa dayanan akımların varoluşu, UHSK'nın uzun yıllar aynı niteliğini sürdürmesini olanaklı kıldı.

UHSK, 1968'de Luxembourg'da toplanan 16 ıncı kongresinde bu sendikacılık anlayışını gözden geçirdi.

İsmini «Dünya İş Konfederasyonu (DİK)» olarak değiştirdi. Kendi deyişleriyle «Hristiyanlığın toplumsal ilkelerine dayanan ideolojik yönü» değiştirerek yeni bir ilkeler bildirgesi benimsediler.

Bu gelişmeyi gerektiren olaylar ortadaydı.

— Dünyada sınıf mücadelesi hızla ilerliyor, yepyeni boyutlara ulaşıyordu,

— İkinci Dünya Savaşı sonunda Avrupa'da yeni işçi sınıfı iktidarları kurulmuştu.

— Devrimci sınıf ve kitle sendikacılığı yayılmış, 1945'de «Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF)» nın kurulması uluslararası sendikal hareketi yeni bir aşamaya sokmuştu.

DİK VE EMEKÇİLERİN KURTULUŞU İÇİN MÜCADELE

DİK 1968'den sonra bir kongre daha yaptı, 1973'de de 18 inci kongresini topladı. Bu kongrede «Dayanışmalı mücadelelerle emekçilerin kurtuluşuna doğru» diye anılan ve DİK'in stratejisinin temelini oluşturan önemli bir metin onayladı.

Metinde tüm dünya emekçilerinin genel bir sömürü altında yaşadıkları belirtiliyor. Sosyalist ülkelerde de emekçilerin baskı, yabancılaşma ve sömürü altında oldukları iddia ediliyor.

DİK kapitalist düzeni eleştiriyor.

Sermayenin uluslararası tekeleşmesine ve baskısını arttırmasına dikkati çekiyor. Egemen sınıfların, uzlaşmacı bir politikayla emekçileri uyutma girişimlerine karşı uyanık olmaya çağırıyor.

Devlet'in «Hiç bir zaman tarafsız kalmadığını, kapitalist sistemi ayakta tutmak için bir araç olduğunu» söylüyor.

Ancak DİK'in tahlillerindeki tutarsızlığı görmemek elde değil. Kapitalist Devlet konusunda görüşünü bir yandan yukardaki gibi koyuyor, öte yandan, çok uluslu şirketlerden söz ederken, bu şirketlerin devlet tarafından kontrol altına alınamamalarından yakınıyor. Sanki Devlet bunların emrinde değilmiş gibi.

18 inci kongre kararında kapitalizmin «üretim araçlarının özel mülkiyetine, ücretli emeğe ve artı-değere **tek taraflı olarak** el koymasına» dayandığı geçiyor. Oysa biz biliyoruz ki, önemli olan, artı değere **tek taraflı** veya **çok taraflı** el konması değildir. Bu, sömürüyü ortadan kaldırmaksızın artıdeğerin daha «adilce» bölüşülmesini savunan **reformizmi** akla getiriyor.

Bir yerde de, «Emekçilerin ve örgütlerinin mücadelelerinin sömürüyü azalttığı, demokratik ve parlamenter rejimli bazı Avrupa ülkelerinden» söz ediliyor. İma edilen yerler «Reformist» iktidarların egemen olduğu ülkeler mi acaba?

Reformizm büyük sermayenin

yutturmacasından başka bir şey değildir ve sömürü oranını azaltmak bir yana, tersine bir dereceye kadar güvence altına aldıkları iktidara iyice dayanarak sömürüyü arttırırlar.

DİK'in aylık haber bültenlerinin hemen her sayısında sosyalist ülkelere bir saldırı ya da bir dil uzatma yer alır.

DİK'İN «DEVRİMCİLİĞİ»

Oysa DİK, «toplumun siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik yapılarını değiştirerek «sosyalizm için mücadeleyi devrimci bir görev» olarak kendine amaç edindiğini belirtir.

«Gerçek bir demokrasiden, insan yüzlü gerçek bir sosyalizm» den yana olduğunu söyler.

DİK'in sosyalizm anlayışının temelinde «Oto-jestiyon» (kendi-kendine-yönetim) tezi vardır.

Yani fabrika, o fabrikada çalışan işçilerin mülkiyeti olacak ve fabrikayı, orada çalışan işçiler yönetecek.

DİK'e bağlı bazı sendikal örgütler, bir ülkenin tek tek fabrikalarında bile kendi - kendine - yönetimin gerçekleştirebileceğini ileri sürüyorlar. Bu, 1800 lerde yaşayan hayalci sosyalistlerin düşünden başka bir şey değildir. Kapitalist düzen değiştirilmeden, işçi sınıfı iktidarı kurulmadan bu hayaldir.

Kaldı ki, işçi sınıfı iktidarında, yukarıdaki biçimde bir kendi-kendine-yönetimin uygulanması, işçi grupları arasında rekabetin doğmasına ve ekonominin alt üst olmasına yol açar.

Her şeyden önce sosyalist bir düzende halkın genel çıkarı gözetilir ve üretim araçları tüm çalışanların mülkiyetindedir.

Sorunun kilit noktası iktidar sorunudur. Üretim araçlarının yönetimi sorunu sonradan gelir. İşçi sınıfının bilimsel stratejisi bunu böyle koyarken, DİK sürekli «kendi-kendine-yönetim» sloganı etrafında dönüp durur.

İktidara varma yolu konusunda DİK tam bir yanılgı içindedir.

«Sendikal iktidar»dan söz eder. İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin **genel** mücadelesi gözden kaçırılır, emekçilerin kurtuluşunun ancak sendikal mücadelesiyle başarılacağı izlemini uyandırılır (bunun adı da Anarko - Sendikalizmdir). Oysa sendikal mücadele işçi sınıfı hareketinin son derece önemli, fakat yalnızca bir yönüdür.

Sendikal örgütler iktidara adaylıklarını koysalardı, işçi sınıfı partilerine herhalde gerek kalmazdı.

DİK'in tutarsız görüşlerinin somut örneklerinden birini Fransa'da görüyoruz:

Bilindiği gibi Fransız halkının yüzde 49'u oylarını Fransız Komünist Partisi, Sosyalist Parti ve Sol Radikallerin «Ortak Hükümet Programı»na verdiler. «Dünya Sendikalar Federasyonu»na bağlı CGT (Genel İş Konfederasyonu) Ortak Programı desteklerken, DİK'e bağlı CFDT (Demokratik Fransız İş Konfederasyonu) her mitingte «Tek yol: kendi - kendine - yönetim» sloganını atıyor.

Bu da, kitlelerin önünde soyut bir hedef olmaktan öteye gitmiyor.

DİK VE ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKETİN BİRLİĞİ

DİK(*) bugün 14.5 milyon üyesiyle, «Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF)» ve «Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (UHSK)»ndan sonra 3 üncü sendikal üst örgüt.

DİK, diğer iki örgütü de «emperyalist blokların işine yarayan» bir bölünme içinde olmakla suçluyor ve bugün uluslararası dayanışmanın ve enternasyonalizmin «yeniden inşası»nın ivedilikle gerekli olduğunu söylüyor.

DİK uzun yıllar, sınıf uzlaşmasından yana olan UHSK (Uluslararası Hür Sendikaları Konfederasyonu) ile daha iyi ilişkiler içindeydi, UHSK örgütleri «Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK)»nu kurduktan sonra DİK'i hemen aralarına kabul ettiler.

DİK 1970'de DSF ile diyolog kurmaya karar verdi, 1973'de iki örgütün ortak çabalarıyla bir dünya konferansı düzenlendi.

DİK, «Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ)»nün 1975 konferansında, DSF ve diğer sendikal örgütlerle 1972'de varılan anlaşmaya uymama hafifliğini gösterdi.

Her şeye rağmen DİK ile DSF arasındaki ilişkilerin gelişmesi söz konusudur. DSF tüm dünya sendikalarına sürekli ortak eylem çağrısında bulunmaktadır.

Tüm güçlüklere rağmen iyi bir işbirliği örneğini, Fransa'da DİK'in önde gelen örgütlerinden CFDT ile, **DSF'ye bağlı CGT konfederasyonları vermektedir.**

SONUÇ

DİK, 18 inci kongresinde aldığı kararlarda geçtiği gibi «sınıf mücadelesi anlayışının, bilimsel sosyalizmin sınıf mücadelesi anlayışından esinlenmediğini» belirtiyor.

Sosyalist sistemi tanımaması, bazen reformizme, bazen anarko - sendikalizme kayması bu gerçekten kaynaklanıyor.

DİK bilimsel sınıf ve kitle sendikacılığını kavrayamamış bir örgüt. Ancak kuruluşundan bugüne aldığı yolu nesnelce (objektif olarak) değerlendirmek, 1968'den sonraki gelişimini de olumlu bir gözle görmek gerçekçilik olacaktır.

(*) Merkezi Belçika'nın başkenti Brüksel'de olan DİK'in yetkili organları 23 kişilik konfederal komitesi ve 7 kişilik yürütme kuruludur. DİK, Lâtin Amerika'daki kendine bağlı sendikal örgütleri CLAT, Kuzey Amerika'dakileri CSN, Asya'dakileri BATU adlı alt örgütlenmelerde toplanmıştır. Ayrıca 12 işkolunda uluslararası federasyonları vardır. DİK'e bağlı 82. sendikal örgüt 78 ülke arasında dağılmıştır.

KADINLARIN KURTULUŞ MÜCADELESİ DEMOKRASİ MÜCADELESİNİN AYRILMAZ BİR PARÇASIDIR

Birleşmiş Milletler Örgütünce Uluslararası Kadınlar Yılı ilân edilen 1975'i geride bıraktık. Sınıflı toplumların doğuşuyla ortaya çıkan, sömürü düzeninin yüzyıllardır kışkırttığı «kadın sorunu» elbet bir yılda çözümlenemez. Zaten 1975'in Kadınlar Yılı ilân edilmesinin amacı da bu değil, dünyadaki çalışan nüfusun üçte birini oluşturan ve gitgide toplumsal yaşama daha büyük sayılarda katılan kadınların sorunlarına kamuoyunun dikkatini çekmek, bunlara somut çözüm yolları bulunmasını sağlamaktı. Birleşmiş Milletlere üye devletler bu karara imza atarken, kadınlara karşı ayırımların varolduğunu, toplum içinde ikinci sınıf yurttaş durumlarının süregeldiğini de kabul etmiş oluyorlardı.

Kadınların katkısı olmadan toplumsal ilerlemenin sağlanamayacağına inanan bütün ilericiler, bu kararı sevinçle karşıladılar. Sosyalist devletlerin, kapitalist ülkelerdeki ilerici örgütlerin, sendikaların aracılığıyla 1975 içinde Alma-Ata'dan New York'a, İskenderiye'den, Londra'ya, Meksiko'dan Berlin'e kadar çeşitli kentlerde değişik düzeyde konferanslar, kongreler, seminerler düzenlendi, kadınların sorunları dile getirildi. Ortak eylem programları düzenlendi. Dünya sendikaları yayınladıkları çağrılarla, kadınların çalışma hakkı için, özellikle kadınları etkileyen işsizliğe karşı güvence için, eşit ücret, daha insanca yaşama koşulları, işte ilerlemeyi sağlayacak gerçek mesleki eğitim için verdikleri mücadeleyi desteklediklerini açıkladılar.

Ülkemizde, dünya kadınlar yılı nasıl değerlendirildi?

Egemen çevreler, Birleşmiş Milletlerin bu kararının duyulmaması için adeta özel bir çaba gösterdiler. Yurt dışındaki toplantılarda Türkiye'yi temsil etmek için seçilen kadınlar, ülkemiz kadınlarının büyük çoğunluğunu oluşturan emekçi kadınları, emekçi eşlerini değil, bir avuç parababasının karılarını, kızlarını temsil ediyordu. Bunlar, turistik alışveriş seyahati gözüyle baktıkları toplantılarda, şayet vakit bulup da konuşurlarsa, Türkiye'de kadınların hiçbir sorununun olmadığını, yasalarla kadınlara eşitlik sağlandığını, böylece sorunun çözümlendiğini iddia ettiler. Ve toplantılardan döndüklerinde, ister istemez altına imza attıkları ve çalışan kadınların yararına olan kararlardan, kamuoyuna tek bir laf etmediler. Burjuvazi, dün-

yada böylesine geniş bir ilgi gösterilen kadınlar yılını artık tümüyle susup geçiştiremeyeceğini anlayınca, bu kez de esas amacından saptırmak, meseleyi kadın-erkek arasında bir mücadeleyi indirgeyip yozlaştırmak yoluna gitti. 5 Aralık'ta kadınlara oy verme hakkını tanıyan yasanın yıldönümü nedeniyle düzenlenen Kadın Kurultayında, kendilerinden başka kimseyi temsil etmeyen bazı kadınlar, «kadınların boşandıklarında kocalarından daha fazla nafaka almaları, mirastan daha çok pay elde etmeleri, kadınlara yoksulluk nafakası verilmesi» gibi son derece önemli (!) bazı kararlar aldılar.

Ne var ki, emekçi kadınlar Türkiye'de dünya kadınlar yılını daha başka biçimlerde kutladılar: Beykoz'da, Cibali'de, Maltepe'de yıllardır pençesinde oldukları sarı sendikalardan çıkıp DİSK'e bağlı sendikalara geçmek için, Ülker'de Beko'da, Tariş'te referandum hakkı için, SSK'da işçi-memur ayırımını protesto için, Ceylanpınar'da, Söke'de sendikalaşmak için, grev, direniş ve yürüyüşlere katılarak, erkek emekçilerle omuzomuza bir mücadele sürdürdüler. Geçmiş yıllarda yığınsal eylemlerde parmakla sayılacak kadar az bulunan kadınlar, 1975'de düzenlenen mitinglerde, toplantılarda, yürüyüşlerde seslerini güçle çıkaracak sayılara ulaştılar. Özellikle kadın işçilerin yoğun bulunduğu tekstil, gıda gibi işkollarındaki Türk-İş'in temelini oluşturan sarı sendikalar bu yıl içinde büyük darbeler aldılar.

Günümüzde kadınlar büyük bir toplumsal güç haline gelmişlerdir. Dünya kadınları, Şili'de, Uruguay'-da, diğer Latin Amerika ülkelerinde, İspanya'da faşist yönetimlere karşı, Filistin'de ve diğer Arap ülkelerinde emperyalist ve siyonist saldırganlığa karşı, Asya ve Afrika da emperyalizme ve her türden sömürgeciliğe karşı, ülkelerinin bağımsızlığı, eşitlik, ilerleme ve barış için erkeklerle birlikte savaşıyorlar. Portekiz'de, Yunanistan'da, Mozambik'te, Gine-Bisau'-da, Vietnam'da, Kamboçya'da faşizme, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı kazanılan zaferlerde kadınların payı büyüktür. Bugün Angola'da emekçi kadınlar emperyalistlere ve onların işbirlikçilerine karşı verilen mücadelenin ön saflarında yer alıyorlar.

Ülkemizde de, burjuvazinin, kadınların geri durumunun yalnızca erkeklerin suçu olduğu düşüncesini yayarak, kadınlarla erkekler arasında dikey bir bölünme yaratma ve böylece işçi sınıfını zayıflatma çabaları artık iflâs etmiştir. Emekçi kadınlar, iki katlı sömürülerinin gerçek nedeninin kendileriyle birlikte ezilen kocaları, babaları olmadığını, bu sömürünün kimlerin işine yaradığını gitgide daha iyi anlıyorlar. Daha iyi yaşama koşulları, eşitlik, kurtuluş için verdikleri mücadelenin, yurt ve dünya sorunlarından ayrılmaz bir bütün olduğunu, kendi kurtuluşlarının ancak toplumun kurtuluşuyla sağlanacağının daha iyi farkına varıyorlar. Faşizmin, yasal hakları için verdikleri mücadeleyi engelleme yöntemlerini hayatın içinde yaşayarak, ekmek kavgalarının, demokrasi mücadelesinden ayrılamayacağını görüyorlar.

Ne var ki, güç çalışma koşullarına ek olarak, analık ve ev işleri görevlerini de yüklenmiş bulunan kadınların, sınıfsal mücadeleye aktif olarak katılmak için gerek enerjileri, gerekse zamanları çok kıttır. Bu nedenle, işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması için mücadele eden ilerici - devrimci sendikalar önce kadınların çalışma ve yaşam koşullarının geliştirilmesi (her işyerinde kreş kurulması, kadınların mesleki eğitimden yararlanması, doğum izninin uzatılması, 20 yılda emeklilik hakkının sağlanması, vb.) için özel çaba göstermek, toplu sözleşmelere bunlarla ilgili maddeler koydurmak, erkek işçileri de bu konuda eğitmek zorundadırlar. Sarı sendikaların halâ en çok kadınların yoğun olduğu işkollarında güçlü olduklarını, henüz sendikalaşmamış emekçilerin (özellikle tarım kesiminde) büyük bir bölümünün kadınlar olduğunu unutmamalıyız.

1975 Dünya Kadınlar Yılı şu gerçeği bir kez daha vurgulamıştır: «Tarih hakkında herhangi bir şey bilen bir kimse, büyük sosyal dönüşümlerin kadınlar olmadan olmayacağını da bilir. Sosyal ilerleme kadının sosyal durumu bakılarak tam olarak ölçülebilir.»

DEMOKRASİ Mİ?
DENKTAŞİZM Mİ?

KAHROLSUN EMPERYALİZM VE YERLİ ORTAKLARI
NATO ÜSSÜNE HAYIR
FAŞİZMİ YIKACAĞIZ
Natolaştırılmamış Kıbrısta Nice Mutlu Günlere...
YAŞASIN HALKIMIZIN DEMOKRATİK MÜCADELESİ

«Kıbrıs'ta işçi ve emekçi halk tüm anti-demokratik baskılara göğüs geriyor ve hakları için giriştikleri mücadelenin bayrağını yükseltiyor.»

15 Temmuz 1974'de gerçekleştirilen emperyalizmin güdümündeki faşist Sampson darbesi ve 20 Temmuz herakâtından sonra Kıbrıs'ta çözüm bekleyen pek çok sorun ortada duruyor ve bir türlü sonuçlandırılamıyor.

Kıbrıs Türk kesimindeki sorunlara kısaca bir göz atacak olursak, durumun, Temmuz harekatı öncesine kıyasla hiç de iç açıcı olmadığını görürüz. Her geçen gün işçi ve emekçi halkın zararına geliştirilmek istenen şartlar ve dayatmalar nelerdir acaba?

Bu durumun önde gelen nedeni, hiç şüphesiz, iktidarı ve egemenliği eline geçirmiş olan küçük fakat tüm olanaklara sahip bir azınlığın kendi tatlı kârlarının peşinde koşmaları ve pek çok Kıbrıs'lı Türk'ün belirttikleri gibi «Ganimet Sevdasına» düşmeleridir. Denktaş yönetiminin «zengini daha zengin, fakiri daha fakir» yapan politikası da bu durumu pekiştirmekte ve sürdürmektedir. Kaldı ki bugün kuzeyde yani Türk Bölgesi olarak belirtilen kesimde, boyuna artan işsizliğin ve hayat pahalılığının nedenleri de, bundandır.

YENİDÜZEN
HAFTALIK SİYASİ GAZETE
YENİDÜZENİ OKU OKUT YAY

Grevler, boykotlar yayılıyor
MAĞUSA LİMAN İŞÇİLERİ ve K.T.PETROLLERİNDE ÇALIŞANLAR DA 24 SAATLİK İHTAR GREVİ YAPTI
İktidar grevleri yasaklamayı düşünüyor

Liman işçileri de 24 saatlik ihtar grevi yaptı

Kıbrıs Türk Petrollerinde grev

İktidar grevleri önlemeye çalışıyor

750 öğrencinin bursu kesildi
YÜKSEK ÖĞRENİM GENÇLİĞİ DİRENİŞTE

BAŞYAZI
Grevler Yeni Düzen'in habercisidir.

Zaten halkın büyük bir bölümünün göçmen durumuna düşürülmesi, üretime önemli bir darbe indirmiştir. Emekçi halk, bu uygulamaların sonucu olarak bir türlü «üretici» duruma geçememekte veya geçirilmemektedir. Üretici durumda bulunan köylünün ve küçük esnafın ürettikleri yok pahasına ellerinden alınmakta, ham maddeler veya üreticinin ihtiyacı olan diğer maddeler ise çok yüksek fiyatla üreticiye satılmaktadır. Bu ise üreticileri perişan etmekte, bazı üreticiler bu koşullarda çalışmanın, çalışmamaktan daha kötü olduğu gerekçesiyle üretimleri durdurmaktadırlar. Örneğin Kıbrıs Türk kesiminde süt üretimi, böylesine bir politikanın sonucu olarak yaklaşık yarıya düşmüştür.

Bunun yanısıra, tüketim mallarını ithal ve dağıtımını tekelinde bulunduran E.T.İ. Şirketi de (ki bu tekelci şirketin önemli hissesinin Denktaş'ın elinde olduğu söylenir) pahalılığı yaratan ve artıran bir sermaye organıdır. Bunun bir örneğini şöyle verelim:

Kıbrıs Türk F.D. Anayasası hükümlerine göre, Rum tarafından mal almak veya Rum tarafına mal satmak yasaklanmıştır. Fakat elbet bu yasak, tekel dışı katmanlara; emekçi halka münhasırdır ve bu Anayasa K.T.F.D.'nin egemenliğini elinde bulunduranlarca pekalâ ve şimdiye kadar olduğu gibi istismar edilebilir, çiğnenebilir. Nitekim bu güçlerce Rum tarafından kamyonlar dolusu «ucuz fiyatlarla» alınan mallar Türk kesimine sokulmakta ve 3-4 katı yüksek fiyatına Türk toplumuna satılmaktadır. Her mahallede bir zengin uğruna onbinlerce yoksul yaratma politikası işte böyle uygulamalarla sürdürülüyor.

POLİTİK DURUM

Kıbrıs Türk tarafından, son zamanlarda bir partileşme (saflaşma) hız kazanmıştır. K.T.F.D.'nde şu anda üç parti bulunuyor:

1— **CTP** : 1970 yılında kurulan ve uzun zamandan beridir çok yönlü baskılara maruz kalan, fakat tüm baskıları göğüsleyerek mücadeleyi terketmeyen ve ayakta kalmayı başaran **Cumhuriyetçi Türk Partisi**, genç ve dinamik bir kadroya sahiptir. CTP'nin kitle tabanı işçi ve emekçilerden oluşmakta ve tüm ilerici-bağımsızlıkçı-demokratik yurtseverlerce desteklenmektedir.

2— **HP** : Son beş ay içerisinde kurulmuş bulunan **Halkçı Parti** ise, şimdiki iktidarın eski ortaklarından bir kısmını (aralarındaki çıkar kavgalarından dolayı bu ittifaktan çekilenler) ve harekatlardan sonra ilerici olarak ortaya çıkan kişilerce kurulmuştur. HP'nin ayakları yere basan bir programı olmayıp, özellikle son günlerde yönetiminde oluşan çelişkilerden ötürü meydana gelen istifalarla, parçalanma halindedir.

3—**UBP** : Üçüncü parti, şimdiki iktidarın ve büyük sermayecilerin halka ve halkın çıkarlarına karşı kurdukları **Ulusal Birlik Partisi**'dir. Örgütlenmesini tamamen yalan ve baskılara dayalı bir biçimde sürdüren UBP mensupları, şimdi de, demokratik ilkelere ters düşen bir seçim şekli olan **çoğunluk** sistemini meclisten geçirme çabası içinde bulunuyorlar.

UBP, örgütlenmesini henüz tamamlayamamıştır. Ve bu yüzden seçimleri **belirsiz tarihlere** ertelemektedir. Anayasaya göre seçimlerin Aralık ayı içinde yapılması gerekiyordu.

İşçi sınıfı örgütlenmesi devam ediyor.

İktidarın güttüğü politikanın bir sonucu olarak işsizlik, işten atmalar veya çok az bir ücretle çalıştırmaların devam ettiği bu günlerde, işçi sınıfı da, örgütlenmeye hız verdi. Uzun yıllardır sarı sendikacılık ödevini yüklenmiş bulunan Türk-Sen bu görevini halen sürdürürken, bunun dışında Devrimci Genel-İş ve Yol-İş gibi devrimci sendikalar kurulmuştur.

Sendika kurma ve örgütlenme çalışmaları devam ederken, öte yanda grevler ve direnişler artmaktadır. Geçen ay içinde GİRNE deDome Hotelde yapılan grevden sonra şimdi de sağlık personeli geniş çapta bir direniş sürdürüyorlar.

İşçi ve emekçilerin bu mücadeleleri ile CTP'nin örgütlenmesi atbaşı gidiyor.

Bunların yanısıra hayvan yetiştiricilerinin ve hayvan ürünleri üreticilerinin örgütlenme çalışmaları da hız kazandı. Uzun yıllar baskı altında bırakılmış emekçi kesim, bugün aynı baskılara göğüs geriyor ve hakları için giriştikleri mücadelenin bayrağını yükseltiyor.

İşçi ve emekçi halkın mücadelesi, bağımsızlıktan-demokrasiden yana olan yurtseverlerce de destekleniyor. Son olarak Kıbrıs Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği'nin Denktaş ve yönetimini hedef alan 1 günlük ihtar boykotu bunu somut olarak gösterdi ve bu eylem CTP, HP, Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası, Yol-İş, Devrimci Genel-İş Sendikası, Demokratik Gençler Derneği, Jeoloji ve Maden Kurumu, K.T. Elektrik Müstahdemleri Sendikası tarafından desteklendi.

Kıbrıs Türk kesiminde ilerici güçlerin birliğinin yükselişini ve taleplerini destekliyoruz.

DEMOKRATİK İŞ TEFTİŞİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Çalışma Bakanlığı iş müfettişleri üzerinde anti-demokratik baskılar yoğunlaşıyor. Toplumun bütün kesimleri gibi anayasal örgütlenme hakkını kullanarak İş Müfettişleri Derneği (İM-DER) çatısı altında toplanan iş müfettişleri, egemen güçlerin baskı ve etkilerinden sıyrılmış etkin teftiş yapabilmek çabasındadırlar. Bu nedenle ilk adım olarak bölge çalışma müdürlerinin etkinlik alanından çıkmanın mücadelesini vermişlerdir. Geçmiş deneylerle anlaşılmıştır ki bölge çalışma müdürleri işveren çevrelerinin ve egemen siyasi odakların etki alanı içindedirler. İş görevlerini bağımsız ve demokratik bir biçimde yerine getirmelerine engel olmaktadır. Bunun içindir ki iş müfettişlerinin kendi içlerinden oluşturacakları bir teftiş örgütlenmesi ve çalışma tarzı istenmiştir. Sonuç olarak grup başkanlıkları oluşturulmuş ve bölge çalışma müdürlerine bağımlılığın kaldırılması yolunda nisbî bir ilerleme sağlanmıştır. Bu adımı sağlayan, iş müfettişlerinin İM-DER çatısı altında örgütlenmeleri olmuştur. Bu örgütlenme anayasal bir hakkın kullanılmasıdır, demokratik nitelik taşımaktadır. Çünkü sermayenin ve onun siyasî iktidarlarının baskısından arınmış bir teftiş getirmeyi amaçlamaktadır. İş müfettişlerini sermayenin ve onun siyasi iktidarlarının ajanı olmaktan çıkarmayı amaçlamaktadır. İş yasalarının işçiler için öngördüğü güvencelerin hakkıyle uygulanmasını amaçlamaktadır. Ne var ki MC iktidrının demokratik bir teftiş faaliyetini istemeyeceği açıktır. Çünkü böyle bir durum, büyük sermayenin çıkarlarıyla çelişecektir. Sermayenin en gerici ve saldırgan kesiminin denetlenmeye tahammülü yoktur. Onlar, sömürü ve baskı çarklarının dilediklerince işlemesini engelleyecek her türlü demokratik girişime düşman gözüyle bakmaktadırlar. Bu tür girişimleri zararlı olarak nitelemektedirler.

İş müfettişlerinin anti-demokratik baskılara karşı sürdürdükleri anayasal mücadele, toplumun öbür kesimlerinin demokratik mücadelesinin parçasıdır. MC iktidarının işçiler, memurlar, öğretmenler, öğrenciler, aydınlar ve öbür halk kesimleri üzerindeki faşizan baskıları iş müfettişlerini de kapsamaktadır. Bu nedenledir ki iş müfettişlerinin demokratik ve anayasal örgütlenmesi, işçilerin, memurların, öğretmenlerin, öğrencilerin demokratik ve anayasal örgütlenmesiyle bir bütün oluşturmaktadır.

Bağımsız ve etkin teftiş, işçilerin yasal güvencelerinin ve haklarının gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır. İşverenlerin keyfi uygulamalarını sınırlayacaktır. Bağımsız ve etkin teftiş, kapıkulu memur anlayışına son verecektir. Teftiş faaliyetine kazandırılmak istenen bu nitelikler elbette MC iktidarının ve onun Çalışma Bakanının hoşuna gitmeyecektir. Yüzü aşkın iş müfettişinin oradan oraya sürülmesinin, bir bölümünün (kendi deyişleriyle, «biraz daha terbiye edilmesi düşünülenlerin») hâlâ sürüldükleri yerlerde tutulmasının, son zamanlarda bazı müfettişler hakkında düzmece şikâyet dilekçelerine dayanılarak kovuşturma açılmasının, yeni sürgün listelerinin hazırda bekletilmesinin nedeni budur.

En son örnek, İM-DER Genel Başkanıyla birlikte Genel Sekreterinin sürgünlerinin yürürlüğe konulmasıdır. Bu iki müfettiş ne yapmışlardır? İş Müfettişlerinin Anayasadan kaynaklanan örgütlenme haklarını kullanarak kurdukları İM-DER'in yöneticisi olmuşlardır. Demokratik ve etkin teftişin sağlanması için iş müfettişlerini temsilen ve onlarla birlikte mücadele etmişlerdir. Dernek Genel Başkanı ne yapmıştır? İşçiler adına toplu iş sözleşmesi yapacak gerçek sendikanın belirlenmesindeki sağlıklı yol olarak iş müfettişlerini temsilen referandumu savunmuştur. Bu görüşleri basın yoluyla kamuoyuna duyurmuştur. Dernek Genel Başkanının özel görüşmelerle ve barışçı yoldan etkisizleştirilemeyeceği anlaşılınca, aylarca önce basına yaptığı bir açıklamadan ötürü şimdi hakkında disiplin kovuşturması açılmıştır. Görünürdeki gerekçe ise şudur: «Dernek çalışmalarına ağırlık vermek suretiyle müfettişlik aslî görevini aksatmak ve Bakanlığın itibarını sarsmak.»

Oysa kamuoyu bilmelidir ki Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerinin amaçladıkları demokratik teftiş, Bakanlığın itibarını sarsmak bir yana, tersine yöneliktir. İş müfettişlerinin, egemen güçlerin siyasi baskılarından kurtarılmasını ve iş yasalarının sağladığı güvencelerin hakkıyle uygulanabilmesini gerçekleştirmeye yöneliktir. MC iktidarı ve onun Çalışma Bakanı elbette bunu istemeyecektir. Faşizan baskılarını iş müfettişleri üzerinde yoğunlaştıracaktır. Bu baskıları uygularken elbette görünürde başka gerekçeler ileri sürecektir. Bakanlığın itibarının arkasına gizlenecektir.

İş Müfettişlerinin amacı açıktır: Demokratik ve etkin iş teftişinin gerçekleşmesi, iş müfettişlerinin anayasal ve demokratik örgütlenme haklarının varlığının savunulması, kendilerine uygulanan anti-demokratik baskıların son bulması.

1975 DÜNYA VE TÜRKİYE

GENEL DEĞERLENDİRME

ÜZYILIMIZIN son çeyreğine girdik. Dünya güçler dengesi anti-emperyalist güçler lehine hızlanarak değişmeye devam ediyor. Ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşları, kapitalist ülkelerdeki anti-monopolist mücadele ile sosyalizmin başarıları **insanlığın sömürüsüz, efendisiz ve baskısız dünya özlemine** yeni ufuklar açıyor. Kapitalizmin şiddetlenen buhranıyla birlikte sermaye egemenliğinin kapıları zorlanıyor ve sosyalizm fikri daha geniş emekçi kitlelerce benimseniyor. Halklar arası dayanışma ve barış için mücadelesinin yükselmesi emperyalizmin saldırganlığını açığa çıkartırken, yeni bir dünya savaşına karşı en büyük gücü oluşturuyor.

1975'in belki de en önemli olayı, Uzak Doğu halklarının, emperyalizm ve sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluşları için verdikleri savaşın zaferle sonuçlanmasıdır. Yiğit Vietnam halkı sabırlı ve kahırlı bir mücadeleden sonra ülkesini kurtardı. Amerikan emperyalizmine karşı savaşında uluslararası dayanışma ve sosyalist ülkelerin her türlü desteği Vietnam halkının yanında oldu. Aynı şekilde, Laos ve Kamboç halkları da bağımsızlığın bayrağını kurtarılmış topraklar üzerinde diktiler. Kuzey Amerika'nın Güneydoğu Asya'da **kukla yönetimlerle** egemenliğini sürdürme politikası büyük bir bozguna uğradı. Ho Chi Minh'in vasiyetini yerine getirmek üzere, şimdi Vietnam halkı, **ikiye bölünmüş ülkesini birleştirmenin son hazırlıklarını** tamamlıyor.

Güçler dengesinin büyük ölçüde değişmesi, bu bölgedeki Filipin ve Tayland gibi gerici rejimli ülkeleri, Amerika ile olan ilişkilerini ve ABD askeri üsleri sorununun yeniden gözden geçirmeye **zorluyor.** Bunun bir sonucu olarak Amerika'nın öncülüğünde kurulmuş askeri paktlardan birisi olan Güney Doğu Asya anlaşması, **21 yıl sonra,** Filipin ve Tayland'ın isteği üzerine «bölgedeki yeni gerçeklere ters düşmemek için» **kaldırılıyor.**

APİTALİST Avrupa'da da güçler dengesi ulusal ve ve çok uluslu tekellerin siyasal iktidarları aleyhine değişmeye devam ediyor. Mayıs 1974'deki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra Fransız emekçi kitleleri, **sınıf örgütlerinin birlik politikasını uygulayarak** Birleşik Solun Ortak Hükümet Programının uygulanmasını sağlayacak **bir hükümet değişikliğine hazırlanıyorlar.** İç savaş sembolü ve onbinlerin katili Franko'nun ölümüyle beraber Avrupa'daki son faşist rejim de kendi iç çelişkilerinin artması, dünyadan tecrit olması, ve **işçi ve halk hareketinin yükselmesi sonucu** kısa sürede yıkılmaya mahkûm. Sağlı «sollu» darbe girişimlerine rağmen Portekiz halkı, 25 Nisan 1974 ve sonrasında elde ettiği kazanımların faşizme çalan bir burjuva demokrasisiyle geri alınmasına göz yummayacaktır. **Ülkemizde,** daha dolaysız ve açık otoriter bir rejimin peşinde koşulması, büyük sermayenin manevra yeteneğinin daraldığını ve MC iktidarının sonunun geldiğini göstermektedir.

Afrika'da, eski Portekiz sömürgeleri Gine (Bissau), Mozambik ve Angola bağımsızlıklarına kavuşarak, bu bölgedeki en büyük sömürge İmparatorluğunun işini bitirdiler.

Orta-Doğu'da, Amerikan emperyalizminin desteğine rağmen İsrail her geçen gün biraz daha tecrit olmakta. Siyonizmi ırkçılıkla eş tutan son Birleşmiş Milletler kararı bu gerçeğin en yeni somut bir kanıtıdır. Buna karşılık Filistin Kurtuluş Örgütü'nü Birleşmiş Milletler'e ve Filistin sendikalarının da Uluslararası Çalışma Örgütüne (OİT) kabulü Filistin Arap halkının elde ettiği son kazanımlardır.

Lâtin Amerika'da, Amerikan Devletleri örgütünün kararıyla Küba'ya konan ablukanın kaldırılması, bir Lâtin Amerikan ekonomik örgütü (SELA) kurulmakta oluşu, Kuzey Amerikan emperyalizminin saldırgan, yağmacı ve sömürgeci yüzünün bu bölge halkları tarafından daha iyi kavrandığını göstermektedir. Geçtiğimiz günlerde dünyanın en büyük petrol üreticisi ülkelerinden olan Venezuela'nın petrolünü bütünüyle millileştirerek, yabancı tekellerin egemenliğine son vermesi ekonomik bağımsızlık mücadelesinin yükselişinin somut belgelerindendir.

1975'de, geri bıraktırılmış ülke-

ler, kapitalist-emperyalist ülkelerle olan ekonomik ve siyasal ilişkilerini yeni bir temel üzerinde yeniden gözden geçirme doğrultusunda önemli adımlar attılar. Yüzyıllardır emperyalist yağmacılığın kurbanı olan bu ülkeler kendi ulusal doğal kaynaklarına sahip çıkma, bunların tasarrufunu ele geçirme ve emperyalist ülkelerle ilişkilerinde yeni bir düzenlemeye gitmek üzere aralarındaki görüşme ve dayanışmayı ilerlettiler. Çok uluslu tekellerin ve yeni sömürgen güçlerin egemenliğine karşı aldıkları tarihsel kararlar, birçok kere bıraktırılmış mücadelesini daha bilinçli bir şekilde gündeme getirdi.

Yine 1975 dünyası, halkların ve dünya emekçilerinin bu başarılarıyla birlikte toplumsal rejimi farklı devletler arasındaki ekonomik, ticari ve kültürel ilişkilerin geliştiğine tanık oldu. Ağustos'ta Helsinki'de Avrupa'nın 35 devlet veya hükümet başkanının onayladığı Avrupa Ortak Güvenlik ve İşbirliği Konferansı kararları yumuşama, barış doğrultusunda atılan tarihsel bir adım olarak değerlendirildi. Birçok burjuva unsurunun ve ters akım temsilcilerinin bilinçlice öne sürdüklerinin tersine, yumuşama,, teslimiyetin değil, sınıf mücadelesinin daha iyi bir zeminde hızlanmasının koşullarını yaratırken, savaş kışkırtıcılarını en azından geriletti.

BUHRAN ŞİDDETLENİYOR

Dünya halkları yeni ileri mevzilere yerleşirlerken, kapitalist sistemin şiddetlenmesi emperyalizmin güçlüklerini arttırıyor. Tüm kapitalist ülkelerdeki enflâsyonist süreç ve fiyat artışları hızlanarak devam ederken kitlesel işsizlik artıyor ve üretim geriliyor. Belli başlı kapitalist ülkeleri kapsayan OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) en gelişmiş beş kapitalist ülkede (ABD, Batı Almanya, Japonya, İtalya) üretimin yüzde 10-20 arasında düştüğünü, işsizliğin en azından iki katına çıkarak 1975'in ilk beş ayı için 15 milyon kişiye vardığını bildiriyor. Sadece ABD'deki işsizler sayısı 10 milyona vardı.

Dünya bankasının raporuna göre, geri bıraktırılmış ülkelerdeki yıllık gelir ortalaması 200 dolardan az olan 1 milyar insanın 1975'deki geliri yükselmediği gibi, önümüzdeki yıllarda da bu artış yüzde 1'in altında gerçekleşecektir.

Kapitalist sistemin dengesizliği para buhranının artmasıyla şiddetleniyor. Başta dolar olmak üzere, diğer uluslararası paralar üzerinde, devalüasyon, yeniden değerlendirme vb. gibi oynanan oyunlar, çoğunluğu Amerikan sermayesinin egemenliğinde olan çok uluslu tekellere aşırı spekülâsyon fırsatı veriyor.

Buhranın şiddetlenmesinin ana etkeni olan büyük tekeller bu buhran sayesinde kârlarını arttırıyorlar.

EMEKÇİLER KARŞI DURUYOR.

Bu durum emekçilerin yaşam ve çalışma koşullarını ağırlaştırıyor. Enflâsyon ve sürekli fiyat artışlarından dolayı satın alma güçleri gittikçe düşen emekçiler, iktidarların üretimi yavaşlatan ücretleri dondurmaya yönelen politikalarıyla daha zor durumlara düşüyorlar. Açık, gizli ve kısmî işsizlik hızla artıyor.

Emekçilerin, kapitalizmin buhranının sonuçlarına ve iktidarların gerici ve halk düşmanı politikalarına karşı mücadeleleri yükselerek sermaye egemenliğine zorlu günler yaşatıyor. 1974'de çeşitli kapitalist ülkelerde 47 milyon olan grevci işçi sayısı 1975 de çok daha fazlalaşmıştır.

Buhranın diğer sonuçlarından birisi de, kitlelerin aşırı sömürü ve kâra karşı artan tepkisinin baskısıyla, sınıf uzlaşmacılığı sendikacılığı dünya sendikal hareketi içinde önemli ölçüde gerilemiştir.

Sınıflar çatışmasının gelişmesi, kitlesel ve genel olarak birlik içinde yükselen mücadelede yer alan emekçi sınıfların 1 — Buhranın sonuçlarına; hükümetler ve sermayenin dayatmak istediği «toplumsal veya sınıfsal barış»a karşı çıktıklarını; 2 — Buhranın nedenlerine karşı koyarak toplumsal ilerleme doğrultusunda çözümler getirdiğini göstermektedir.

Bir çok kapitalist ülkede, sendikal örgütler, toplumsal talepleri ileri sürerlerken, ekonominin kilit sektörlerinin millileştirilmesi fiyatlarının bloke edilmesi ve kontrol altına alınması, tekellerin kârlarının sınırlandırılması, üretici olmayan masrafların önüne geçilmesi (askeri harcamalar...) için halk tüketimi ile toplumsal ihtiyaçlara ayrılan harcamaların arttırılması için gerekli tedbirlerin alınmasını istemektedir.

En azından OECD'nin verileri, önümüzdeki yıllarda buhranın derinleşmeye devam edeceğini ve geniş emekçi kitlelerin iş çalışma ve yaşam koşullarının daha da ağırlaşacağını göstermektedir.

GERİ BIRAKTIRILMIŞ ÜLKELERİN EKONOMİK ve TOPLUMSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ GELİŞİYOR

Geçtiğimiz yıl ve 1974'ün dünyayı etkileyen en önemli olaylarından birisi de, hiç kuşkusuz, genel olarak tüm geri bıraktırılmış, özel olarak da ham madde üreticisi ülkelerin emperyalizmin egemenliğine son vermek, doğrultusunda attıkları adımdır.

Kapitalist ülkelerin yeni sömürgeleri aşırı sömürülerine karşı koyarak kendi ulusal doğal zenginliklerine sahip çıkmak isteyen bu ülkelerin halkları nicelikle gelişmede bağımsızlık, karşılıklı çıkar-

lara dayalı yeni tip bir işbirliği istiyorlar. Petrol ve diğer ham madde üreticisi ülkeler, yüzyıllardır karşı karşıya kaldıkları yağmaya son vermek ve kendi ürünlerinin dünya piyasasında gerçek parasal değerine kavuşması için bir dizi tedbir aldılar.

Bu haklı istek temelinden çıkan çatışma, bugün, geri bıraktırılmış ülkeler ile kapitalist ülkeler arasındaki ekonomik ilişkiler sisteminin köklü bir şekilde değiştirilmesini gündeme getirdi. Tarihsel bir öneme sahip bu olgu uluslararası düzeye güçler dengesinin anti-emperyalist cephe lehine değişmesini hızlandırıyor.

Önceleri petrol üreticisi ülkeleri bir araya getiren OPEC başka ham madde üretici ülkeleri de belirli örgütlenmelere iterek geri bıraktırılmış ülkelerin, aralarındaki çeşitli ayrılıklara rağmen, ortak bir tavra varmasını sağladı. Aralarındaki dayanışmayı geliştirerek, geri bıraktırılmışlığın nedenleri ve bundan kurtulmanın yolları üzerine daha tutarlı görüşlere vardılar. Bu görüşleri şu bir kaç noktada toparlayabiliriz:

— Emperyalizmin ekonomik bağımlılığından kurtulmak üzere giriştikleri ortak çabaları ilerletmek.

— Ulusal zenginliklerine sahip çıkarak, bunların denetimini ele geçirmek ve ekonomik gelişme yollarını saptamak.

— Amerikan emperyalizminin, petrol ve diğer ham madde üreticisi ülkelere karşı yönelttiği tehdit ve oyunlara karşı dayanışmayı geliştirmek.

— Geri bıraktırılmış ülkelerin bağımsızlık ve egemenliğine saldıran çok uluslu tekellerin oyunlarını bozmak.

Emperyalizmin, bu ülkeler arasındaki rejim ve gelişmişlik farklarını, çeşitli çelişkileri kullanarak yağma ve sömürüsünü devam ettirmek için yeni yollar arıyor. Dünya güçler dengesindeki değişiklikler, emperyalizmin bu oyununu, en azından zorlaştırıyor.

Geri bıraktırılmış ülkelerin emperyalizme ve çok uluslu tekellere karşı sürdürdüğü mücadele tüm bağımsızlık, demokrasi, barış, toplumsal ilerleme ve sosyalizm güçlerinin tüm ülkelerde ortak düşmana karşı verdiği savaşının kesin bir parçasıdır.

EMPERYALİZM SALDIRGANLIĞINI SÜRDÜRÜYOR

Uluslararası düzeydeki değerlendirme genel olarak olumlu olmakla birlikte emperyalizm, tarihsel olarak insiyatifini yitirmiş olsa da, saldırganlığını şiddetlendirmekte devam ediyor. Yeni taktiklerle, durum ve rejimlere göre, başta ABD olmak üzere tüm emperyalist güçler egemenliklerini dayatmak veya sağlamlaştırmak için çeşitli yollara başvuruyorlar. Yumuşama politikası üçüncü dünya savaşı tehlikesini geriletir ve toplumsal rejimleri değişik ülkeler arasında karşılıklı işbirliğini geliştirici koşulları yaratırken, emperyalizm boş durmamaktadır. Özellikle NATO aracılığıyla soğuk savaş hortlatılmak istenmekte ve silâhlanma kışkırtılmaktadır. Orta-Doğu'da, Kıbrıs'da, Güney Kore'deki gerginlik ortamı ABD tarafından özellikle beslenmekte ve halklar birbirine düşürülmek istenmektedir.

Emperyalist egemenliği ve tekellerin iktidarını korumak için ABD, her ülkedeki gerici ve faşist güçlere dayanarak, bağımsızlık ve demokrasiye karşı saldırmaktadır. Brezilya, İran, İsrail, Şili, Bolivya, İspanya, Güney Afrika'da... halk düşmanı rejimleri para ve silâhla besleyerek o bölgedeki gerginliği kışkırtarak, yeni savaş alanları açmayı amaçlamaktadır. Salazar ve Coetano'nun faşist ve Amerikan işbirlikçisi rejimleri devrilince, genç Portekiz demokrasisine karşı girişilen her komplonun altından ABD emperyalizmi çıkıyor. Angola'da, ırkçı Güney Afrika birlikleriyle aynı saflarda çarpışan paralı askerleri besleyen yine ABD, Güney Kore'de halk düşmanı rejimi ayakta tutan, orada üslenmiş ABD askerleridir.

Emperyalizm, gericilik ve faşizmin her geçen gün biraz daha tırmanan saldırısına karşı tek ve en etkili yol demokratik ve tüm ilerici, devrimci, ulusal güçlerin aktif güç ve eylem birliğidir.

Uluslararası düzeydeki bu gelişim kapitalist dünyanın geri bıraktırılmış ve bağımlı bir parçası olan Türkiye'de de gözleniyor. 1974'te açıkça başlayan ve 1975'te hızlanan güçler dengesinin ilericilik ve halkımız lehine olan değişimi tarihsel olarak belirlenmiş ekonomik ve siyasal özelliklerimizin izlerini taşıyor. 1975 yılı, burjuvazi içindeki çelişkilerin şiddetlendiği ve sınıfsal taraflararası siyasal kutuplaşmanın daha bir berraklığa kavuştuğu yıl oldu Bir yanda demokrasi yanlısı halk güçleri

ve tekel dışı katmanlar, karşısında da tekelci güçler. Eldeki tüm veriler, büyük burjuvazinin geleneksel buhranının şiddetleneceği, tırmanmaya devam eden faşizm tehlikesine karşı bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme mücadelesinin kitle tabanının genişleyeceğini göstermektedir. Ulusal koşullarımız ve Uluslararası faktör ve bağlaşıklıklar 1976'da da ortaklığının kolay kolay bir açık faşizm denemesine giremeyeceğine işaret etmektedir.

EKONOMİK BUHRAN DERİNLEŞİYOR, TOPLUMSAL SORUNLAR YIĞILIYOR

Tüm sorunların içinde bulunduğumuz sistemdeki çözümsüzlüğü ekonomimizin özelliklerine ve sınıfsal niteliğine gelip dayatıyor. Türkiye ekonomisi, gerek sermaye, gerekse girdiler ve üretimin yapısı açısından emperyalist tekellere bağımlıdır. Bir diğer deyişle, üretim araçları üretiminden (makina, motor) yoksun olan sanayi, çok uluslu tekellerin damgasını taşıyan bir montaj ve ambalaj sanayii niteliğini taşır. Gelişmiş kapitalist ülkeler üretimi kısarlarken ihraç ettikleri sanayi ürünlerinin fiyatlarını yükselterek, sanayii ithalata dayalı Türkiye gibi geri bıraktırılmış ülkelerin ekonomik açmazını şiddetlendirmektedirler. Diğer yandan, uluslararası paralar üzerinde yapılan spekülasyonlar sonucu ulusal paranın değeri düşürülmektedir.

Böylece, sanayileşmeyi öne almış ülkemiz, montaj sanayiine egemen çok uluslu şirketlerin ana vatanlarından daha pahalı ithalat yapmak durumunda kalmaktadır. Bu açıdan 1975 yılı, döviz rezervlerinin azaldığı, dış ticaret açığının rekor düzeye yükseldiği, dış borçlanmaların alabildiğine arttığı ve para değerinin düşmeye devam ettiği bir yıl olmuştur.

Geçtiğimiz yılda 4 milyar 366 milyon dolarlık ithalata karşılık, ihracat 1 milyar 231 milyon dolarda kalmıştır. Dış ticaret açığı 3 milyar 132 milyon dolarla Cumhuriyet tarihimizin rekor düzeyine varmıştır. 1995'de Ortak Pazar'a tam üyelik açısından plânlanan sanayileşmenin hızlandırılması için Türkiye kapitalizminin başvuracağı belli başlı bir kaç yol vardır. Bu yolların tümü finans kaynağı bulmaya dayanmaktadır. 1975 başında 1 milyar 61 milyon dolar olan döviz rezervi, işçi dövizlerine rağmen kasım ayında 1 milyar 26 milyona inmiştir. 3.132 milyon dolarlık dış ticaret açığı karşısında döviz rezervleri erimiştir. Açığı kapamanın en etkin yolu olan ihracatın geliştirilmesidir. Oysa, ihraç ürünlerimiz dünya piyasasında değer kaybederken, 1975 toplam ihracatımız 1974'e göre gerilemiştir. Örneğin, 1974'ün ilk 8 ayında ihraç edilen 157.000 ton pamuk karşılığında 222 milyon dolarlık döviz sağlanırken, 1975'de aynı süre içinde ve aynı miktar pamuk için Türkiye'ye ödenen para 129 milyon dolara düşmüştür. Diğer yandan, gelişmiş kapitalist ülkelerin yabancı işçi ithaline neredeyse bir son vermiş olmaları, ve daha şimdiden 250.000'e yakın Türk işçisinin yurda dönmüş bulunması işçi dövizleri üzerinde yaratılan umutları söndürmüştür. Her şeye rağmen ithal etmeye mecbur olan tekelci sermaye için tek finans kaynağı olarak bulunan yol, bankalar aracılığıyla, dış borçlanmadır. Bu açıdan, İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Akbank'ın yanında Merkez Bankasının tekelci sermaye hizmetindeki işlevi artacaktır. Yerli mali sermaye bu görevini başarıyla yerine getirebilmek için, uluslararası mali sermaye ile olan ortaklığını geliştirmek zorundadır.

Uluslararası Para Fonu aracılığıyla 1975'de kullanılan dış kredilerin toplam 377 milyon dolarla rekor düzeye varmıştır.

Montaj, yani ithalâta dayalı Türkiye sanayiinin dışa bağımlılığında özellikle Ortak Pazar ülkelerinin egemenliği gittikçe artmaktadır. Örneğin; 1972 - 1974 arasında da AET'dan yaptığımız toplam 3.680 milyon dolarlık ithalâta karşılık, ihracatımız 1.734 milyon dolarda kalmıştır. Bir diğer deyişle toplam 3.132 milyon dolarlık dış ticaret açığı içinde AET'nin payı 1.942 milyon dolardır.

Türkiye'nin dışa bağımlılığını ve ekonominin çarpıklığını arttıran büyük sermaye yarattığı tüm dış ticaret açığına rağmen, elde ettiği mali imkânlarla uzun vadeli büyük yatırımlara yönelmemektedir. 1975-deki toplam yatırımlar, yüzde 39'-luk bir artışla 101 milyar 435 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın yüzde 51'ini özel sektör yatırımları içinde imalât kesiminin payı ancak 17 milyar liradır. Ayni imalât sektöründeki yabancı sermayenin payı, 1964'de yüzde 6,4 iken, 1975'de yüzde 25'e yükselmiştir. İmalât sanayiinde yabancı sermaye toplumunun yüzde 45'ini, madencilikte ise yüzde 93'-ünü denetleyerek bir etkinliğe eriştirilmiştir. Çok uluslu tekeller 1974 yılında ülkeye getirdikleri sermayenin yüzde 139.5'ini kâr transferi olarak ana vatanlarına çıkarmışlardır. Diğer yandan, dışa bağımlılığın ve montajcılığın en belirgin bir şekilde görüldüğü taşıt

araçlarındaki yabancı sermaye payı 1.42, kimya ürünlerinde ise yüzde 50'nin üstüne çıkmaktadır. 1975 yılının ilk beş ayında, yabancı sermaye payının yüzde 30 dan fazla olduğu lastik ve petrol kimya, taşıt araçları elektrikli ev aletleri sanayi kollarının toplam ithalâttaki payının yüzde 28 olmasına karşılık, ihracattaki payı ancak yüzde 6.2'yi bulmuştur.

Rakam ve örnekleri çoğaltmak mümkün. Fakat, buraya değin verdiklerimiz, ekonomik ve toplumsal rejimin gerçek ve sınıfsal özünü birkez daha vermeye yetişir sanırız. En azından 52 yıldır emekçi halkımıza dayatılan kapitalist yoldan kalkınma modeli, ülkemiz ekonomisini bütünüyle dışa bağlarken, üretici güçlerin gelişmesini frenlemiş, halkımızı yoksulluğun, işsizliğin ve yokluğun pençesine itmiştir. Bundan tek kazançlı çıkan, emperyalist tekellerle ortaklık kurmuş yerli tekelci mali ve sanayi sermayesi ile diğer asalak güçlerdir.

İŞÇİ ÜCRETLERİ VE TOPLUMSAL SORUNLAR

«Büyük ve modern Türkiye'nin mimarı» Demirel'in MC iktidarı döneminde işsizlik toplumsal sorunların başında yer alıyor. Örneğin komşumuz Bulgaristan Halk Cumhuriyeti işgücüne olan gereksinimini karşılamak üzere nüfusu arttırıcı tedbirler alırken ülkemizdeki açık işsiz sayısı 15 milyon 432 bin kişilik aktif nüfus içinde 2.5 milyona varmıştır. Hizmet ve tarım sektörlerindeki gizli ve kısmi işsizlerin sayısı milyonlarla ölçülebilir bir duruma gelinmiştir. Çalışma çağındaki 21 milyon insanımızın sadece 15.432 bini üretim iş talep etmekte yani 6 milyon iş gücü tüketici durumundadır. Ülkemizde çalışan her 1000 kişi, kendisi dışındaki 850 kişiye bakmakla mükelleftir (bağımlılık oranı) mızın hemen yarısı 0-14 yaş grubu oluşturmaktadır. Bir diğer deyişle işgücüne katılma oranı her yıl hızla artmaktadır. Tahminlere göre 1976'da işsiz sayısı 3.5 milyonu bulacaktır.

Ne Demirel, ne de büyük sermayenin bir başka sözcüsü bu sistemin gangrenleşmiş bir sorunu olan işsizliğe çare bulacak büyüye sahip değildir.

Çalışanların sadece 3 milyon 200 bini (yani üretimdeki nüfusun yüzde 23.5'i) Sosyal Güvenlik hakkına sahiptir. Böylece, çalışma olanağı bulabilen nüfusun yüzde 76,5'i (10 milyon 471 bin kişi) Sosyal Güvenceden yoksundur. Kaçak işçi çalıştıran işyerlerinin, toplam işyerlerinin, toplam işyerlerine oranla 1975'de yüzde 66'dır (bu oran 1972'de yüzde 59'du) bir diğer deyişle, ortalama 4 işçiden, 2 milyona yakın işçi yasaların, dışında, sosyal güvenlikten yoksun, düşük ücretlerle çok ağır koşullarda çalıştırılmaktadır. Bu açıdan, işçilerin, düşük ücret ve ödenmeyen sigorta primleri itibariyle parasal kayıpları 5-6 milyon liraya yaklaşmaktadır.

Bu rakamlar tek kelimeyle korkunçtur.

Bu rakamlar, emekçi halkımızı dibi delik kâr fıçılarını doldurmaya mahkûm etmiş bir avuç parababasının egemen olduğu bağımlı ve geri kapitalizmin 1975'teki kirli bilânçosudur.

1975 yılının ilk dokuz ayında onbir ildeki tüketici fiyatları yüzde 18.5 artarken gerçek işçi ücretleri yüzde 2,3 gerilemiştir. Son üç aydaki zamlar da hesaba katıldığında ücretlerin daha da düştüğü görülür. Aynı dönemde, resmi ve fiili devalüasyonların da bir sonucu olarak işçi ve dar gelirlilerin satın alma gücü hızla düşmüştür. Örneğin, toplam 700 bin memurdan yüzde 90'ının ortalama maaşları 1600 lirayı ancak bulmaktadır. 428.518 memurun aylık maaş ortaması ise 1250 lirayı geçmemektedir. Oysa, kasım ayı sonu itibariyle gıda maddelerindeki fiyat artışı yüzde 22'yi geçmiştir.

Tüm bu gerçeklere rağmen, tekelci sermaye misli görülmemiş bir demogojiyle fiyat artışlarına toplu sözleşmelerde sendikaların aşırı taleplerinin sebep olduğunu söyleyerek ücretlerin dondurulmasını ve sendikal hakların kısıtlanmasını istemektedirler. Böylece, dışa bağladıkları ve emperyalist sermayeye peşkeş çektikleri ekonominin ihtiyacı olan yeni yatırımlar, yani yeni ithalât için gerekli mali kaynağı halkımızın sırtından çıkarmak istemektedirler. 400.000 emekçinin toplumsal kazanımlarını büyük sermayeye aktaracak olan 1897 sayılı işçi-memur ayırımı yasası da bu oyunun bir parçasıdır.

Diğer toplumsal sorunlar emekçilerin yaşam koşullarını her geçen gün biraz daha ağırlaştırmaktadır. Ülkemizde halâ daha 10.000 kişiye 25 yatak, 2300 kişiye 1 doktor, 4.200 kişiye bir hastabakıcı düşmektedir. Toplam kent nüfusumuzun yüzde 25'i üç büyük ilin yarısından fazlası gecekondularda otururken, lüks konut yapımı ve arsa spekülasyonu devam etmektedir. Toplumumuzun yarıdan fazlası okuma-yazma bilmemektedir. Toplumsal adaletsizlikler, yine kapitalizmin bir ürünü olan bölgeler arası gelişmenin çok farklı düzeylerde olmasıyla, örneğin doğu, güney-doğu, doğu-karadeniz gibi geri bıraktırılmış bölgelerde aşırılaşmaktadır... Ulusal gelir dağılımı sınıflar arası farklılasmanın bir di

ğer göstergesidir. Örneğin, tarım nüfusunun yüzde 90'ı toplam tarımsal gelirinin sadece yüzde 48'ini alırken, yüzde 10'u gelirin yüzde 52'sine sahip çıkmaktadır.

SİYASAL BUHRAN DERİNLEŞİYOR

Dışa bağımlı Türkiye kapitalizminin çarpık gelişiminin ürünü olan toplumsal sorunlar buhranın derinleşmesiyle birlikte yığılarak emekçi halkımızın yaşam koşullarını dayanılmaz kılmaktadır. Türkiye toplumu artık, hızla bir «oy sürüsü» görünümünden çıkmakta ve ekonomik, toplumsal ve siyasal kurtuluşunun gerçek yolunu bulma çabası içindedir. Tüm kapitalist dünyada olduğu gibi, ülkemizde de bu açıdan büyük değişimler olmuştur. Kapitalizmin dünya çapındaki buhranının derin etkisinde kalan Türkiye'de büyük sermayenin iç çelişkileri artmış ve siyasal bunalımı şiddetlenmiştir. Geniş emekçi kitlelerin artan ve eyleme dönüşen toplumsal istemlerini artık anti-komünizm demogojisi ve yalanla bastırmak olanak dışıdır. Türkiye 1971-1975 arasında tam 8 hükümet denemiştir. Sonuncusu MC iktidarının günümüzdeki çelişkileri, büyük burjuvazinin artık değil bir, dört partiyle bile rahatça hükümet edemediğini kanıtlamaktadır. Emekçi sınıf ve katmanlar siyasal iktidarları, davranışları içinde değerlendirerek, sınıfsal niteliğini kavrayabilmektedirler. Sağ iktidarlara, tekelci sermayenin siyasal yönetimine olan geçici ve bilinçsiz güven artık temelinden sarsılmıştır. 14 Ekim 1973 ve 12 Ekim 1975 seçimleri tekelci sermayenin kitle tabanının, demokrasi güçleri lehine daralmasıyla sonuçlanarak demokratik hak ve özgürlükleri koruma ve genişletme mücadelesinin en az ekonomik talepler için mücadele kadar gerekli olduğunun kitlelerce kavrandığını göstermiştir. Bu mücadelenin başını işçi sınıfı ve öncelikle onun örgütlü kesimleri çekerek, diğer emekçi katmanları etkilemektedir. Referandum için, sendikal hak ve özgürlükler için verilen kavgalar, Taksim ve İzmir Mitingleri büyük sermaye ve faşizmin mahkûm edildiği demokratik kitle eylemleri olmuştur işçi sınıfımız, tümünden daha bir bilinçli ve başarıya çıkmıştır.

Kendi iç tepişmesine rağmen, tekelci-işbirlikçi burjuvazi, oluşturduğu MC iktidarındaki «birliğiyle,» demokrasi mücadelesine, işçi sınıfına ve halkımıza savaş açmıştır. Faşist güçlerin silahlı kanlı saldırıları, cinayetler, kullanılan ters akımların sorumsuz ve maceracı davranışları sürekli olarak işçi hareketi ile öğrenci gençlik içinde büyük bir provokasyon ortamı yaratmaya çalışmıştır. Burada izlenen amaç, yaratılacak bir bahaneyle, işçi ve emekçi kitlelerinin artan ekonomik ve toplumsal istemlerini bastırmak, demokratik, sendikal ve siyasal hak ve özgürlükleri kısarak, gereğinde daha da açık ve dolaysız bir otoriter, baskıcı rejimi yerleştirmektir. Büyük sermaye bu oyununu sürdürüyor.

Aynı anda, sermaye, iktidar ve emek işbirliği veya «kutsal ittifak»ının gerçekleştirilmesi yolunda özel çabalar harcanıyor. Vehbi Koç'un «Büyük Koalisyon» formülü bu doğrultuda.

Sermayenin kitle tabanının daralmasına paralel olarak, sendikal güçler dengesi ile sınıf uzlaşmacılığı, yani Türk-İş aleyhine hızla değişiyor ve işçi sınıfımızın sınıf sendikacılığına, DİSK'e güveni artıyor. Son çözümde, DİSK'e katılmalar, birleşik sermaye cephesine karşı, emek dünyasının sendikal birliğe duyduğu gereksinimin ulaştığı önemli boyutları gösteriyor.

İşte tam bu anda, büyük sermayenin 1897 sayılı yasası, sadece finans kaynağı yaratmak değil, işçi sınıfını bölüp, parçalamayı ve «hürriyetlerin suistimalini önleyecek yasalara» karşı geniş kitlesel güçbirliğinin oluşumunu kırmayı amaçlıyor. Söz konusu yasalara, Yargıtay'ın referandum hakkını yasaklayan kararına, proesyonelce işlenen cinayet ve kanlı saldırılara rağmen, artık, sosyalizm doğrultusunda ilerleyen demokrasi mücadelesini durdurmaya, genel olarak sosyalist ve tüm ilerici güçlerin mücadelesinin yarattığı birikimi ve demokratik bilinci yoketmeye hiç kimsenin gücü yetmeyecektir.

Büyük sermayenin önünde binlerce seçenek yoktur. Ya daha dolaysız bir baskıcı rejim veya açık faşizm.

Ya da emek-sermaye işbirliğinin parlamenter - siyasal biçimlenişi olacak «büyük ve güçlü bir iktidar». Fakat, her iki seçeneğin oluşumu veya sonucunu belirleyecek olan, sermaye sınıflarının metafizik hesapları değil, işçi sınıfı ve tüm çalışan katmanların ve onları temsil eden örgüt ve güçlerin gerçekçi, sorumlu, ama mutlaka kararlı sınıfsal ve kitlesel mücadelelerinin gelişimidir.

1976'ya girerken, işçi sınıfımız ve demokrasiden yana olan tüm güçler dışa bağlı çarpık kapitalizmin emperyalist sermaye ile ortak yerli tekelci sermayenin ekonomik ve siyasal egemenliğine karşı bağımsızlık, demokrasi, barış, toplumsal ilerleme ve sosyalizm doğrultusunda verilen mücadeleye kitlesel bir şekilde katılarak tırmanan faşizm tehlikesine set çekiyorlar.

iş-ekmek-barış ve toplumsal ilerleme savaşında sendikalar

DÜNYA SENDİKAL HAREKETİNDEN HABERLER

EKVATOR

Ekvator'un Dünya sendikalar Federasyonuna (DSF) bağlı, CTE Dünya İş Konfederasyonuna (DİK) bağlı CEDOC, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonunu (UHSK) bağlı CEOSL, sendikal örgütleri 13 Kasım'da başarılı bir ortak eylem düzenlediler.

Antiemperyalist, antifeodal, antifaşist ve demokratik diye nitelendirdikleri 12 saatlik ulusal greve yüzbinlerce emekçi katıldı.

Üç örgütün köylü federasyonlarında örgütlü olan geniş köylü kitleleri de greve katıldı. Tüm demokratik güçlerin desteğini alan eylemde öğretmenler, üniversiteler, barolar da yer aldı.

Üç sendikal örgüt yayınladıkları manifestoda şöyle diyorlar.

«Grevin büyük başarısı, mücadelede işçi sınıfının birliği sürecini kanıtlıyor.»

«Bu grev kapitalistlere ve hükümete, emekçilerin grevde yalnız olmadıklarını, tüm işçi sınıfının mücadeleleriyle dayanışma içinde olduğunu gösteren bir uyarıdır.

«Büyük bir başarı elde ettik. Ancak mücadelenin sürekli olduğunun bilincindeyiz. Bu nedenle militanlarımızı ve genel olarak işçi sınıfını emekçilerin birliği ve taleplerimizi elde etmek için kavgada uyanık ve birleşik olmaya çağırıyoruz.»

İSRAİL

Amerikan emperyalizminin kuklası İsrail hükümeti işçi düşmanı bir yasa daha çıkardı. Yeni yasaya göre patronlar, greve katılan işçilerin ücretlerini yüzde 50 kısabilecekler.

Bu yasa, silâhlanma için yapılan büyük harcamalara hayır diyen emekçilerin gelişen mücadelesini kırmak için hazırlandı. Histradut sendikal örgütünün gerici yöneticileri örgütlerin başlattıkları görevleri «yasa dışı» ilân ettiler.

Tüm baskılara karşın İsrail işçi sınıfı, siyonist iktidarın Orta-Doğu'da savaşı uluslararası tekelci sermayenin çıkarlarını korumak amacıyla sürdürdüğünü gittikçe daha açıkça görüyorlar ve barış ve silâhsızlanma talepleri adım adım ilerliyor.

BREZİLYA

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gerici Brezilya hükümetini mahkum etti. Bir süre önce, banka personelinin Ulusal Sendikal örgütü CONTEC başarılı bir mücadele vermişti. Bunun üzerine işverenlerin sözcüsü Brezilya hükümeti CONTEC'in içişlerine karışmaya kalkmış ve örgütün yöneticilerine baskı yapmıştı.

DSF sorunu ILO'ya getirdi. ILO sendikal Özgürlük Komitesi inceleme yaptıktan sonra, Brezilya hükümetini haksız buldu. Hükümet ILO'nun kararı karşısında kirli ellerini emekçilerin örgütünden çekmek zorunda kaldı.

Brezilya emekçilerinin Sendikal özgürlükler için verdiği kavga bir başarı kazandı, tüm ülkede şimdi biraz daha güçlü olarak sürüyor.

Faşizme ve emperyalizme karşı yığınsal hareketler gelişiyor!..

ŞİLİ

FAŞİST PİNOCHET İKTİDARI TECRİT OLUYOR !..

13-16 Kasım 1975 tarihleri arasında Atina'da «Şili Halkıyla Dayanışma Uluslararası Konferansı» toplantı.

«Dünya Barış Güçleri Kongresi» nin çağrısıyla düzenlenen konferansa 37 uluslararası örgüt ve 75 ülkeden 400 delege katıldı.

Şili'de kanlı askeri diktatörlük insanlık dışı baskı ve şiddet düzenini sürdürüyor. General Pinochet' nin 26 aylık iktidarı sırasında ilerici, demokrat, devrimci 30 bin insan katledildi. Genç, ihtiyar, kadın, erkek, öğrenci, emekçi, din adamı, 100 bine yakın yurtsever hapishane ve toplama kamplarında tutuluyor.

Ancak demokratik dünya kamuoyu faşist rejimi her geçen gün biraz daha tecrit ediyor.

«Uluslararası Çalışma Örgütü», UNESCO, «Birleşmiş Milletler Örgütü (BMÖ) İnsan Hakları Komisyonu» faşist şili cuntasını mahkûm ettiler.

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 10 Aralık'ta toplanan Genel Kurulunda Şili'de insan haklarının çiğnenmesiyle ilgili bir karar ezici çoğunlukla onaylandı.

Kararda faşist askeri diktatörlüğün en temel hakları çiğnemesi, işkence uygulamaları, emekçilere ve demokratlara yapılan baskı şiddetle mahkûm ediliyor. İnsanlık dışı davranışlara son verilmesi, tüm siyasi tutukluların serbest bırakılması, uluslararası sözleşmelerde ve «İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi» ndeki ilkelere saygı gösterilmesi isteniyor.

Birleşmiş Miletler'de elde edilen bu karar, Şili halkının kurtuluş mücadelesinde büyük bir zaferdir.

«Şili Emekçileri Merkez Birliği (CUT)» nin bildirdiğine göre, çalışan nüfusun 4'te biri işsiz bulunuyor.

Dünya'da enflasyon hızı en yüksek olan Şili, Emekçilerin satın alma gücü yüzde 60 düşmüş durumda.

Atina'daki konferans sonrasında CUT ile 52 ülkeden Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF), Dünya İş Konfederasyonu (DİK), Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (UHSK)'na bağlı sendikal örgütlerin 100 temsilcisi bir görüşme yaptılar. CUT'a kesin ve militan dayanışmalarını bildirdiler. Tüm dünya emekçilerine ve sendikalara, Şili halkıyla daha etkili bir dayanışmanın sağlanması için çağrıda bulundular.

DİSK, Şili halkının demokratik mücadelesini sonuna kadar destekliyor. Ülkemizde 12 Mart açık baskı ve şiddet dönemini yaşamış bir örgüt olarak, CUT saflarındaki yiğit emekçilerin güç koşullarda, fakat gittikçe güçlenerek sürdürdükleri kavgaya iyi kulak vermeliyiz. DİSK, CUT ile olan etkin dayanışmasını daha da ilerletecektir.

ŞİLİ EMEKÇİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ DIŞ KOMİTESİNİN DİSK'E YOLLADIĞI MEKTUP

Şili Emekçileri Merkez Birliği (CUT) dış komitesinin konfederasyonumuz DİSK'e gönderdiği bir mektubun bir bölümünü yayınlıyoruz:

Birleşmiş Milletler Teşkilatının Şili'de İnsan Haklarına yapılan saldırıları kınadığı bu günlerde, Pinochet'in faşist diktatoryası, kendisini kınayan dünya kamuoyunun hükümetleri ve örgütlerine karşı, herzamanki insanlıkdışı, terörcü ve cani tavrı ile, kesin bir aldırmazlık içindedir.

Diktartorya, Şili'deki «Barış için İşbirliği Komitesini» kapatmıştır. İnsancıl çalışmalarıyla, faşist kindarlığın kurbanları için yaptığı çalışmalarla bütün dünyanın saygısını kazanmış olan bu komite'nin elimine edilmesi ile, bu çalışmalara katılmış ilerici, laik ve dindar bütün insanlara karşı yoğun bir baskı başlamıştır.

Keşiş Helmuth Frenz'in ülkeden sürülmesi; sekreter Georgina Ocaranza, Avukat Jose Zalaguett ve papaz Fernando Salas'ın kanunsuz biçimde tutuklanmış olmaları Şili'de insan haklarına saldırının genişliğini göstermektedir.

Dünya Sendikal Hareketi'nin Şili'de insan haklarına saldırıyı en geniş şekilde kınaması ile; faşizm, «Barış için İşbirliği Komitesine» karşı baskısını, işkencelerini ve toplama kamplarını kaldırmak, siyasi tutukluları serbest bırakmak zorunda kalacak ve bu yolla ülkemizde insan haklarına ve demokrasiye saygıyı yerleştirmek mümkün olacaktır.

ŞİLİ İŞÇİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ
DIŞ KOMİTESİ ADINA
İmza

İŞVERENLERİN VE ONLARIN SÖZCÜLERİNİN ÇARPITTIĞI GERÇEKLER ÜZERİNE

Düzensiz aralıklarla da olsa 12 yıldır yayınlanan bir gazete var: MESS-İŞVEREN GAZETESİ. Başlığında aynen böyle yazıyor. Bu gazetenin 225. sayısının ayrıca bir özelliği göze çarpıyor:

«SENDİKAMIZIN XVIII. OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI İSTANBUL SHERATON HOTEL'DE YAPILDI», «sonrada Sheraton Hotel'in Merhaba Salonunda bir sohbet yemeği yendi.»

Evet, SHERATON «HOTEL»de toplanmış yiyici baylar, otel değil de, Hotel'de! Değerli konukları arasında Türkiye İşveren Konfederasyonu Başkanı Halit Narin Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği Başkanı Feyyaz Berker'in yanı sıra **Fransız İşverenler Konfederasyonu** Genel Sekreteri PATRİCE LEROY-JAY hazır bulunmuşlar. Şu, bilinçli ve uyanık işçilerin «kökü dışarda» diye çığlık atanlara, işçi sınıfının enternasyonal birlik ve dayanışmasına ket vurmaya çalışanlara bakınız hele. Bu küçücük örnek bile, şu doğruyu bir kere daha hatırlamamızı gerektiriyor: Sermaye enternasyonaldir. Fransız işçisi ile Türkiye işçisine karşı mücadelede, kâr, daha fazla kâr hırsı ile işçi sınıfını iliklerine kadar sömürmekte, ne milliyet, ne din, ne ırk ne de renk ayrımı kalmıyor. Kapitalizmin doğuşundan, emperyalist aşamaya yükselişine ve hele de tekelci devlet kapitalizmi biçimine büründüğü günümüzde yasa hep aynı. **Sermaye enternasyonalleşmiştir.** Bu nedenle ona karşı verilecek mücadele, tek bir ülkenin sınırlarını çoktan aşmıştır. İşçi sınıfının tek bir ülkenin sınırları içinde sermayeye karşı verdiği kavga ki, bu ulusal düzeyde yürür, bir diğer ülkedeki işçi-sınıfının kavgasıdır, elde ettiği başarılar, onun da başarısıdır veya gerilemeler, her iki ülke işçi sınıfları için birer kayıptır.

Burada asıl konumuz, toplantıda MESS Yönetim Kurulu Başkanı Şükrü Er'in yaptığı ve gazetede yayınlanan konuşma üzerine bazı düşüncelerimizi dile getirmektir. Ancak yeri ve sırası geldikçe işçi sınıfını ilgilendiren temel gerçekleri de yazmaktan geri duramıyoruz.

Şükrü Er konuşmasına, ülkemizin son bir kaç yıldır politik bunalıma, anarşiye ve rejim tartışmalarına sürüklenerek adeta sahipsiz bir duruma sokulduğunu söyleyerek başlıyor. Hemencecik şunu söyleyelim, **güzel ülkemizin sahibi vardır.** Sahip, Türkiye'nin tüm zenginliklerini, maddi değerlerini yaratan milyonlarca işçi ve emekçidir. Yoksa siz ve sizin gigiler elbette değildir.

Konuşmanın girişinde geçen, politik bunalım, anarşi, rejim tartışmaları gibi kavramların altını çizelim ve devam edelim.

«Endüstrimiz her kademede kalifiye eleman sıkıntısı çekmektedir. Fakat meslek okulları ve üniversiteler boykotlardan, kanlı olaylardan ders yapamaz duruma gelmiştir... Sosyalist bir rejim özlemi içinde görünenler... öğrencileri alet etmektedirler.»

Yukarıda geçen politik bunalımın da, anarşinin de, rejim tartışmasının da kimin marifetinin eseri olduğunu böylece hep birlikte öğrenmiş olduk. Ah şu solcu yezitler, mendeburlar. hangi taşı kaldırsan altından çıkıveriyor. **Baylar yeter artık!** Daha dün Bornova Eğitim Enstitüsünü basmaya kalkışarak, buna izin vermeyen jandarma birliklerinin bazılarıyla çatışan kimdi? Hergün üniversitelerimizde, meslek okullarımızda, liselerimizde hatta ortaokullarımızda genç kız ve oğullarımızı delik deşik edenler, bir gencimizin kanı kurumadan bir diğerini katleden caniler kimdir? Sizde çok iyi biliyorsunuz ki, bu faili meçhul görünen cinayetlerin failleri bellidir ve ellerini kollarını sallayarak gezmektedir. Saldırılar tek yanlıdır, MC hükümetinin gözleri önünde onun desteğiyle, «biz milli silâh kullanırız» diyen hükümet başlarının çeteleriyle düzenlenmektedir.

«Endüstrimiz diplomalılara değil, **bilenlere** iş vermektedir. Yüzbinlerce cahil ve işsiz diplomalı ise ancak sosyal sorunlar yaratır» diye ekliyor Şükrü Er. Evet, sayın bay, çalıp çırpmasını bilene, üç kâğıt çevirmesini, hırsızlık yapmasını becerene, işçinin, emekçinin sırtından milyonlar vuran talancıya iş aramadığın kadar çok. Yanılmıyorsak yakın bir geçmişte binlerce kimya mühendisi işsizdi, bu ülkede. Bu binlerin hepsi de cahildi değil mi?, veya üniversitenin arka kapısından çıkmıştı değil mi?

Şükrü Er'e göre, yüksek öğrenimde veya genel olarak öğrenimde bazı Avrupa ülkelerine oranla sayıca iyi durumdaymışız, ama kalitece kötüymüşüz. 19-22 yaş arasında okullaşma oranının yüzde 6'yı geçmediği, üniversite kapısında 180 bin gencin beklediği, 40 bin öğretmene ihtiyaç duyulan bir ülkede sayıca nasıl iyi olunur, anlamak biraz zor. Kaliteye gelince, bunda haklı olabilirsiniz, ancak **sizin anladığınız «kalite» ile,** işçi sı-

nıfının anladığı «kaliteli eleman» birazcık farklı şeyler.

Yalnızca burjuva kültürü veren, sizin aradığınız niteliklerde insan yetiştiren, o sizin olan eğitim kurumlarınız, halâ sizlere daha kaliteli eleman yetiştirmiyorsa suç bizde mi yani? Ama nede olsa bir hoşgörü ile bakmalı bu düşüncenize, zira orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkenin burjuva eğitim kurumlarında da gelişmiş Batılı kurumlardan daha bir gerilik olacağına kuşku yok.

Kaliteli eleman derken, işçi sınıfının, ilerici yazarların, aydınların ve öğretmenlerin anladığı; öncelikle o kaliteli elemanı yetiştirecek olan mekenizmanın kurulmasıdır. Yani yıllar yılı sürüp giden bozuk eğitim düzeni yerine, çağdaş bilime dayanan, üretime dönük, tüm insan gücünü harekete geçirerek verimli kılacak halktan yana bir eğitim sistemi kurulmalıdır.

MESS Başkanı Er daha sonra, üniversitelerde meydana gelen gibisinden kanunsuz olayların işyerlerine de sıçradığından yakınıyor ve şöyle diyor: «Geçen sene sendika militanları işçilerimizi ev ev dolaşarak tehditle ve döverek kanunsuz eylemlere ve grevlere zorluyorlardı. Bu sene iş silâhla yürütüldü.»

Artık insanın, hani bir atasözümüz vardır, «ey Allahtan korkmaz, kuldan utanmaz» onu diyesi geliyor. Geçen yıl dediği 1974'dür. Yalnızca bir tek örnek vermek istiyoruz. 17 Eylül 1974 günü Ülker Bisküvi Fabrikası işçilerine panzerlerle saldırıya geçildi. Panzeri kullanma yetkisinin kimin olduğu malum. Kısaca Ülker olaylarını hatırlayalım: 854 Ülker işçisinden 785'i DİSK'e bağlı Gıda-İş sendikasına üye olurlar. Ve böylece Gıda-İş sendikası bu işyerinde toplu sözleşme yapma yetkisini kazanır. Ama ne olur? sarı Tek Gıda-İş sendikası dalavere çevirerek toplu iş sözleşmesini imzalar. Haklı olarak tepki göstererek direnişe geçen Ülker işçisi, **panzer saldırısına uğrar!**

Şükrü Er'e, daha doğrusu **sermaye temsilcilerine göre** bu yıl, yani 1975'de iş silâhla yürütülmüş. Tariş İplik fabrikasında ve Seydişehir Alüminyum tesislerinde silâha sarılan kim be kim? DİSK üyesi Tekstil sendikasına geçebilmek için daha önce zorlu bir mücadele veren Tariş işçileri 10 Aralık 1975'de korkunç bir saldırıya uğradılar. Tariş işyerine İzmir dışından 200 komandonun işçi diye alınarak tezgâhlanan saldırı ve hatta yaralanan işçilere hastanede faşistlerce girişilen ikinci saldırı kimin işidir? Seydişehir'de köşe başlarında pusu kurup, hergün üç-beş işçiye saldıran ellerin ipleri kimin elindedir? **Hangi siyasi görüşün** o eli kanlı zincirli sendika militanıdır bu olayları düzenleyenler?

İşçi sendikalarının yapısı üzerine de ahkâm kesen Bay Şükrü, adeta bir incelemeci edasıyla şunları söylüyor: «Sendikaların yapısını incelediğimizde sola karşı ve vatansever bir işçi tabanına dayandığını görmekteyiz. Aynı sendikaların yöneticileri ise aşırı solcu ve militan bir kadro meydana getirmektedir.» Sermaye sözcülerinin önemli bir özelliği de büyük bir yalancı ve demagoji ustası olmalarıdır. Burada **yalancılıkla demagoji** iç içe girmiş bulunuyor. Sendika ile işçiyi, gerçek sendikacı ile işçiyi birbirine düşüren bir mantık silsilesi. Bu bayın bu sonuçlara nerelerden vardığı bilinmez ama objektif gerçeğin hiçte öyle olmadığı pekalâ bilinir. Madem sendikaların tabanı sola karşı bir yapıya sahipmiş, neden acaba şu MİSK (Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu) hiç büyümez de, hep daralır? **DİSK'e bu yığınsal katılma nedendir?** Ve de Türk-İş'in tabanının Tunç'lara, Şide'lere giderek büyüyen muhalefetleri nedendir?

Ve nihayet eveleme geveleme derken Şükrü Er ağzındaki baklayı çıkarıyor: «... tüzel kişilik olarak sendikaların siyasetle uğraşmamalarını istiyoruz. Çünkü bu durumda iş barışı sağlanması imkânsızdır.» **İşte burjuvazinin dünyanın her yanında işçi sınıfından talebi** « Aman siyaset yapmayın, yoksa kapitalizm çöker, bizim kârlar da uçuverir.» Siyasetin neden işçilere yasaklanması gerektiği de kendiliğinden ortaya çıkıyor. Çünkü siyaset, işçi sınıfının burjuvaziye karşı verdiği kurtuluş kavgasının ilişkilerine verilen isimdir.

«Sosyalizme ve onun tahrik ettiği anarşiye karşı en büyük teminatımız küçük esnaf ve işçilerimizdir.» diyor Şükrü Er. Ne işçi sınıfı ne de her geçen gün büyük burjuvazinin, tekellerin **baskısı altında ezilerek,** işçi sınıfına bir adım daha yaklaşan ve onun saflarında mücadeleye katılan veya katılacak olan küçük esnaf sizin teminatınız olmamıştır ve olmayacaktır. Çünkü sizi ölesiye terleten sosyalizmi işçi sınıfı kendi elleriyle kuracaktır, tıpkı dünyanın altıda birinde yeni dünyalar kurulduğu gibi.

Yana yakıla işçi-memur ayrımının doğruluğunu savunan MESS Başkanı, bakınız bu konuda ne diyor: «... adaletine ve icraatına teslim olduğumuz; **umum müdüründen işçisine kadar kamu görevlilerinin de sendikalaşmasını istemek, yalnız demokrasinin değil, devletin de yıkılmasını çabuklaştırmanın en kestirme yoludur.»** Yüzbinlerce emekçinin sendikalaşma hakkını keyfi bir tutumla, bir anda yokederek, Anayasa tarafından teminat altına alınmış sendikal hak ve özgürlükleri çiğnemek acaba **yapıcılık** mıdır Bay Şükrü? MC hükümetinin işçi-memur ayrımı konusunda çıkarttığı 1897 sayılı yasa ve ardından SSK Müdürler Kurulunun Kurum tesislerinde çalışan 30 bin işçiyi 1 Ocak 1976'-dan itibaren memur sayması herhalde yüreğinize su serpmiştir. Böylece devlet yıkılmaktan kurtuldu, ama Anayasa çiğnendi! Varsın, ziyanı yok...

Sermayenin dertleri bu kadarla da bitmiyor. Dahası var: «Memleketimizde toplu pazarlıkların nasıl cereyan ettiğini ve toplu sözleşmelerle ekonomimizin ne hale geldiğini bilmiyenimiz kalmadı.» Ve Şükrü Er bilimsel rakamlarla açıklamasını devam ettiriyor: «Ücretlerin yüzde 5 artması halinde; bu fark verim artışı veya satış fiyatlarına yapılan zamla karşılanmazsa işyeri zarar etmeye başlar.» **Hep aynı terane baylar,** ücretler artıyor, hayat pahalılığını da, enflasyonu da hep şu toplu sözleşmeler getiriyor. İşin hiçte böyle olmadığını 1975 yılı rakamlarıyla birlikte bir kez daha görelim.

1975 Ocak - Eylül döneminde işçi ücretlerinde sağlanan artış yüzde 16. Oysa tüketici fiyat artış ora-

nı ise bu yüzde 16'nın çok üstünde. Sadece bir örnek: 1975 Ocak-Ekim arasında gıda fiyatları artış oranları bazı büyük kentlerimiz için şöyle hesaplanmış:

İzmir	(% olarak) 22
İstanbul	26
Adana ve Eskişehir	28
Ankara	29
Bursa	34

(ANKA Ajansı Yıllık Ekonomik Raporu)

Memurların toplandığı büyük illerde, ortalama tüketici fiyat artışı yüzde 20 olduğuna göre, katsayının 9 olarak korunması, **aileleriyle birlikte 800 bin kişinin fakirleştiğini göstermektedir.**

Toplu sözleşmelerden bu kadar rahatsız olan sermaye çevrelerinin temsilcisi Şükrü Er, çarpıcı olsun diye aklı sıra bir örnek vermeye de kalkmış. Şöyle ki: «Yalnız, bu sene Marmara Bölgesinde 7 üyemiz, sendikaların istediklerini verememiş ve işyerlerini kapatmışlardır». Ve netice itibariyle «durum işçinin hak ve çıkarı yönünden de hiç ferahlatıcı» değilmiş. Sayın Bay, **işyerlerinin kapanması, hele de küçük olanların iflâsın eşiğine gelmesi, kapitalist düzenin zorunlu bir sonucudur.** Acaba bu konuda bilginiz yok mudur? Büyük tekellerin ortaya çıkmasıyla onların rekabet gücüne dayanamayan küçük sermayedarlar, elbette işyerlerini kapayacak! Burada işçi sınıfına kızaracağınıza, küçük sermayeyi ve hatta yer yer orta sermayeyi yutan **büyük baş tekellere** kızın. Ama işinize gelmiyor değil mi?

Ve Şükrü Er konuşmasını şöyle noktalıyor: «Bugünkü durumda toplu sözleşme dönemine devletin müdahalesi kaçınılmaz olmaktadır.» Zaten sizin olan devletin, daha da yakın ilgisini istemek normal bir şey, **sizce.** Ama unutmayın ki, işçi sınıfı ve tüm çalışanlar bir kez kazandıkları hakları, burjuva düzenini sınırları içinde kazandıkları haklar da olsa, **kolay kolay geri vermezler.**

SAYIN "MUHBİR VATANDAŞLARIMIZ" VE HATIRLATTIKLARI...

Ergun Özçağlayan, Federal Almanya'da çalışan bir işçi kardeşimiz.. Emeğini, terini ve bilgisini yaban elde kullanan bir yurttaşımız.. IG Metall üyesi.

Türkiye'de kapitalist yıkım düzeninin bir sonucu olarak kendi ülkesinde işsiz kalan ve yaşamını devam ettirebilmek için Almanyalara göç eden nice kardeşlerimizden biri..

Alman tekellerinin baskısı ve sömürüsü yoğundur. Yabancı işçi sayıldığı için başka muamelere maruz kalır Ergun'lar.. Öte yanda yurt hasretine dayanmak, yürek ister.

Yalnız ne var ki, o da bir çoğu gibi bu baskının ve sömürünün nereden kaynaklandığının bilincine varmıştır. Kendi sınıfının sorunlarını ve çözümünü bilen bir yurtseverdir.

Almanya'da üye bulunduğu IG Metall sendikası içinde iş ve yaşam koşullarını biraz daha iyileştirmeye çalışırken öte yandan da hem kendi ülkesinde ve hem de bütün dünyada sömürüsüz-yaşanası bir hayat için uğraş vermektedir.

Ergun Özçağlayan 1975 yılına ait iznini elbet memleketinde geçirmek isteyecektir. İzin vakti gelir, yüreğinde vatan hasreti, yolculuğa hazırlanır Ergun..

Ama muhbir vatandaşlar vardır. İnsanlıktan nasipsiz, yürekleri yerinde bile koskoca mideleri bulunan ve de «sayın» olan muhbir vatandaşlar.. Bunlardan biri Ergun'un iznini memleketinde kullanacağını **D**evlet **G**üvenlik **M**ahkemesine bildiriverir, hani şu Anayasa Mahkemesinin kuruluş yasasını iptal ettiği DGM'ye.. Barolar Birliğinin hukuk ilkelerini zedeleyici bulduğu D.G.M.'ye..

Ve işte o zaman kızılca kıyamet kopar. Ergun Özçağlayan hudutta sorgusuz - sualsiz ve de sebebsiz yakalanır ve göz altına alınır.

Suçu belli değildir.

Sayın Muhbir vatandaşın» kimliği de belli değildir. Ne gibi bir iftiranın söz konusu olduğu hiç belli değildir. Ama belli olan tek şey, yıllık iznini kullanan Ergun Özçağlayan'ın yurdunu demir parmaklıklar arkasından bile göremediğidir. Çünkü penceresiz bir hücreye atılmıştır.

Ama ne varki Ergun Özçağlayan yalnız değildir. Ergun'lar tek değildir. Önce Sendikası IG Metall harekete geçer, Avrupa'daki işçilerimizin örgütü Avrupa Türkiye'li Toplumcular Federasyonu (ATTF) harekete geçer. Avrupa Barış ve Özgürlük Komitesi (A.B.Ö.K.) harekete geçer. DİSK'e baş vurulur. DİSK harekete geçer.. Ve «sayın muhbir vatandaş'ın» şakasına kurban giden Ergun Özçağlayan nihayet serbest bırakılır.

Ve gerek Türkiye'deki ve gerekse Avrupa'daki Türkiyeli işçiler «Özgürlükçü Hür Demokratik rejimin (!)» ne demek olduğunu bir kez daha görürler.

Aynı günler içinde bütün yurttaşlarımız, basından, hudut kapılarında 1000 kişilik gizli listelerin bulunduğunu öğrenirler. Bu listelerde adı bulunanların yurda girmesinde sakınca bulunduklarını öğrenirler. Biz işçiler bilmek istiyoruz, «kimmiş bu yurda girmesi sakıncalı görülenler?» Ne yapmışlar, suçları ne imiş, bilmek istiyoruz. Hayali mobilya mı ihraç etmişler, Fransa'ya baz morfin mi kaçırmışlar, vergi mi kaçırmışlar, milyonlarca lirayı götürüp İsviçre bankalarına istif mi etmişler? Bilmek istiyoruz. Bilelim ki bütün işçiler - köylüler, emeği ile geçinen bütün yurttaşlarımız tanısınlar Ergun'ları..

HAFTALIK ÇALIŞMA SÜRESİNİN KISALTILMASI SORUNU

Kapitalist sistemde çalışma süresinin kısaltılması amacıyla yapılacak her girişim, artı-değer sömürüsüne karşı bir mücadele olmak zorundadır. Çalışma süresinin kısaltılması yolunda kazanılan her dakika, ya da her saat, belirli oranda sermayedar sınıfın sömürüsünü azaltmak demektir.

Çalışma süresinin kısaltılması, bir yönüyle artı-değer sömürüsünü azaltırken, diğer yönüyle işçi sınıfına daha etkili bir mücadele sürdürmenin olanaklarını yaratır. İş gününün kısaltılmasıyla kazanılan zaman, işçi sınıfına daha etkili bir mücadele sürdürmenin olanaklarını yaratır. İş gününün kısaltılmasıyla kazanılan zaman, işçi sınıfına dinlenme, gücünü yenileme fırsatı verirken aynı anda, eğitim, öğrenim, örgütlenme, sendikal ve siyasi çalışma ortamı da sağlar. İşçi sınıfının mücadelelerle dolu tarihi, çalışma süresinin kısalmasıyla ne ölçüde güçlendiğini kanıtlamaktadır.

İş gününün kısaltılması, işçilerin örgütlü bir mücadeleyle sermayedar sınıfa karşı baskın çıkmasına bağlıdır. İş gücünü belirli bir süre için sermayedara satan işçi, bu gücün insani ölçüler içinde kullanılmasını sağlayacak sınırları koymak isterken, bu güçten azami kâr elde etmek isteyen sermayedarlar, bir iş gününden iki iş günü çıkartmanın yollarını ararlar. Bu nedenle karşılıklı güçler oranında keskinleşen bir mücadele kaçınılmaz olur. Bu mücadele özünde, «toplam kapitalistlerle, yani kapitalistler sınıfı ile, toplam işçiler, yani işçi sınıfı arasında cereyan eden bir mücadeledir.»

İŞ GÜNÜNÜN SINIRLARI NEDİR?

Böylesine bir mücadeleye konu olan iş gününün ne olduğunu anlamak için, sorunu iki açıdan incelemek gerekir. Bir taraftan sınırları ne olabilir sorusuna cevap ararken, diğer taraftan bir işgününde neler olduğunu bilmekte yarar vardır.

İş gününün üst sınırı 24 saatlik bir günden az olmak zorundadır. Bunu belirleyen işgücünün fizik sınırıdır. Yani 24 saatlik bir gün boyunca insan ancak belli miktar enerji harcayabilir. İnsan çalışmasının yanı sıra yemek, uyumak, temizlenmek, dinlenmek gibi ihtiyaçlarını gidermek zorundadır. Bundan başka insan fikri ve sosyal ihtiyaçlarını giderebilmek için de zamana gerek duyar. Bu da iş gününün üst sınırını 24 saatin altına indirmeye neden olur.

Bu iki sınır da esnektir. İş günü 24 saatin altında olacaktır. Ama ne kadar altında? Günümüzdeki 8 saatlik sınırlamaya 18 saatlik iş gününden gelindiğini hatırlarsak, bu düzenlemeyi mücadelenin belirlediğini daha iyi kavramış oluruz.

İş gününün alt sınırı ise belirsizdir. İşçinin kendisi için çalıştığı zaman kadardır diye bir alt sınır söyleyebiliriz. Ancak bu kapitalist sistemde gerçekleşemez.

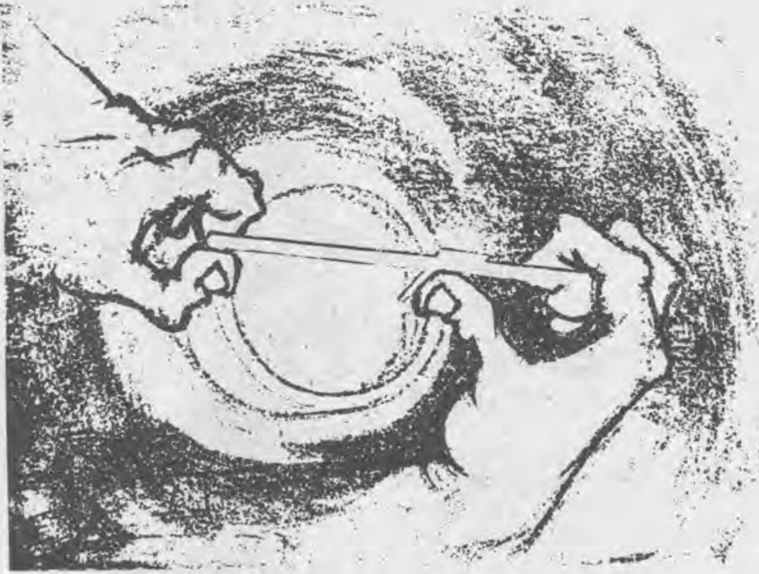
İnsan, herhangi bir üretim faaliyetine girişince «işgücü» nü kullanır. Çalıştığı sürece de bu işgücünü harcar.

İşte işçi, yaşamak, kendisinin ve ailesinin hayatını devam ettirmek için bu «işgücü» nü belirli bir süre satan insandır. İşçinin bundan başka bir gelir kaynağı yoktur. Üretimdeki konumunu, işgücünü harcayarak değer yaratması belirler.

İşgücü ise, insanın canlı varlığında, yani beyninde, kaslarında, sinirlerinde, kanında meydana gelen enerjidir. Akli ve fizik yeteneklerinin toplamıdır. Bir günlük çalışma süresinde bu işgücünün bir kısmını tüketen insan, ertesi gün tekrar aynı şekilde çalışabilmek için tükettiği enerjiyi kazanmak zorundadır. Bu da yemek, içmek, barınmak, giyinmek gibi temel ihtiyaçların giderilmesi, toplumsal şartların gerektirdiği sosyal ve kültürel ihtiyaçların karşılanması, aile hayatının ve neslinin devam etmesiyle gerçekleşebilir. İşçinin bu ihtiyaçlarına gerekli tüketim araçları dersek, bu tüketim araçlarının ortalama miktarının üretimi için gerekli olan iş süresi, «işgücü»nün değerini, bunun karşılığı olarak alınan para miktarı da ücreti ifade eder.

Kapitalist (sermayedar) ise işçi-

«Toplu sözleşmelerle alınan zamların fiyat artışlarına neden olduğu» çığlıkları atarak aşırı kârlarını örtbas etmeye çabalayan ülkemiz kapitalistlerine karşı, çalışma sürelerinin kısaltılması mücadelesi vermek politik bir içerik taşımaktadır.»

nin bu işgücünü bir günlüğüne satın alır ve bir iş günü boyunca kullanır. Karşılığında işgücünün değeri kadar olması gereken bir ücret öder. Sermayedarın üretimdeki rolü, üretim araçlarını, işlenecek maddeleri bir araya getirmek, bunları işleyecek işgücünü bularak çalıştırmak ve yaratılan değere el koymaktır. Sermayedarın gelir kaynağı işçinin yarattığı artı-değerdir.

Demek ki, işçi bir işgünü içinde belirli bir zaman kendi işgücünün değerini üretecek, geriye kalan zamanda da bir başka değer üretecektir. Aksi halde sermayedar işgücünü satın almayacaktır.

Öyleyse bir iş gününde işçi, aldığından fazlasını verecektir. Yani iş gününün bir kısmında ücret olarak aldığının karşılığını yaratırken, arta kalan kısmında fazladan bir değer yaratacaktır. Bir iş gününde neler oluyor sorusuna başka bir deyişle cevap verirsek, iş günün bir kısmı işgücünün yeniden kazanılmasını sağlarken, geri kalan kısmı sermayedara kâr sağlar deriz.

İŞ GÜNÜ İKİ KISIMDAN MEYDANA GELİR

Açıkça görüldüğü gibi iş günü iki kısımdan meydana gelmektedir. İşçi iş gününün bir kısmında aldığı ücretin karşılığı olan bir değer yaratmakta, yani ihtiyaç duyduğu tüketim araçlarının ortalama miktarının üretimi için gerekli olan iş süresi kadar çalışmaktadır. İşçinin sermayedara kâr sağlamadığı kendisi için çalıştığı bu süreye, **«gerekli çalışma süresi»** bu süre içinde harcanmış emeğe de **«gerekli-emek»** denilmiştir.

İşçi, sermayedarla olan anlaşması gereği çalışmasına devam ederek, «gerekli çalışma süresi» nin sınırlarının ötesine geçer. İş gününü tamamlayan bu geriye kalan kısımda işgücünü harcayan işçi, artık kendisi için değil tamamen sermayedar için bir değer yaratır. İş gününün bu kısmına **«artı çalışma süresi»** bu sürede harcanmış emeğe **«artı emek»** ve yaratılan değere de **«artı-değer»** adı verilmiştir.

MÜCADELE TOPLAM İŞ GÜNÜNÜN KISALTILMASI İÇİNDİR.

Bir işgünü içinde «gerekli çalışma süresi»ne kadar kısalır, «artı çalışma süresi»ne kadar uzarsa kapitalistin kârı o kadar artacaktır. İşçi, «gerekli çalışma süresi» nin haricinde ne kadar fazla çalıştırılırsa, yarattığı artı-değer o kadar artmış olacak ve bu artı-değere el koyan kapitalistin sömürüsü de o oranda büyük olacaktır. Sözgelişi, «gerekli çalışma süresi» 3 saat ise, artı-değer üretilen «artı çalışma süresi» iş gününün 7, 8, 9 saat olduğu durumlarda sırasıyla, 4, 5, 6 saat olacaktır. Buna göre bir taraftan ücret artışı sağlanırken, diğer yandan toplam çalışma süresinin kısaltılmasına çalışılmalıdır.

İşte çalışma süresinin kısaltılması bu bakımdan sömürü oranının azaltılması anlamına gelir. Bunu kabul etmeyen sermayedarla karşılıklı güçler oranında bir mücadele bu yüzden gerekli olur. Fakat, gerek ücretlerin artmasının, gerekse çalışma sürelerinin kısaltılmasının artı-değer sömürüsünü ortadan kaldırmaya yetmediği açıkça görülmektedir.

DAHA FAZLA KÂR SAĞLAMA YOLLARI

Genellikle sermayedar, işçiden daha fazla artı-değer sağlamak için şu üç yola başvurur. 1. İş gününü uzatabilir. 2. İşçinin gerçek ücretini düşürebilir. 3. Yoğun çalıştırmayla emeğin verimliliğinde yükselme meydana getirir.

● İş gününün uzatılarak nasıl aşırı kâr sağlandığını biraz önce açıkladık. Sermayedarların bu konudaki insafsızlığını, işçilerin de buna karşı yılmadan nasıl mücadele ettiğini daha ilerki bölümlerde göreceğiz. Önemli olan 18 saatlik çalışma süresi günümüzde nasıl 8 saate indirildiyse, bu 8 saatlik sürenin kısaltılabileceğini kavramaktır.

● Gerçek ücretin düşürülmesinde en önemli araç fiyat artışlarıdır. İşçinin ücret olarak eline geçen para, yaşaması için gereken tüketim araçlarını almaya yetmiyorsa gerçek ücret düşürülmüş

> «Çalışma sürelerinin kısaltılması yolunda bir mücadeleyi ücret artışı yanısıra kabul eden bir sendika politik tutumuda beraberinde getirmelidir.»

demektir. Ücret sabit kalırken malların fiyatları artıyorsa, ya da malların fiyat artışları ücretlerdeki artışlardan daha hızlıysa, işçinin ücret olarak eline geçen para işgücünün değerini ifade etmiyordur. İşçi gerekli tüketim araçlarının bir kısmından vazgeçiyordur. Bu durumda ücreti karşılayan «gerekli çalışma süresi» kısalarak, artı-değer yaratan «artı çalışma süresi» uzar ve kâr oranı artar. Malların sahibi olan sermayedarlar fiyatları bu yüzden kolaylıkla artırırlar. Aşırı kâr elde etmek için ülkemizde en çok bu yola başvurulmaktadır.

● Yoğun çalıştırmayla emeğin verimliliğinde yükselme sağlamak, bir iş günü sonunda elde edilen ürünü iki ya da üç katına çıkarmak demektir. Bu durumda birim mala harcanan emek azalacak, birim mal için çalışılan süre kısalacaktır. Yani günde 5 ayakkabı yapan ayakkabıcı 10 ayakkabı üretmeye, 50 ampul kapatan kimya işçisi 100 ampul kapatmaya, 20 buzdolabı yapan fabrika 40 buzdolabı yapmaya, 5 otomobil çıkaran fabrika 10 otomobil çıkarmaya başlayacaktır. Böylece işçinin ihtiyacı olan tüketim araçlarının ortalama miktarının üretimi için gerekli iş süresi de azalacaktır. Bunun sonucu gene iş günündeki «gerekli çalışma süresi»nin azalması, «artık çalışma süre»nin çoğalarak sömürü oranının büyümesi olacaktır.

Emek verimliliğinin artması genellikle sermayenin yoğunlaşarak üretimde ileri teknolojinin kullanılmasıyla olur. Burada önemli olan ne üretim artışına ne de ileri teknoloji kullanılmasına karşı çıkmamaktır. Hedef şaşırılmamalı, bu olanakları kurnazca kullanıp, sözgelişi çaktırmadan «üretim bandını» hızlandıran sermayedarın tutumuna karşı çıkılmalıdır.

Burada sürdürülecek mücadele gene toplam çalışma süresinin kısaltılması yolunda olmalıdır. Öte yandan toplumun ihtiyaçları «üretim bandı»nın hızlanmasını gerektiriyorsa, bu sözgelimi dakikada 4 vida sıkan işçiye 8 vida sıktırarak olmamalı işsizler ordusundan yeni işçiler çalıştırmakla çözümlenmelidir.

Kısaca bütün tutkusu kâr ve yine kâr olan, hiç durmadan artı-değer yutmak isteyen sermayedarların başvurdukları yollar bunlardır. Şimdi çalışma sürelerinin kısaltılması uğruna kapitalist sınıf ile işçi sınıfı arasında cereyan eden mücadelenin tarihine bir göz atalım.

ÇALIŞMA SÜRELERİNİN KISALTILMASI YOLUNDA YAPILAN MÜCADELELERİN TARİHİ GELİŞİMİ

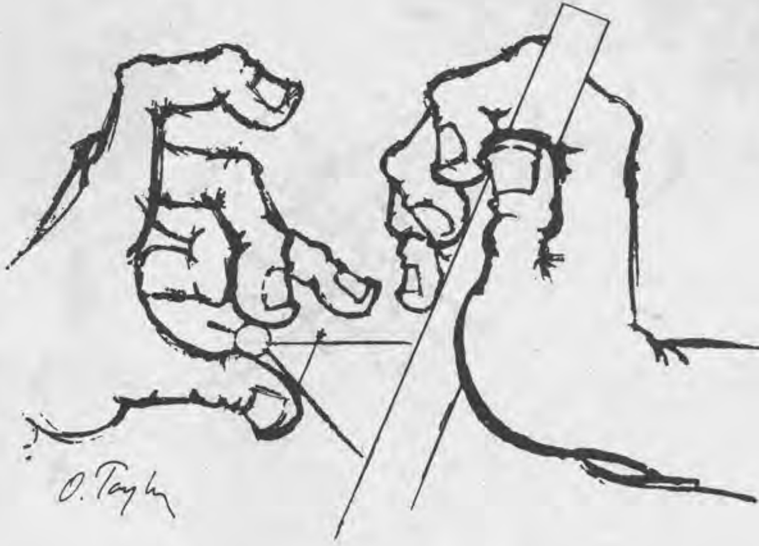
«Pamuklu endüstrisi kurulalı 90 yıl oluyor... Bu endüstri İngiliz ırkının üç kuşağında pamuk işçilerinin dokuz kuşağını yiyip tüketmiştir.»

Bu sözler, İngiltere Avam Kamarası'nda 27 Nisan 1863 tarihinde yapılan bir konuşmadan alınmıştır. Kapitalizmin diğer ülkelerden çok daha hızlı geliştiği İngiltere, insan hayatının hiçe sayıldığı, kadın ve çocukların hayatlarını kaybetmeleri pahasına çalıştırıldıkları bir ülke olarak tarihi bir önem taşır. Fizik sınırların sonuna kadar zorlanarak 16-18 saatlik iş gününün uygulandığı İngiltere'de çalışma sürelerinde yapılan ilk düzenlemeler 1349 yılına kadar uzanır.

Çalışma koşullarının ağırlığı, süre olarak uzunluğu kısa zamanda nesillerin tükenmesine, çalıştırılacak işçi bulunmasında güçlük çekilmesine sebep olmaktaydı. Öyle ki, fakirler yurdu ile anlaşma yapıp 8-12 yaşlarındaki çocukları çalıştıran fabrikatörlere, insan simsarlarına rastlanmaktaydı. Zamanla bu kıyım öyle arttı ki, eriyen, tükenen insanların yerine yenilerini koymak imkânsızlaştı. O zaman işçilerin yaşam sürelerini artıracak tedbirler alınmasına gerek duyuldu.

Bu arada işçiler de günlük çıkarlarının ötesinde aralarında birlik kurup güçlü örgütler etrafında toplanmaya başladılar. Çalışma hayatına ilişkin ilk fikri ve yasal

«Çalışma süresinin kısaltılması, bir yönüyle artı-değer sömürüsünü azaltırken, diğer yönüyle işçi sınıfına daha etkili bir mücadele sürdürmenin olanaklarını yaratır.»

faaliyetlerin, toplu işçi gösteri ve direnişlerinin başlangıç yeri bu bakımdan İngiltere olmuştur diyebiliriz. İş gününün kısaltılması yolunda verilen mücadelenin günümüze kadar başarıyla sürmesinin kaynağı, işçilerin örgütlü güçlerinin bir ürünüdür.

İLK YASAL DÜZENLEMELER

İlk yasal düzenleme 1349 yılında İngiltere'de yapılmıştır. Veba salgını nedeniyle çalışanların sayısının azalması, verilen ücretle çalışacak işçi bulunamaması, ücretlerin yeniden düzenlenmesine, iş gününün sınırlanmasına yol açtı.

1496 yılında VIII. Henry zamanında çıkarılan bir yasa ile sanatkârların ve tarım işçilerinin, yaz aylarında sabah 0.5'den akşam 8'e, kış aylarında ise sabah 0.5'den hava kararıncaya kadar olan süre içinde çalışmalar sınırlandı.

1770 yıllarında çalışma süresinin kısaltılması görüşüne «aylaklığı ve kötü alışkanlıkları teşvik eder» gibi ardında sermayenin has çıkarları gizli gerekçelerle karşı çıkılıyordu. Bu arada örgütlenen işçilerin sürekli mücadelesi bazı yasaların çıkmasına yol açıyorsa da, yasanın uygulanması için yeniden mücadele etmek gerekiyordu.

1802-1883 yılları arasında İngiltere'de 5 iş kanunu çıkartılmış, kapitalistlerin direnişi nedeniyle 30 yıl kâğıt üzerinde kalan bu yasalar işçilerin yer yer kanlı mücadeleleri sonucunda uygulanabilmişti.

İngiltere'de işçilerin sürdürdükleri bu mücadele diğer Avrupa ülkelerine de yansıyordu. 1841 yılında Fransa'da çıkarılan bir yasa, 8-12 yaşlarındaki işçilere 8 saatlik, 12-16 yaşlarındaki işçilere de 12 saatlik iş günü getiriyordu.

7 Haziran 1844'de İngiltere'de çıkarılan bir yasa ise, 18 yaşından yukarı kadın işçileri koruyup 13 yaşından küçük işçilerin çalışma sürelerini şartlı olarak 6.5 saatle sınırlarken, çocuk işçiler için yaş sınırını 9'dan 8'e indiriyordu.

12 SAATLİK İŞ GÜNÜNÜN SAĞLANMASI

Kapitalistlerin kendi aralarındaki rekabetlerden de yararlanan işçiler, 1846-1847 yıllarında büyük kayıplara rağmen «12 satlik iş günü»nü gerçekleştirmeyi başardılar. Büyük sanayi merkezleri, işçilerin ekonomik ve politik örgütleriyle sürdürdükleri direniş ve gösterilerle çalkalanıyordu. Bu tarihlerde Fransa'da yetişkinlerin çalışma süresi 18 saat civarındaydı.

10 SAATLİK İŞ GÜNÜNÜN SAĞLANMASI

İşçilerin örgütlenerek sürdürdükleri mücadele gittikçe şiddetleniyordu. 1 Temmuz 1847'de kadınlar ve 13-18 yaşındaki çocuklar için 11 saatlik, 1 Mayıs 1848 de ise 10 saatlik iş günü kabul ettirildi. 5 Ağustos 1850'de ilk defa cumartesi gününün tatil yapılması konu edildi ve 6 günlük haftalık çalışmanın ilk beş günü kadın ve çocuklar için 10.5 saat üzerinden uygulanarak cumartesi günleri 7.5 saat çalışılması yürürlüğe girdi. Bunun ardından 1850 yılında çıkan bir ek yasa ile çalışma süresi 0.6-18.00 olarak sınırlandı.

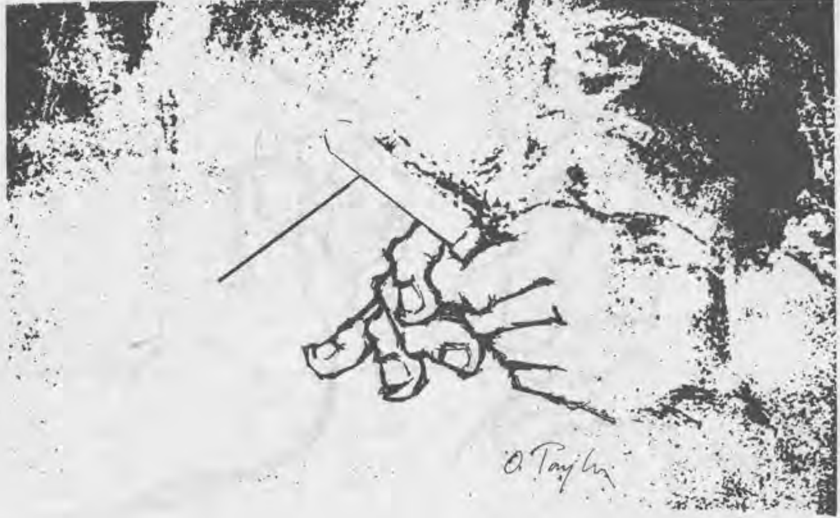
Kapitalistler işçilerden zorla imza toplayarak, büyük ücret kesintileri yaparak kanunu değiştirmeye, işçilerin dayanışmasını kırmaya çalıştılar. Çeşitli yaşlardaki işçilerin karşı karşıya getirmeye amaçlayan uygulamalara giriştiler. İşçi önderlerini susturmak için her yola baş vurup, çok sayıda işçiyi tutukladılar. Ancak, kapitalistlerin bütün bu saldırıları işçilerin daha da keskinleştirip, bilinçlendirdi. Güçbirliği yapan işçlier, büyük kayıplara rağmen «10 saatlik iş günü» nü geri dönülmeyecek şekilde yerleştirmeyi başardılar.

8 SAATLİK İŞ GÜNÜNÜN SAĞLANMASI

«8 Saatlik iş günü» denilince, Amerika Birleşik Devletlerinde işçilerin 1886 1 Mayıs'ında yaptıkları grevlerin kapitalistler tarafından kanlı bir biçimde bastırılmasını hatırlamamak mümkün değildir. İşçilerin 8 saatlik iş günü için yaptıkları grevi kana bulayan kapitalistler, 4 mayıs günü yapılan bir mitingi de polisin attığı bombayla dağıtmış, bir kaç kişinin ölümüne yol açan olayın suçlusu olarak da sendika yöneticilerini göstermiştir. Ardından 4 sendikacıyı idam ettirip 4'ünü de ömür boyu hapse mahkum ettirmiştir. Buna rağmen «8 saatlik iş günü» için sürdürü-

«Gerek ücretlerin artmasının, gerekse çalışma sürelerinin kısaltılmasının **artı-değer** sömürüsünü ortadan kaldırmaya yetmediği gerçekliktir.»

len mücadele gücünden bir şey kaybetmemiş, üstelik diğer ülkelere de hızla yayılarak sonunda kabul edilmiştir. Günümüzde uygulanmakta olan «8 saatlik iş günü» 1 Mayıs 1886 grevci işçilerinin kanı pahasına kabul edilmiştir demek her halde bir borçtur.

TÜRKİYE'DE ÇALIŞMA SÜRELERİNİN KISALTILMASI

Ülkemizde çalışma sürelerinin kısaltılması yolunda tesbit edilebilen ilk mücadele Osmanlı İmparatorluğu dönemindedir. 1908'de İzmir Tranvay işçilerinin, iş gününü 10 saate indirmek ve ücretlere zam yapılmasını sağlamak amacıyla grev yaptıkları bilinmektedir. Bu grevin ittihat ve Terakki Hükümetinin sendika kurmayı ve grev yapmayı yasaklayan «Tatili Eşgal» kanunu gelir.

1923 yılında «Şark Şimendiferleri» grevinde temel isteklerin büyük bir kısmı çalışma sürelerinin düzenlenmesiyle ilgilidir. İşçiler, yol işçilerinin çalışma sürelerinin 8 saate indirilmesini, ücretli hafta tatili yapılmasını, tatil günlerinde çalışanlara çift gündelik verilmesini isterler. Bu istekler şirket tarafından 10 gün süren grevin sonunda kabul edilir.

Aynı yıl içinde çalışma sürelerine ilişkin girişimleri, ünlü İzmir İktisat Kongresinde görmekteyiz. Kongreye «Çiftçi Grubu», «Tüccar Grubu»nun yanı sıra «İşçi Grubu» olarak katılan işçiler, iş gününün 8 saat olmasını, tatil günlerinde ücret ödenmesini, işçilerin yılda bir ay izin kullanmasını 30 maddelik istek listesinde belirttiler.

Ülkemizde çalışma sürelerine ilişkin ilk yasal düzenleme 2 Ocak 1925'de çıkarılan, nüfusu 10 bini geçen şehirlerde 24 saatten kısa olmamak kaydıyla sanayinin bazı dallarında haftalık dinlenme süresini zorunlu kılan hafta tatili konusunda görüyoruz. Bunu 8 Haziran 1936'da çıkarılan 3008 sayılı İş Yasası izlemektedir. 3008 sayılı yasa, haftalık çalışma süresini 48 saat, günlük süreyi 8-9 saatle sınırlarken, fazla mesailerin günde 3 saatten, yılda 90 günden fazla olamayacağını belirlemektedir. Ayrıca, ara dinlenmeleri, gece mesaileri, hafta tatili ve genel tatiller hakkında düzenlemeler de getirmektedir.

Yasanın yayımlandıktan bir yıl sonra yürürlüğe girmesine rağmen, çalışma sürelerinin uzun zaman 8 saate inmediği, 10-11 saat üzerinden uygulandığı görülmüştür. Çünkü yasada işverenler lehinde bir çok hükümler vardı. Yasanın 35. maddesinin A bendinde «... genel bakımdan iş süresinin 48 saat olduğu...» kabul edilirken, daha sonraki bendler de bu uygulamanın hangi dallarda, hangi tarihlerde başlayacağı, Çalışma Bakanlığının talimatnameleri ile 3 yıl içinde tesbit edileceği belirtilmişti. 36, 37, 38 ve 39. maddeler, olağanüstü durumlara ve işkollarına göre çeşitli istisnalar getirmiş böylece temel maddeyi işlemez hale sokmuştur. Sözgelişi bazı işverenler 37. maddeye göre Bölge Çalışma Müdürlüğünün izniyle iş gününü uzatabileceklerdir.

İkinci Dünya Savaşıyla birlikte çıkarılan kararnamelerle çalışma sürelerinin 10-11 saat olarak uygulanmakta olduğu, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) nden bir heyetin 1950 yılında verdiği bir rapordan anlaşılmaktadır. Raporda şöyle denilmektedir. «... İş kanunu ile tesbit edilen iş zamanı, genellikle hiçe sayılıyor ve Türkiye'de normal iş günü genellikle 10-11 saattir.»

Bu rapor bir yana 1954 yılında hükümet, Milli Korunma Kanununa dayanarak bazı işyerlerinde iş saatlerini günde 11 saat olarak tesbit etmiştir.

Çalışma süreleri en son 1971 yılında çıkartılan İş Yasası ile düzenlenmiştir. Yeni yasada, eskisinde bulunan «9 saati geçmemek» hükmüne yer verilmemiş, buna karşılık haftalık çalışma süresinin en çok 48 saat olduğu belirtilmiş, ayrıca, çıkarılacak bir tüzükle 48 saatten az çalışılması gereken işlerin tesbit edileceği ifade edilmiştir. Nitekim 12 Şubat 1973'de yayınlanan İş Süreleri Tüzüğü ile günde ancak, 8, 7, 6, 5 ve 4 saat çalışılacak işler gösterilmiştir. Ardından 4 Mart 1973'de fazla çalışma tüzüğü ile fazla mesai yaptırılmayacak işler bildirilmiştir.

Bütün bu yasal düzenlemelere

«İş gücünü belirli bir süre için sermayedar'a satan işçi, bu gücün insani ölçüler içinde kullanılmasını sağlayacak sınırları koymak isterken, bu güçten azamî kâr elde etmek isteyen sermayedarlar iş gününü uzatmanın yollarını ararlar. Bu nedenle karşılıklı güçler oranında keskinleşen mücadele kaçınılmaz olur.»

rağmen ülkemizde halâ 48 saatin üzerinde çalışıldığını söyleyebiliriz. Buna kanıt olarak da DPT tarafından yayınlanan 3. Beş Yıllık Kalkınma Planında 1972 yılında Türkiye'de ortalama çalışma süresinin 48.2 saat gösterilmesini ileri sürebiliriz.

Bu ortalamaya Devlet memurlarının 40 saatlik haftalık çalışma süresinin de dahil olduğu göz önüne alınırsa, haftalık çalışma süresinin tarım sektörünün dışında dahi 48 saati aştığı ortaya çıkar.

ÇALIŞMA SÜRESİNİN KISALTILMASI İÇİN ÜLKEMİZDEKİ SENDİKAL MÜCADELELER

Ülkemizde son yıllarda hızlı bir gelişme gösteren işçi sınıfının sendikal mücadelesi ancak yasal süre olan 48 saatlik iş gününün uygulanmasında başarı sağlanmıştır. Bunun ötesinde toplu sözleşmelerle 48 saatin altında çalışma süresi elde edilmesinde oldukça yetersiz kalmıştır.

Bu arada çalışma sürelerinin kısaltılması yolunda bir mücadeleyi ücret artışı yanı sıra kabul eden bir sendika hiç kuşkusuz politik bir tavrı da beraberinde getirmektedir. «Ücretlerin dondurulması» talebinde bulunmaktan çekinmeyen, «Toplu sözleşmelerle alınan zamların fiyat artışlarına neden olduğu» çığlıkları atarak aşırı kârlarını örtbas etmeye çabalayan ülkemiz kapitalistlerine karşı, çalışma sürelerinin kısaltılması mücadelesi vermek apaçık siyasi bir içerik taşır. Bu yüzden «partiler üstü» denilen sınıf işbirliğini veya uzlaşmacılığı savunan Türk-İş'le, sınıf sendikacılığını kendine rehber edinmiş DİSK arasındaki köklü fark bu mücadeleye de yansımıştır.

TÜRK-İŞ'DEN ÖRNEKLER

Türk-İş Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan «Yürürlükteki 250 Toplu İş Sözleşmesinin Kıyaslı Araştırması Mayıs 1975» adlı yayında yer alan kayıtlara göre 246 sözleşmenin kapsadığı işyerlerinde çalışma sürelerinin durumu şöyledir:

İşyerlerinin yüzde 89'unda haftalık çalışma süresi 48 saat, yüzde 6.1'inde 45 saat, yüzde 3.7'sinde 40-42.30 saat, yüzde 1.2'sinde 39-39.30 saat olarak bağıtlanmıştır.

48 saatin altında çalışma süresinin uygulandığı anlaşılan işyerleri görüldüğü gibi yüzde 11'dir. Sözleşme maddesi olarak kaydedildiği için görüşmelerle elde edilmiş çalışma süreleri olarak kabul ettiğimiz bu veriler üzerinde uzun boylu değerlendirme yapmaya gerek yoktur. Somut bir durumu yansıtmaktadır.

Ancak araştırma kapsamına alınan sözleşmeler içinde 48 saatin altında en çok çalışma saati bağıtlamış sözleşmelerin Petrol-İş Sendikası'na ait olduğunu belirtmek gerek. Petrol-İş'in araştırmada yer alan 31 sözleşmesinde çalışma sürelerinin dağılımı şöyledir: Toplam 31 sözleşmenin 15'inde haftalık çalışma süresi 48 saat, 10'unda 45 saat, geriye kalan 6'sında ise 40-42.5 saattir. Bu işyerlerinde petrol ve kimya sanayi dallarındaki üretim koşullarının etkisinin bulunduğunu ilâve edersek doğru değerlendirme yapmak mümkün olur.

DİSK'DEN ÖRNEKLER

DİSK'e bağlı sendikalara gelince durum az da olsa bir farklılık göstermektedir. Petrol ve Kimya işkollarında faaliyet gösteren Petrol Kimya-İş Sendikasının üyelerinin ortalama çalışma sürelerinin haftada 45.3 saat olduğunu tesbit ediyoruz. Aynı sendikanın sözleşme yaptığı işyerlerinin yüzde 40.8'inde haftalık çalışma süresi 48 saat, yüzde 59.2'inde 48 saatin altında olarak bağıtlanmış. 48 saatin altında bağıtlanan sözleşmelerde haftalık çalışma süreleri şu dağılımı gösteriyor:

Toplam işyerlerinin yüzde 41.4'ünde haftalık çalışma süresi 45 saat, yüzde 9.6'sında 46 saat, yüzde 2.4'ünde 47.5 saat, yüzde 5.8'inde 42.5 saat.

DİSK'e bağlı BASIN-İŞ Sendikasında ise, sözleşme imzalanan işyerlerinin yüzde 81'inde haftalık çalışma süresinin 48 saatin altında olduğunu tesbit ettik. Aynı şekilde işyerlerinin sadece yüzde 19'unda haftada 48 saat çalışılırken, yüzde 50'sinde 45 saat, yüzde 16'sında 47.5 saat, yüzde 4'ünde 44 saat, yüzde 6'sında 2.5 saat haftalık çalışma süresinin uygulandığını gördük. Basın sanayiinde kontrolden uzak küçük işyerlerinin çoğunlukta olduğunu belirtirsek, çalışma sürelerinin kısaltılması mücadelesinde Basın-İş Sendikası'nın oldukça başarılı olduğu ortaya çıkar.

DİSK'e bağlı MADEN-İŞ Sendikası'nda ise çalışma sürelerinin durumu önceki sendikalara oranla biraz geri olmakla beraber iş kolunun özellikleri ve bu iş kolunun sermayedarlarına karşı yürütülen mücadele açısından ileri saymak gerekir. Maden-İş'e bağlı işyerlerinin yüzde 71.6'sında üyelerinin yüzde 67.7'si haftada 48 saat üzerinden çalışmaktadırlar. Geriye kalan işyerlerinin yüzde 8.0'inde üyelerinin yüzde 15.5'ine 45 saat, gene işyerlerinin yüzde 4.5'inde üyelerinin binde 8'ine 47.5 saat haftalık çalışma süresi elde etmiş olan Maden-İş Sendikası'nın bunlardan arta kalan işyerlerinin yüzde 15.9'unda çalışmakta olan üyelerinin yüzde 16.0'sı ise haftada 46 saat çalışmayı, bu işletmelerin kuruluşundan bu yana uygulamaya devam etmesi sonucu sözleşme harici sürdürmektedir.

Bu genel yapısının dışında Maden-İş Sendikası'nın Philips ve Bimak grevleri üzerinde çalışma sürelerinin kısaltılması mücadelesine örnek olması bakımından durmak gerekmektedir. Hatırlanacağı gibi 100 günü aşan bir grevden sonra Philips işyerinde uluslararası bir dayanışmayla haftalık çalışma süresini 48 saatten 45 saate indirmeyi başarmıştı. Aynı şekilde 75 günü aşan bir süredir grevde olan Bimak fabrikasında hemen hemen grevin tek nedeni haftalık çalışma süresinin kısaltılması olmaktadır.

ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE ÇALIŞMA SÜRELERİ

Günümüzdeki çalışma sürelerini değerlendirmek açısından çeşitli ülkelerdeki çalışma saatlerini izlemekte yarar var.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 1975 istatistiklerinde izleyebildiğimiz ülkeleri kabaca üç grupta toplayarak aradaki farklılaşmaları ortaya çıkarmaya çalış-

tık:

a) İleri kapitalist ülkeler
b) Az gelişmiş ülkeler
c) Sosyalist ülkeler

Türkiye'de resmi ortalama çalışma süresine göre aşağıdaki karşılaştırma oldukça ilgi çekici.

1972'de yayınlanan 3. Beş Yıllık Plana göre Türkiye ortalaması: 48.2 saat.

İleri kapitalist ülkelerde ortalama haftalık çalışma süresi: 40-42 saat.

Az gelişmiş ülkelerde ortalama haftalık çalışma süresi: 44.7 saat.

1972 yılına göre sosyalist ülkelerde ortalama haftalık çalışma süresi: 39.2 saat.

Az gelişmiş olarak nitelediğimiz ülkelerde ise sırasıyla ortalama haftalık çalışma süreleri:

İspanya'da 44.3, Yunanistan'da 44.9, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde 48.1, Güney Kore Cumhuriyeti'nde 49.5 saattir.

Sosyalist ülkelerde ise haftalık çalışma saatleri 1973 yılında, Macaristan'da 37.6 saattir. 1972 yılı istatistiklerine göre Polonya'da 37.7, Yugoslavya'da 36.6 saat olan haftalık çalışma süreleri 1971 yılı rakamlarına göre Sovyetler Birliği'nde 40.4 saattir. (1)

Öte yandan çalışma sürelerini gösteren rakamlar, faşist yönetimlere sahip ülkelerde işçilere ve emekçilere baskı yapıldığını ortaya çıkarmaktadır. Güney Kore, Güney Afrika Cumhuriyeti, İspanya ve 1974 yılına kadar Yunanistan'da çalışma sürelerinin kısalmadığı izlenmektedir.

Irkçı bir yönetimi uygulamakla tanınan Güney Afrika Cumhuriyeti'nde 1965 yılında 46.1 saat olan çalışma süresi, 1973 yılında 48.1 saate yükselmiş, faşist İspanya'da 1965'de 44.4 olan haftalık çalışma süresi 1974 yılında ancak 44.1 saate inmiş, Yunanistan'da ise 1965'de 43.8 olan çalışma süresi 1975'de 44.9'a çıkmıştır.

SONUÇ :

Çalışma sürelerinin kısaltılması ve hafta tatilinin iki güne çıkarılarak cumartesi gününün bütün işyerlerinde tatil kabul edilmesi için yasal düzenlemenin yapılması, işçi sınıfının sendikal ve siyasal mücadelesinin ülke çapında boyutlara ulaşmasını gerekli kılmaktadır. Aşırı kârlarını tehlikede gören sermayedar sınıfın geriletilmesi için güçlü sendikal örgütlenmenin yanı sıra siyasi mücadeleye de ağırlık verilmesi kaçınılmaz bir şart olarak kendini kabul ettirmektedir. Sermayenin bazı gruplarının, «48 saatin altındaki çalışmalara 48 saat üzerinden ücret ödeyemeyiz», «çalışma sürelerinin kısaltılması ücret artışlarında pazarlık şartı olarak kullanılıyor» şeklindeki çıkışlarına karşı net tavır alınması ve köklü bir mücadele verilmesi zorunludur.

Çalışma sürelerinin kısaltılmasıyla ücret artırma mücadelesi beraber götürülmeli, kısalan iş gününden kazanılan zamanı değerlendirecek daha yüksek ücret seviyelerine ulaşılmalıdır. Tek başına cumartesi gününün bütün işyerlerinde tatil olarak kabulü sağlansa bile bu gelişme haftalık çalışma süresi toplu sözleşmelerle 48 saatin altına indirilerek tahkim edilmelidir.

Fazla mesailerin azaltılması, ara dinlenmelerinin çoğaltılması bu mücadelenin parçası olarak değerlendirilmeli ve bu konuda etkili girişimlerde bulunmak gündeme alınmalıdır.

Öte yandan çalışma süresi kısalmasının üretim düşmesine yol açmayacağı ve işsiz oranının çok yüksek olduğu ülkemizde istihdam olanakları yaratacağı unutulmamalıdır. 48 saatten indirilecek her bir saat için işçi sayısı yüzde 2 artırılarak üretim düşmesine meydan verilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca haftalık çalışma süresinin sözgelişi 8 saat kısaltılması sanayide yüzde 16 civarında yeni istihdam yaratmaktadır. Bu oran dış ülkelerde çalışan işçilerimizin yarısı kadardır.

Bunun yanı sıra yeni işçi istihdam etmenin maliyetleri artırıp enflasyonu hızlandıracağı iddialarının aksine maliyetler son derece düşük olup kısa bir intibak devresinden sonra ekonomik gelişmeye hız verecek güçde olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Çalışma süresinin kısaltılmasıyla kazanılan zamanın, insanın, insan haline gelmesi için, insanın fikren ve ruhen gelişmesi için, insanın sosyal fonksiyonlarını yerine getirmek, beden ve kafa güçlerini serbestçe kullanıp harcaması için gerekli bir zaman olduğunu bu nedenle işçi sınıfının gelişmesi açısından önem taşıdığını hatırdan çıkarmayarak mücadeleye devam edilmelidir.

(1) Sovyetler Birliği iş yasasına göre haftalık çalışma süresi 41 saati aşamaz. Aynı yasanın 22 nci maddesine göre yaşları 16-18 arası olan emekçiler için bu süre 36, yaşları 15-16 olanlar için de 24 saatle sınırlandırılmıştır. Sovyetler Birliği'nde fazla mesai yasaklanmıştır.

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİNDEN

ARALIK

ÇALIŞMA BAKANLIĞI İŞ MÜFETTİŞLER DERNEĞİ (İM-DER) :

Çalışma Bakanlığı İş Müfettişleri Derneği Genel Başkanı ve Genel Sekreteri görevlerinden alınarak başka illere sürüldü.

İş Müfettişleri Derneği (İM-DER) yetkilileri Çalışma Bakanına gönderdikleri açıklamada çalışma barışını korumakla görevli Çalışma Bakanlığının bu uygulama ile barışı ortadan kaldırıcı tavır içinde olduğunu, Anayasa ile güvence altına alınmış olan dernek kurma hakkının da güdümlü hale getirilmeye çalışıldığını belirttiler.

AVRUPA TÜRKİYELİ TOPLUMCULAR FEDERASYONU (ATTF) :

Federal Almanya'da bulunan Avrupa Türkiye'li Toplumcular Federasyonu 29 Kasım - 6 Aralık tarihleri arasında «işsizliğe ve eşitsizliğe karşı direniş» haftası düzenledi.

Avrupa'da çalışan işçilerin sorunlarını tartışmak özellikle, oturma müsaadesi konusunda yabancı işçilere yasa dışı çeşitli zorluklar çıkaran yabancılar dairesinin tutumu ve işbulma kurumunda keyfi uygulamaları, taşınma yasağını ve işten çıkarılmaları protesto etmek için düzenlenen «işsizliğe ve eşitsizliğe karşı direniş» haftasında konferans, açık oturum, gösteri, yürüyüş ve mitingler yapıldı.

TÜRK HUKUK KURUMU (THK) :

Türk Hukuk Kurumu'nun düzenlediği «işçi memur ayırımı konusundaki son kararnamenin Anayasamız ve hukuk kuralları karşısındaki durumu» adlı açık oturum yapıldı. Açık Oturumda Demokrasinin var olduğu ülkelerde memurların sendikal özgürlüğe sahip olmalarının vazgeçilmez bir çözüm yolu olduğu belirtildi.

İSTANBUL BAROSU :

İstanbul Barosu seçimleri yapıldı. Genel Kurulda yapılan seçimleri, çoğunluğu sosyalistlerden oluşan «Çağdaş avukatlar grubu» 140 oya karşılık 450 oyla kazandı.

2. BASIN KURULTAYI :

2. Basın Kurultayı Toplandı. Basın Kuruluşlarının düzenledikleri 2. Büyük Türk Basın Kurultayı 3 gün süren çalışmaları ile alınan kararların yanı sıra düşünce özgürlüğünü kısıtlayan Türk Ceza Yasasının 141, 142. maddeleri ile 163. maddelerinin kaldırılması yolunda çalışmalar yapılmasını da Kurultay dileği olarak karara bağladı.

TÜM SAĞLIK PERSONELİ DERNEĞİ (TÜS-DER) :

Ankara'da şube başkanları ve bölge temsilcileri ile bir toplantı yapan Tüm Sağlık Personeli Derneği (TÜS-DER) bir açıklama yaparak hızla artan fiyatlar karşısında geçim darlığına düşen, günden güne yoksullaşan memurların maaşlarından her ay yasa dışı kesilen yüzde 5 oranındaki kesintilerin, patronlara kredi, teşvik primi adı altında peşkeş çekildiğini, MEYAK paralarının faizi ile birlikte geri verilmesini istedi.

TÜM MEMURLAR BİRLEŞME ve DAYANIŞMA DERNEĞİ (TÜM-DER) :

Genel Başkan Erhan Tezgör geçtiğimiz günlerde Ankara'da bir basın toplantısı yaparak memurların yılda dörtbin lira fazla vergi ödediğini açıkladı.

BAROLAR BİRLİĞİ :

Geçtiğimiz hafta ülkemizin tüm «bağımsız hukukçularını» temsil eden Barolar Birliği'nin 9. Genel Kurulu toplandı.

Daha sonra, Genel Kurulun aldığı kararlar bir bildiri ile kamuoyuna duyuruldu:

Anayasa'nın tanıdığı hak ve özgürlükler tam anlamı ile yaşama geçirilmemiş, 12 Mart rejiminde ise Anayasa'nın demokratik niteliği yapılan değişikliklerle zedelenmiş, uygulamada insan hakları ve onurunu zedeleyen işlem ve eylemler yapılmıştır.

Özellikle Ceza Yasaları ile oluşan, demokratik olmaktan çok Anayasa ve onun kurduğu demokratik kurumlarla örtülü OTORİTER bir yönetim niteliğindedir. 1930 faşist İtalyan Ceza Kanunundan Türk Ceza Kanununa ağırlaştırılarak 141 ve 142 numaralarla aktarılan maddeler ile insan hakları ve fikri ifade özgürlüğünü kısıtlayan Ceza Kanunun 163. maddesi türünden hükümler varlığını korudukça, bu rejimi başka bir sözcükle nitelemek mümkün değildir. Genel Kurulumuz bu nitelemeyi kamuoyuna yansıtmayı görev sayar ve ülkenin bütün aydınlarını, demokratik kuruluşlarını ve yetkili devlet kurumlarını rejimin 1961 Anayasa'sında ifadesini bulan demokratik öze kavuşturulmasında yasal bütün yollardan mücadeleye davet eder.

Tekelci burjuvazinin «hukuk sınıftan üstündür» yutturmacasını açığa çıkartan Barolar Birliği 9. Genel Kurulunun ileri sürdüğü istemler, demokratik, sendikal ve siyasal hak ve özgürlüklerin korunması ve genişletilmesi için mücadele eden işçi sınıfının istemleriyle çakışmaktadır.

TÖB-DER

TÖB-DER Şube Başkanları toplandı. Toplantıyı TÖB-DER Genel Başkanı bir konuşmayla açtı. 6 Aralık'da yapılması gereken eylemler üzerine konuşan Genel Başkan, TÖB-DER olarak demokrasiden ve demokrasi mücadelesinden ne anladıklarını şöyle belirledi.

«TÖB-DER olarak; demokrasiden, demokrasi mücadelesinden ne anladığımızı belirtmemiz gerekiyor. Biz, demokrasiden bütün sınıf ve tabakaların çıkarları doğrultusunda örgütlenme özgürlüğünü, bütün demokratik hakların hiçbir sınırlama olmaksızın özgürce, kullanılmasını anlarız. Demokrasi mücadelesinden bu hakların alınması için, örgütlü kitlelerle mücadeleyi anlarız. Demokrasinin ve demokrasi mücadelesinin teminatı olarak yalnızca örgütlü halk kitlelerini görürüz. Ve yalnızca örgütlü emekçi kitlelere güveniriz. Ve demokrasi mücadelesinde başta işçi sınıfı olmak üzere, bütün emekçi sınıf ve tabakaların en geniş güçbirliğini savunuruz. Bu güçbirliğinden yana çalışırız. Bugüne kadar, bu anlayışı ısrarla sürdüreceğiz. Bu tavrımızın doğru olduğunu bizim gibi düşünmeyenlere ve davranmayanlara anlatmak için, devrimci sorumluluk içinde çaba göstereceğiz.»

TÜM TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİ (TÜTED)

Tüm Teknik Elemanlar Derneği İstanbul Şubesi yönetim kurulu Basına bir açıklama yaparak, memurların 1970 standartlarına uygun bir yaşam sürdürebilmeleri için katsayı en az 17 olmalıdır dedi.

Memur yapılarak sendikal hakları elinden alınmak istenen işçilerin direnişini de desteklediğini açıklayan Tüm Teknik Elemanlar Derneği yayımladığı haber bülteninde,

«Ülkemizde, öğretmeni, teknik elemanıyla bir milyona yakın memur grevli toplu sözleşmeli sendikal haklarını kazanma yolunda mücadele verirken, MC iktidarı, bir kararname ile 400 bin işçiyi memur statüsüne geçirmek, böylelikle ekonomik - demokratik - politik haklardan yoksun olan emekçilerin sayısını daha da arttırıp, eğemen sınıfların sömürü alanlarını genişletmek istemektedir. Bu kararname MC iktidarının, işçi sınıfının, demokratik hak ve özgürlüklerin düşmanı olduğunu somut olarak göstermektedir.

2 Aralık 1975

Sıkıyönetim söylentilerinin yaygınlık kazanması ve bir takım sermaye çevrelerinin körüklediği faşist saldırıların yoğunlaşması üzerine bir demeç veren DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, «Bugün bir takım çevrelerde gittikçe yaygınlık kazanan sıkıyönetim söylentileri işçi sınıfının bilimsel tahlillerinin doğruluğunu bir kez daha kanıtlıyor. 52 yıllık Cumhuriyet tarihimizin 27 yılını aşkın bir süresini sıkıyönetimler altında geçirmek zorunda bırakılan halkımız bugün yeni bir sıkıyönetim dönemine kesinlikle karşıdır» dedi.

3 Aralık 1975

DİSK Yönetim Kurulu olağan toplantısını yaptı. Toplantıyı Genel Başkan bir konuşma ile açtı.

«A) Çalışan kesimin en örgütlü, en disiplinli bölümüne işçi sınıfına karşı girişilen anti-demokratik saldırılar, toplumun diğer kesimlerine de gözdağı verme hesabını içinde taşımaktadır. Tüm çalışanların sendikalaşma taleplerini işçi-memur ayırımına son verilmesi isteklerini kulak arkası etme politikası, tüm bu taleplerin, işveren sınıfı karşısında güçlü bir bütünleşmeye gidilmesi tehlikesinden ve korkusundan doğmaktadır.

B) İlerici, halktan yana demokratik bir iktidarı işbaşına getirmek ve MC iktidarının yapıştığı koalisyon koltuğundan ayrılması, tüm ilerici-demokratik güçlerin 12 Ekim seçimlerinden aldığı güç ile yürüteceği çabalar sonucunda başarıya ulaşacaktır, ulaşmalıdır.

C) Toplumdaki bunalımları daha da derinleştirmemek ve sertleştirmemek için MC iktidarını derhal ve kesinlikle istifaya davet ediyoruz. Bu davet bilinmelidir ki geniş emekçi kitlelerin ortak isteği durumundadır.»

4 Aralık 1975

Olağan toplantısını yapan DİSK Yönetim Kurulu DİSK'e katılma kararı alan GES-İŞ, ÇAĞDAŞ GIDA-İŞ, MAB-İŞ, TEKNİK-İŞ Sendikalarının DİSK saflarına katılmalarına oybirliği ile karar verdi.

5 Aralık 1975

Sıkıyönetim söylentilerinden bahsedilmesi, sıkıyönetim isteminin Meclislere getirilmek istenmesi üzerine DİSK Genel Sekreteri İ. Güzelce basına özel bir demeç verdi.

Sermaye güçleri kendi düzenlerinin ve dışa bağımlılıklarının neden olduğu ve temelde yatan ekonomik bunalımların karşısında ayakta kalabilmenin tek güvencesini böyle bir baskı ve terör düzeninde görüyorlar. Dünya somut pratiğinde dahi böyle baskıcı faşist rejimlerin sermaye güçlerinin sorunlarını halledemediği ve uzun süremediği ortadadır.

11 Aralık 1975

SSK Müdürler Kurulunun 1.1.1976 dan itibaren kurumda çalışanları memur yapan keyfi kararına karşı DİSK Genel Sekreteri İbrahim GÜZELCE basına bir demeç verdi ve özet olarak;

«Bir işçi kuruluşu olduğunu iddia eden Türk-İş'in desteğiyle, işveren ve büyük sermaye sınıflarının çıkarları uyarınca çıkartılan 1897 sayılı yasaya karşı işçi sınıfımızın, halkımızın sessiz kalması beklenemez.» dedi.

19 Kasım 1975

SSK Müdürler Kurulu'nun 30.000 işçiyi memur yapmaya yönelik kararı üzerine DİSK Genel Sekreteri İbrahim GÜZELCE basına yazılı bir demeç verdi.

«Sermaye sınıfının MC iktidarı ile onların dümen suyundaki Türk-İş'in ve işçi-memur ayırımına karşı çıkmayan güçlerin plânı açıktır.

Son olarak Sosyal Sigortalar Kurumu'nun İstanbul Sağlık Kurumlarındaki başhekimlere işten elçektiren Sosyal İşler Bakanı'nın genelgesi MC iktidarının haksız tutumunun bir belgesidir.

20 Aralık 1975

DİSK Olağanüstü Başkanlar Konseyi toplandı. Toplantıyı DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER bir konuşma ile actı.

«Yüzbinlerce işçiyi toplu sözleşme düzeninden, toplumsal haklarından yoksun bırakmaya, demokrasi mücadelesinin ön sıralarında yerlerini almış DİSK'e bağlı sendikaları yok etmeye, çalışanların örgütlü eylem birliğini parçalamaya yönelik 1897 sayılı Anayasaya aykırı yasa, işçi sınıfımızın haklı Anayasal mücadelesi karşısında uygulanacak ortamı bulamayacaktır.

21 Aralık 1975

DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in çağırısı üzerine olağanüstü toplanan DİSK Başkanlar Konseyi «işçi-memur ayırımı» sorununu görüştü. Şu hususları karar altına aldı.

1. «İşçi-memur ayrımı» diye güncelleşen sorun, özünde işçi sınıfımızın sendikal bütünlüğüne yönelmiş, sermaye sınıfına finans aktarma girişimleri için kamu kesiminde çalışan işçilerin ücretlerinin dondurulmasına yönelik, tüm çalışanların grevli toplu sözleşmeli sendikal mücadelesini yok etmeyi amaçlayan anti-demokratik, faşist bir uygulamadır.

2. İşçi sınıfımızın, kazanılmış demokratik ekonomik haklarını koruma ve daha ileri demokratik boyutlara ulaştırma mücadelesini veren ve verecek olan Konfederasyonumuz;

a) İşçilerin memurlaştırılması, memur yapılması halinde yasal direnişlerini sonuna kadar destekleyecektir.

b) Bu girişimlerin devam etmesi halinde, Anayasayı korumak amacı ve demokrasiye olan inancının gereği Anayasal yoldan geniş kitle eylemleri ile görevini yerine getirecektir.

25 Aralık 1975

SSK Müdürler Kurulunun işçileri memur yapmaya yönelik 1897 sayılı yasayı uygulamaya sokmak istemesi üzerine DİSK'e bağlı SOSYAL-İŞ Sendikası üyesi binlerce işçinin Ankara SSK işyerlerinde direnişe geçmesi üzerine DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler basına yazılı bir demeç verdi ve özet olarak:

«İşçi sınıfının bilinçli bir doğrultuda açık seçik büyüyüp güçlenerek gelişmekte olduğu korkusundan hareket ederek, bu gelişip güçlenmeyi bölmek amacına dönük, işçi-memur ayırımı konusundaki Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürler Kurulu kararı ile, MC iktidarının bu doğrultudaki Anayasa dışı girişimlerinin kaldırılmasının gerektiği hususunda son bir defa daha uyarıda bulunmayı yararlı görüyorum» dedi.

27 Aralık 1975

Seydişehir Alüminyum Tesislerinde çalışan işçilere karşı sürdürülen saldırılar üzerine DİSK Genel Başkanı basına verdiği yazılı demeçde özet olarak;

«Seydişehir Alüminyum tesislerinde binlerce işçiyi örgütleme çabalarını başarılı bir şekilde sürdüren ÖZGÜR ALÜMİNYUM-İŞ bir süre önce DİSK'e katılma kararı almak üzere Genel Kurulu'nu toplamıştı. Ancak, dışarıdan da gelen faşist komandolar yasal işçi toplantısını, kolluk kuvvetlerinin gözleri önünde, basarak zorbalık örneklerinden birini daha vermişlerdi.»

28 Aralık 1975

DİSK Yürütme Kurulu toplandı. DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER Yürütme Kurulu adına basına bir açıklama yaparak özet olarak;

«Sermaye, iktidar ve bunların güdümündeki sendikalar üçlüsünün, komandolar aracılığıyla sürdürdükleri son günlerdeki faşist saldırılar, özel bir önem taşımaktadır. 400.000 işçiyi bir anda memur yapmaya yönelik, 1897 sayılı yasa ile, SSK'nın, 30.000 işçiyi sendikalaşma hakkından yoksun bırakmayı amaçlayan kararı bunun bir parçasıdır» dedi.

30 Aralık 1975

Yargıtay Genel Kurulu'nun referandum yasa dışı ilân etmesi üzerine DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER basına yazılı bir demeç vererek «Yargıtay Genel Kurulu Referandumu yasa dışı ilân ederek, hem Anayasamıza toplumsal gerçeklerimize, hem de insan hak ve özgürlüklerine ters düşmüştür» dedi.

31 Aralık 1975

DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER yayınladığı Yeni yıl mesajında «1976 yılı dünyada ve ülkemizde bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme mücadelesinin yeni başarı ve zaferler elde edeceği bir yıl olacaktır» dedi.

1.12.1975
Kilsan ve Gebze Tuğla Fabrikalarında DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası toplu sözleşme yapma yetkisini aldı.

2.12.1975
Erdoğan Lâstik işyerinde, DİSK'e bağlı Lâstik-İş sendikası sürdürmekte olduğu toplu sözleşme görüşmelerinden bir sonuç alınamaması üzerine grev kararı aldı.

5.12.1975
DİSK'e bağlı Basın-İş Sendikası Arkın Ofset ve Kitabevinde çalışan elli üyesi adına toplu sözleşme imzaladı.

6.12.1975
Eyüp'te Haliç kıyısında kurulu Aziz Turhan Bağırsakhanesinde çalışan DİSK'e bağlı Barder-İş Sendikasına üye 40 işçi, sendikal çalışmalarından dolayı iş akitlerinin işveren tarafından fesh edilmesi üzerine direnişe geçti.

7.12.1975
DİSK'e bağlı Maden-İş 1. Bölge Temsilciliği, PERFEKTÜP İşçilerinin yanısıra, İzsal grevcileri, AUER, MAN, İDAŞ Fabrikası işçilerininde katılmasıyla bir sohbet toplantısı düzenledi.

10.12.1975
DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası Küçükçekmece'de kurulu Akçimento'da 925 işçi adına işkolunun en iyi toplu sözleşmesini imzaladı.

11.12.1975
900 işçinin çalıştığı Tariş'de DİSK'e bağlı Tekstil Sendikasına üye işçilere komandolar saldırdı. Dördü ağır olmak üzere yirmi işçi yaralandı. Onbir işçinin gözaltına alındığı fabrika 17 Aralık tarihine kadar kapatıldı.

12.12.1975
DİSK'e bağlı Türkiye Maden-İş Sendikası İskenderun Demir Çelik işletmeleri (İsdemir) işyerinde referandum istedi.

13.12.1975
Petrol-Kimya-İş Ankara'da kurulu Oksan Koll. Şti. işyerinde toplu sözleşme imzaladı.

14 Aralık 1975
Çınar Otelcilik A.Ş. işyerinde DİSK'e bağlı Turizm-İş üyesi işçilerin 9/8/1975 tarihinde başlattıkları grev devam ediyor.

15 Aralık 1975
Türkiye - Irak Petrol Boru hattı inşaatında çalışan DİSK'e bağlı Baysen - İş üyesi 804 işçinin 24 Kasım 1975 tarihinde başlattığı direniş devam ediyor. İşçiler yaptıkları açıklamada Yabancı Patronlara ve onların işbirlikçilerine karşı işçileri ezen ve sömürenlerin düzenine karşı hayatın her alanında mücadelelerini sürdüreceklerini ve yasalardan doğan haklarını alıncaya kadar direnişe devam edeceklerini belirttiler.

19.12.1975
150 Komando'nun fabrikaya sokulması üzerine Tariş'de işçiler tekrar işi bıraktı.

20.12.1975
İskenderun'da örgütlenen balıkçılar DİSK'e bağlı Devrimci Toprak-İş Sendikası İskenderun Balıkçılar Lokalini kurdular.

21.12.1975
Ges-İş Sendikası 4500 olan üye sayısının DİSK'e katıldıktan sonra 10 bine yükseldiğini açıkladı.

22.12.1975
DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası İzmir Anadolu Lift Sanayii işyerinde, toplu sözleşme imzalayarak işçilerin aylık ücretlerine 1500 lira zam ve çeşitli sosyal haklar elde etti.
DİSK'e bağlı Turizm-İş Sendikasının ITT Sheraton Oteli işyerinde sürdürmekte olduğu protokol görüşmelerinin çıkmaza girmesi üzerine 490 işçi direnişe geçti.

23.12.1975
SSK Müdürler Kurulunun 1.1.1976 dan itibaren memur yapmak istediği DİSK'e bağlı Sosyal-İş üyesi 30 bin kişiden yaklaşık 2.500'ü Ankara'da direnişe geçti.

24.12.1975
SSK'daki işçilerin direnişini desteklediğini açıklıyan DİSK'e bağlı Has-İş Sendikası Genel Başkanı Halil Hayta «Bu direnişin kurumun diğer işyerlerine ve özellikle hastahanelere yansımayacağını hiç kimse garanti edemez.
Sosyal Güvenlik Bakanı Ablum direnişi işçinin işçiye karşı bir eylemi olarak göstermek çabasından vazgeçmelidir. İşçi sınıfımız kimin işçiye karşı eylem içinde olduğunu çok iyi bilmektedir» dedi.

SSK'ya bağlı hastahanelerde çalışan ve memur olmak istemeyen Has-İş üyesi işçiler 1897 sayılı kanun hükmünde kararnameyi protesto etmek için direnişe geçtiler.

Tariş İplik Fabrikasında çalışan Tekstil Sendikasına üye işçiler işyerinde can güvenliği sağlanıncaya kadar işbaşı yapmamaya karar verdi.
Tariş işvereni 100 işçinin daha işine son verdi.
Konya'da kurulu Alkim Alkali Kimya A.Ş. işyerinde çalışan 40 işçinin işten atılması üzerine işçilerin başlattığı direniş Petrol-Kimya-İş Sendikasının öne sürdüğü işçi isteklerinin kabul edilmesiyle sona erdi.

25.12.1975
DİSK'e bağlı Baysen-İş Sendikası SSK işyerlerinde çalışan işçilerin memur statüsüne geçirilmesini kınadı.

DİSK'e bağlı Petkim-İş Sendikası Yalova Elyaf Fabrikasında yetki tesbiti için referandum istedi.

26.12.1975
Seydişehir Alüminyum Tesislerinde çalışan Özgür Alüminyum-İş üyesi işçilere saldıran komandolarla işçiler arasında çatışma çıktı. 4. ü ağır olmak üzere 15 işçi yaralandı, bir işçi öldü.

27.12.1975
Gebze'de kurulu Marshall Boya Fabrikasında DİSK'e bağlı Petrol Kimya-İş Sendikasının 310 işçi adına sürdürdüğü toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamadı. 30 dan fazla madde üzerinde uyuşmazlığa gidildi.

DİSK'e bağlı Baysen-İş Sendikasının İmar İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı Lice Deprem İnşaat Amirliği işyerinde toplu sözleşme yapma yetkisi kesinleşti.

28.12.1975
DİSK'e bağlı Ges-İş Sendikası Afyon Şubesi «Sendika, eğitim, örgütlenme ve DİSK» konularında bir açık oturum ve sohbet toplantısı düzenledi.

29.12.1975
Özgür Alüminyum-İş Sendika binasına bomba atıldı.

Bin ikiyüz işçinin çalıştığı Topkapı Şişe ve Cam, Topkapı Teknik Cam Fabrikalarında, DİSK'e bağlı Hür Cam -İş Sendikası toplu sözleşme yapma yetkisini aldı.

30 Aralık 975
DİSK'e bağlı Sosyal-İş Sendikasının Haşet Kitabevi işyerinde toplu sözleşme görüşmeleri devam ediyor.

DİSK'e bağlı Yeni Haber-İş Sendikasının TRT İstanbul, Diyarbakır, Kars, İzmir işyerlerinde toplu sözleşme yapma yetkisi kesinleşti.

31.12.1975
Ordupazarı Zincirlikuyu, Fındıklı, Levent işyerlerinde örgütlenen DİSK'e bağlı Teknik-İş Sendikası toplu sözleşme yapma yetkisini aldı.

DİSK'e bağlı Tekstil Sendikası 319 işçinin çalıştığı Avrupa Çorap Fabrikasında toplu sözleşme imzaladı.

Ayın Yorumu

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi üzerine o denli yazıldı, çizildi ve söylendi ki, bir noktadan sonra bunların kısa bir bilânçosunu yapma gereği ortaya çıktı. Bu bilânçoyu, elbette her örgüt, kendi sınıfsal, kitlesel niteliğine, örgütsel işlevine ve her şeyden önce parçası olduğu toplumun her düzeydeki koşulları ve gelişimini hesaba katarak yapma durumunda. Somut koşullar ve veriler dışında, subjektif özlemlere göre ileri sürülen görüşler, isteseler de istemeseler de, yaşam tarafından mahkûm ediliyor ve hat ta esas hedefi gözden kaçırarak, saray oyunlarına varıyor. Toplumsal mücadele ve bu mücadele içinde bulunan örgüt, güç ve kişiler, bir karmaşıklıklar bütünü oluşturan tüm yönleriyle ele alınmıyor. İçinde bulunulan ve bulundukları somut konumdan çıkılarak: «ne yapılmalı, ne yapılabilir ve ne yapmalıyız» sorularının sentezi yerine, «ne yapılmalı ve ne yapmalıdır» çelişkisine düşülüyor. Oysa, sosyalist mücadelenin öznelcilikle, hayalcilikle en ufak bir ilişkisi yok. Maddi veriler, işçi sınıfının bilimi ışığında değerlendirilirken somut pratiğe yönelik sonuçlar da mutlaka bu objektif verileri gözeterek **gerçekçi olmak, zaman ve mekâna uygun düşmek** durumundadır. Bir başka deyişle, mücadele biçim ve yöntemlerini, örgütsel yönelişi saptamak bir veya birkaç kişinin iradesine, yazılan beş-on sayfaya bağlı değildir. Eğer birkaç kişi böyle bir iddiada bulunuyorsa, bu ya onların «çocukluk hastalığı» ndan veya donkişotluğundan, yada hinoğlu hinliklerindendir.

Demokratik hak ve özgürlükler için mücadele üzerine çok yazıldı, yazılıyor ve yazılacak. Bu elbette bir gereklilik, DİSK bu mücadele doğrultusunda görüşünü belirlemekle kalmadı,' kitlesini de seferber etti. DİSK'in koyduğu demokratik kitle eylemleri sadece bir **«dizi» olarak**, alanlarda kalmadı. Daha önce, sonraları ve günümüzde ülkenin çeşitli bölgelerinde, işyerlerinde bu kavga verildi, veriliyor ve verilecek. Sungurlar'da, Pancar Motor'da, Philips'te, Tariş'te, Seydişehir'de işçi kitleleri, birkaç kişi için değil, demokrasi için ve sökülüp atılmak istenen DİSK için yılmadan, açlığa ve yokluğa rağmen mücadele etti ve ediyor. DİSK olgusunu ve büyüyen DİSK gerçeğini işçi sınıfı ve özellikle onun bilinçli kesimleri doğru değerlendiriyor ve sendikal örgütüne sahip çıkıyor... Yalnız işçi kitleleri mi?Hayır! Memurlar, öğretmenler, teknik elemanlar, iş müfettişleri, ekonomik çıkarları ve sendikalaşma hakkı için verdikleri mücadeleyle, genelinde demokrasi mücadelesi ile DİSK arasındaki diyalektik bağı kuruyorlar. Bu bağ, somut pratikte, işyerleri ve çevrelerinde, **DİSK'li işçilerin** mücadele verdikleri tüm alan ve bölgelerde gerçekleşiyor, oluşuyor. Tepeden inme, öznel ve birkaç kişinin bireysel çıkışıyla alınmayan sonuç, somut koşulların somut tahliline dayanan yön gösterici gerçekçi talepler etrafında ve pratikte hayata kavuşuyor. Kaynaşma ve bilinçlenme bu mücadelenin içinde oluşuyor, diğer kitleleri etkiliyor ve örgütlenmeyi hızlandırarak birliğe yöneliyor. **Bu bir süreç.** Örgütler bu süreci, sıraladığımız koşullara kesinlikle uyarak ve gerçekçi bir şekilde, hızlandırmaya yarayan araçlar. Bu araçların iyi işlemesi, sadece kendi iç koşullarına değil, özellikle yürüdüğü yoldaki verilere bağlı. Elbette, her ikisi arasında ayrılmaz bir bağ vardır. **Ancak, eğer:** 1 — Kitlelerin toplumsal ve siyasal bilinç ve örgütlenme düzeyleri, önerilen mücadele yöntemini ve hedefini hayata kavuşturamayacaksa; 2 — Karşıt güçlerin tuzağına düşüp, «tokat» veya «balyoz» yemek sözkonusu ise; 3 — Önerilen hedefe ulaşılmasında objektif olarak çıkarları bulunan kitleler arasındaki bağ henüz oluşum halinde ve onları temsil eden örgütler arası söyleşi henüz ortak bir plâtform da ve somut pratikte gerçekleşmemişse birkaç kişinin, şu veya bu yöndeki, olumlu veya olumsuz isteği, önerisi ne ifade eder? Tüm bu bilimsel gerçekleri hesaba katmadan yapılan eleştirilerin ve suç lamaların hiçbir olumlu yanı yoktur. Bu tür davranışlar, bölücüdür, parçalayacıdır ve esas hedefi saptırıcıdır.

Belirttik. Bir kez daha belirtelim. Bugün ve yarın, mücadelenin esas hedefi demokratik, sendikal ve siyasal hak ve özgürlüklerin savunulması ve aynı anda genişletilmesidir. Bu hedef doğrultusunda verilen ve verilecek mücadelenin tekeli ne şu, ne de bu örgüte aittir. Hiçbir örgüt, kendi durumuna, kendi tutum ve davranışlarına bakmadan, bir diğerine: «ne duruyorsun» deme hakkına sahip değildir. Hele bunu diyenler, kendilerini öncü yerine koyanlarsa! Demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin içinde, demokrasiden yana olan tüm örgütler, güçler ve kişiler vardır, var olmalıdırlar.

Tekrar edelim. Demokrasi mücadelesinin, toplumun tüm yönleriyle demokratikleştirilmesi savaşımının başarısı, bu süreç içinde yer aldığını ilân etmekle kalmamış, bunu somut davranışlarıyla kanıtlamış örgüt ve güçler arasındaki söyleşinin kurulması, hızlanması ve ortak talepleri içeren bir eylem platformu **(ortak eylem programı)** etrafında birleşmesiyle olanaklıdır. Bu mücadelenin başarısının bir diğer vazgeçilmez koşulu da işçi sınıfının birliğinin sağlanmasına ve öncülüğüne bağlıdır. Bir ortak eylem programında birleşmiş örgüt ve güçler, birbirlerinin örgütsel bağımsızlıklarına, ideolojik farklılıklarına saygı gösteren, bu mücadele içinde, somut davranışlara bakarak, birbirlerini eleştirirler. Bu eleştiriler de yapıcıdır, birleştiricidir, güçlendiricidir.

Tekelci sermaye saldırısını şiddetlendiriyor. Tariş, Seydişehir, SSK, 1897 sayılı yasa, referandum hakkının yasaklanması bu olgunun örnekleri. Hedef: İşçi sınıfı hareketi. Bu olayların yoğunlaştığı zaman ve mekanda grev hakkı kısıtlı; dayanışma ve genel grev hakkı yok; birçok emekçi katman sendikalaşma hakkından yoksun. Saldırıya karşı mücadele yöntemleri sınırlı. Fakat, her şeye karşın, demokrasi mücadelesi yükseliyor ve siyasal güçler dengesi büyük sermaye aleyhine hızla değişmeye devam ediyor. Bu sürecin hızlandırılması ve ileri demokratik bir topluma kavuşulması, yine bir ortak eylem programında birleşmiş örgütlerin örgütsel bağımsızlıklarını ve ideolojik farklılıklarını koruyarak, birbirleriyle karşılıklı saygı ve dayanışma içinde yürütecekleri ortak mücadeleyle olanaklıdır.

DİSK'e BAĞLI SENDİKALAR

1. **ASİS** 29 26 68
Gazi Mustafa Kemâl Paşa Bulvarı No. 112/16 MALTEPE/ANKARA
2. **BAR-DER-İŞ** 26 60 63
Ankara Cad. Nurlu Han No: 123/4 SİRKECİ İSTANBUL
3. **BASIN-İŞ** 22 61 97 - 27 67 37
Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 12 CAĞALOĞLU/İSTANBUL
4. **BAYSEN-İŞ** 25 46 05
Necatibey Cad. Sezenler Sok. No: 1/10 YENİŞEHİR/ANKARA
5. **ÇAĞDAŞ GIDA-İŞ**
Cibali Hisaraltı Sok. No. 98 UNKAPANI/İSTANBUL
6. **DEVRİMCİ TOPRAK-İŞ** 18 83 61
Akay Cad. Nizamoğlu Apt. No: 6/6 BAKANLIKLAR/ANKARA
7. **GES-İŞ** 17 98 12 - 25 04 18
Mithatpaşa Cad. Süleyman Sırrı Sok. No. 2 Kat 4 YENİŞEHİR/ANKARA
8. **GIDA-İŞ** 45 89 85
Refik Saydam Cad. No: 3/4 TEPEBAŞI İSTANBUL
9. **HAS-İŞ** 26 45 11
İncili Çavuş Sok. Karadeniz Apt. Kat 1 SULTANAHMET/İSTANBUL
10. **HÜRCAM-İŞ** 27 84 02
Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 12/4 CAĞALOĞLU/İSTANBUL
11. **KAPFER GENEL-İŞ** 18 99 87
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No: 53/10 MALTEPE/ANKARA
12. **KERAMİK-İŞ** 27 94 28
Divanyolu, Klodfarer Cad. 12/3 CAĞALOĞLU/İSTANBUL
13. **PETROL KİMYA-İŞ** 28 35 10 - 11
Lâleli, Mimar Kemalettin Mah. Kızıltaş Sok. 7 AKSARAY/İSTANBUL
14. **LASTİK-İŞ** 25 42 70 - 71
Londra Asfaltı, Merter Sitesi TOPKAPI/İST.
15. **MAB-İŞ** 25 20 29 - 25 57 06
Necatibey Cad. Sezenler Sok. Lozan Ap. No. 2/9 YENİŞEHİR/ANKARA
16. **MADEN-İŞ** 48 50 74 - 75 - 76
Barbaros Bulvarı No: 58/2-3-4-5 BEŞİKTAŞ - İSTANBUL
17. **PETKİM-İŞ** 17 48 10 - 25 15 78
İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sok. No: 7/13-14-15 ANKARA
18. **SOSYAL-İŞ** **12 59 21 - 25 27 78**
Necatibey Cad. Sezenler Sok. Lozan Apt. No: 2/14 ANKARA
19. **TEK-İŞ** 18 89 99 - 18 83 50
Inkilâp Sok. No: 3/8 YENİŞEHİR/ANKARA
20. **TEK-BANK-İŞ** 25 31 93
Bayındır Sok. No: 37/6 KIZILAY/ANKARA
21. **TEKNİK-İŞ** 17 52 87 - 17 84 20
İzmir Cad. No. 45/13 KIZILAY/ANKARA
22. **TEKSTİL** 26 85 90
Babıâli Cad. Sıhhiye Apt. No: 19/3 CAĞALOĞLU/İSTANBUL
23. **TURİZM-İŞ** 45 73 82 - 49 00 90
İstiklâl Cad. Taksim Palas 27-29/3 BEYOĞLU/İSTANBUL
24. **TÜMKA-İŞ** 25 42 71
Londra Asfaltı, Merter Sitesi Aksaray/İST.
25. **YENİ HABER-İŞ** 29 63 48 - 49 29 71 16
Gazi Mustafa Kemal Bul. Tulluoğlu Ap. No. 71/1-2 MALTEPE/ANKARA

DİSK YAYINLARI

DÜZENLİ YAYINLAR

★ **DİSK AJANSI (Her Salı ve Cuma Günleri çıkar.)**
★ **DİSK AJANSI AYLIK ÖZETİ (Fransızca ve İngilizce olarak her ayın 10. günü çıkar.)**
★ **DİSK DERGİSİ (DİSK'in aylık yayın organıdır.)**

KİTAP VE BROŞÜRLER

1. TÜRK-İŞ çıkmazı, 1967 (Tükendi)
2. DİSK Kuruluş Bildirisi, Anatüzüğü, 1967 (Tükendi)
3. İşçilerin Uyanışı, 1967 (Tükendi)
4. II. Genel Kurul Çalışma Raporu, 1968 (Tükendi)
5. Sıkıyönetim Anayasa'ya aykırıdır, 1970 (Tükendi)
6. DİSK'in 4. mücadele yılı, 1967 (Tükendi)
7. Türk-İş'e verilen Dörtlü Rapor, 1971 (Tükendi)
8. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı, 1972 (Tükendi)
9. IV. Genel Kurul Raporu, 1973 (Tükendi)
10. Referandum, 1973 (Tükendi)
11. Erdemir Grevinin İçyüzü, 1974
12. Genel Af, 1974
13. Anatüzük, 1974
14. Ortak Pazar ve Türkiye, 1974 (Tükendi)
15. V. Dönemi Çalışma Raporu, 1975
16. V. Genel Kurul Belgeleri, 1975
17. Anatüzük, 1975

DUYURU

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 20 096 814

Dergimize bağışta bulunmak isteyenler, bulundukları yerde bulunan PTT şubelerinden 20 096 814 No. lu Posta Çeki Hesap Numarasına bağışlarını yatırmalıdırlar.

FAŞİZME KARŞI
DEMOKRATİK GÜÇ VE
EYLEM BİRLİĞİ

ZONGULDAK'TA SINIF SENDİKACILIĞINA DOĞRU

Zonguldak havzası 50 bin maden işçisinin damgasını taşıyan büyük bir işçi yatağıdır.

50 seneyi aşkın bir zamandan beri havzada büyük sayıda işçilerin katıldığı direnişler olmuştur. Bu güçlülüğe rağmen Zonguldak maden işçilerinin başlıca noksanı; gerçek devrimci bir sendikaya sahip olamamalarıdır.

Biz aşağıda bunun nedenlerini açıklamaya çalışacağız.

Havzada Maden İşçilerinin eylemleri :

1855'lerde işletmeye açılan havzada işçilerin ilk direnişi, 1865'lerde kötü çalışma şartlarının düzeltilmesi amacıyla yapılıyor. Madenciler bu eylemle havzanın yöneticisi Dilâver Paşa'yı çalışma şartlarını belirleyen bir nizamname çıkartmak zorunda bırakıyorlar.

Yine 1908 ve 1909'larda çalışma koşulları ve ücret isteklerine yönelik eylemler yapılmıştır.

Bu ara çıkartılan takri-i- sükûn kanununun ilânından 1960'lara kadar, maden işçilerinin açık bir eylem ortaya koyamadıkları bir dönemdir.

Biz bu yazıda daha çok 1960'tan sonrası işçi direnişleri üzerinde duracağız.

1960 senesinden sonra Zonguldak'taki işçi direnişlerinin nedenlerini iyi kavramak için biraz geriye, 1946 senelerine gitmek zorundayız.

İkinci Dünya Savaşından sonra Dünyada ve Türkiye'de oluşan yeni şartlar, hakim sınıfların işçi sınıfına karşı yürüttükleri baskı politikasında bazı değişiklikler yapmak zorunluluğunu hissettirdi. İşçi sınıfının her türlü örgütlenmesine karşı olan hâkim sınıflar, kısıtlı da olsa bazı tavizler vermek zorunda kaldılar.

İşçiler sendika kurabilecekler, fakat, toplu sözleşme ve grev yapamayacaklardır. İşte bugün 60000 üyesi olan Zonguldak Maden İşçileri Sendikası bu dönemde, 1946 yılında kurulmuştur. Bu sendikanın kuruluşunu gerçekleştiren işçiler —hemen hepsi nezaretçi— çalışmalarında işverenin büyük yardımını görmüş, onun tarafından teşvik edilmişlerdir. Yine aynı dönemlerde Başçavuşlar Sendikası, Fuantörler Sendikası, Teknik Sanatkârlar Sendikası gibi meslek guruplarına göre örgütlenen birçok sendika kuruldu. Bu sendikalar hâla varlıklarını sürdürmektedirler ve bunların Z.M.İ. Sendikası ile çok yakın ilişkileri vardır. Gerici iktidarların Zonguldak'ta işçi örgütlerinin başına, sınıf bilinci olmayan ve kendi ideolojisine yatkın kişileri getirme politikası tam bir başarıya ulaşmıştır. Bu iddiamızın doğruluğunu, bizzat 1960'tan

Şimdi yapılacak iş; DİSK'in bayrağının mutlaka ve başarılı bir biçimde Zonguldak'ta dalgalandırılmasıdır...